

MS 10139

Order van het Joudse Gebett...

1741

System no. 0084953

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

Smorgens Gebeth

Mijn Godt, die Ziele die ghy my ouyter gegeven
hebt, ghy hebtse geschaep, geformiert, ende in
myn geblazen, ende ghy bewaertse in my, en
ghy zyt bereyt om die van my te neemen, die we
derom in my te geuen, ende bereyde toekomende
teyt, alle teyt dat die Ziele in my is, bekenne
ick voor U Heere mijn Godt, en de Godt van my,
ne Vaders dat ghy zyt de Heere van alle Ziele.
Ghenedyt zyt ghy Heere die de Ziele doet
Wederom Komen in de deede lichamen.

Ghenedyt zyt ghy Heere onse Godt Koningh

• Gelenedyt zyt ghy Heerz onse Godt Kon-
ningh der Werelt, die my heeft gegeven alle myn nadt-
drift. Gelenedyt zyt ghy Heere onse Godt Konningh
der Werelt, die Israel gegondert heeft met Kragt.

Sebenedyt zyt gnyßker onse Gotte Königh
der Werelt, die Israel Kroont mit die conkeyt.

Schonecht zyt ghy Heer onse Gode Dieringhe
der Werelt, die myn geen heyden heeft geschapen.

Selenedyt zyt ghy Heere onse Gode Ko-
 ningh der Werelt, die myn geen slaue gemaect
 heeft. Selenedyt zyt ghy Heere onse Gode Ko-
 ningh der Werelt, die myn geen vrou geschaepen
 heeft. Selenedyt zyt ghy Heere onse Gode Koningh
 der Werelt, die myn geschaep heeft na zyn wille.

Offrecht, die den Haer verstaet gheest
te onderscheyden den daeg van den nacht.

Gebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Ko-
ningh der Werelt, die de blinden ziende maect.

Gebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Ko-
ningh der Werelt, die den naeck doet kleede.

Gebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Ko-
ningh der Werelt, die verlos de gevangenen.

Gebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Ko-
ningh der Werelt, die help de bedrucken.

Gebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Ko-
ningh der Werelt, die de aerde op de wactre spreyt.

Gebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Ko-
ningh der Werelt, die daer berijt de trede des maens.

Ghebe-

Heer londer van goede gunste:

Ende laet Uwen willen zijn. Hier mag ic Godt,
 oude Godt van mynre vaders, ende wilt myn be-
 varen heden, en in alle tyden, van ommevarende
 aensichte, van quade geburen, van tegh poet, van
 een quade toinge, van een hert oordel, en een Heer
 van hert recht, t'zy dat hy een son der berisping
 of niet, en van Straf der heelen. Segnedyt ghy
 Heer onse Godt Koninghe der Werelt alle ons ge-
 heylight heef met zyn geboden, ende heeft ons
 geboden op de woerden des Wetts.

Ende maeckt maekelijken in onse monde,
 en in monden van al U volck Israel, ende dat wy alle
 twaenen Uwen naemen leeren Uwen Wett.

Gebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Koningh
der Werelt, die doet overgaen den staet van myne
oogen, ende des lijmorgens van myn oogen scheelen.

Maer wille zyn voor U Heer myn Godt,
ende Godt van myn vaderen, dat ick magh gee-
fen woorden in U Wett, ende aen hangen aen U
geboeden, ende laet myn niet vallen in handen
den quaden, niet in handen van sonden, niet in
hande van proeve, ende niet in hande van mis-
prijnghe, ende treck myn, van quade aen aen-
gen, ende dat ick mach aen aengen het goede, en-
de geest myn voor gunst, en voor gracie, en voor barm-
herticheit in U oogen, en van die myn sien pullen,
en se loot myn goede quaden. Gebenedyt zyt ghy
Heer

Ons met goede gedachtenisse voor u en besoeck
 ons met besoeckingen van salicheyt, ende barm-
 herticheyt van den Heer der Heeren en ge-
 denckit ons Heere onse Godt, de liefde van onse
 oude Vaders Abraham, Isaack, en Jacob uwe
 Dienaers, den verbont, barmhertich, ende Eet die
 ghy hebt gezworen aen Abraham onse Vader, op
 den Berch van Moria. En op de bindinge die
 hy doet aen Isaack zyne sone op de schouderen
 des Altaers, gelyck geschreven is in uwe Wett.
 Exod. Cap. 24. Nae diese geschiednissen, ver-
 socht Godt Abraham en sprack tot hem, Abraham
 ende hy antwoorde hem iek, ende hy sprack..
 Neemt Isaac uwen eenigen sone, dient ghy lief hebt

•
Ghebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Konink
der Werelt, die ons gekooren heeft, uyt alle volken,
ende onse gegeven syn Wett. Ghebenedyt zyt ghy H.
Geever des Wetta. Nume Cap: 6: V: 22:

•
Ende Heere sprack met Moyses onseyde; segt
Aaron ende synen sonen en spreckt. Alsoo sult
ghy lieden segghen tot den kinderen Israels, wan
neer ghyse segenet. De Heere seghene ²u, ende be
hoede ²u. De Heere late zyn angewichte lichtet
over ²u ende zy ²u genadich. De Heere heffe zyn
aenghesicht over ²u ende gheve ²u Vrede. Ghy lie
den sult mynen naem op de kinderen Israels leg
gen; dat ick se segene.

Onse Godt, ende Godt van onse vaderen gedenck

Mes in zyn hart, ende die beyden ginghen tesamen.
 Doe sprack Isaac tot zynen vader Abraham myn
 vader, Abraham antwoorde, hier bi ic myn sone,
 Ende hy sprack, Siet hier is vyc, ende hout, waer is
 nu het schaep ten ten brantoffer. Abraham antwoor-
 de, myn sone, Salt sal selve wyt sien een schaep ten
 brantoffer, ende die beyde ginghen tesamen, ende als
 zy quamen aen de stede die hem Godt seyde bouwen
 de Abraham aldaer eenen Altaer, ende leyde het hout,
 daer op, ende bant zynen sone Isaac, leyde hem op den
 Altaer boven het hout, ende reykte zyne hant wyt, ende
 vattede het mes, op dat hy zynen sone slachtede. Doe
 riephen de Engel der Heeren van den Hemel ende
 sprack Abraham Abraham hy antwoorde hierken ic

Ende gaet henen in het lande Meriya, ende offer hen
aldaer, tot verbrintoffer, op een Boelgh dien ick u
saggen sal. Doe stont Abraham des morgens vroech
op, ende zadelde synen Ezel, ende hant met hem
twee jongers, ende synen zone Isaack, ende Hilaf
die hout totten brantoffer maecte hem op, ende quik
henen aen de plaetse daer hem Gode gheseyt hadde
Aen den derden daghe lief Abraham syn oogen
op, ende saghe destede van verre ende sprack tot
synen jongers, blyft ghy hier niet den Ezel, ick, ende
jonge willen henen gaen, ende wanneer wy aenge-
ben hebben, willen wy weder tot u komen, ende
Abraham nam dat hout tot brantoffer ende leyde
dat op synen zone Isaac, ende hy nam dat ryer ende

Zaet segenen en vermeerren wil als de Sterzen aen
den Hemel, en als het zand aen den oever der Zee,
ende Uwe zaet sal besitten de spoorde synier vyanden,
ende door Uwe zaet sullen alle volcken op aerden
gesegent worden, dardien dat ghy myner stemme
gehorsaem gheweest hebt; Alsoo Keerde Abraham
weder tot synen jongers ende maeckten hen op, ende
toghen tsamen nae Bersaba, ende woonden aldaer.

Heer der Werelt, gelyck hy gedwongen heeft
zy Bermhertichyt om u wille te doen, met een per-
fect herte; Soo sullen Uwer Bermherticheden dwin-
gen Uwen toorn, en mengelt u goedertierenheyt met
u conditie van de gunst, en met de conditie van de
Bermherticheden, en door Uwe Groote goetheyt

Hy sprack en legt uwe hant niet aen den jonghen
ende doet hen niet, want nu weet ick dat ghy Godt
wreeset, ende hebt uwen eenigen sone niet verschoont
om mynent wille, doe hief Abraham zyn ooghen
op, ende sach eenen Ram achter hem in den Bosche
hangen met zynen hoornen, ende ginfick hen en, ende
nam den Ram, ende offerden ten Brantoffer in
zyns sons, stede. Ende Abraham hiet de stede de
Heere sijt, daer uyten men noch heden daeghs seyt,
op den Bergh daer de Heere sijt. Ende Engel des
Heeren riep Abraham noch eenmael van den Hemel
ende sprack, ick hebbe by myselven geworen spreck
de Heere dewyle ghy sulkes gedaen hebt, ende hebt
uwen eyghenen sone niet verschoont, dat ick uwe
zact

7
Aen myn eerste verbont gedencken, doen ick seuyt
Egypten landt lyde voor de oogen der heydenen, dat
ick haer Godt waer ick de Heere, ende daer is ge-
zeyt, Soosal de Heere Uwen Godt uwe gevangenisse
Keeren, ende hem uwer ontfermen, en ende sal u weder
vergaederen uyt alle volkeren daer u Heer uwe Godt
henen verstroyt heeft, alwaerd ghy uen des Heerels
eynde verstoeten waert, soosal u doch Heer uwe
Godt van daer vergaderen, ende haelen uwe van
daer. Ende sal uwe in het landt brenghen dat u
uwe vaders beeten hebben, ende sult het in nemen,
ende sal uwe wel doen, en vermeerderen bovyn uwe
Vaders. Ende daer is geyt, Heer ontfermt ons vint
tot u hoopen, wy zynen aern, zy ons inden morghe

Keert de gramſchape van Uwen toorn, van U volck,
van U ſtadt, en van U Landt, en van U erfdeel, en be-
vſtighet, aen ons Heere onſe Godt, het geene dat
ghy verzeekert hebt in Uwe Wett, door de handt
van Moſſes Uwen dienaar, gelyck gezeijt ſtaet.

Ende ick wil gedachtigh worden myns ver-
bonts met Jacob, en myns verbonts Iſaack en
myns verbonts met Abraham, ende al aen het lant
ghedencken. Ende daer is gezeijt. Oock als zy al ree,
de inder vyanden landen zyn, ſoo heb ick ſe ewen
wel niet verwerpen, en my en walgt haerder niet, alſoo
dat t met hen uyt zyn zoude, en myn verbont met
hen niet meer en zouden gelden, wan ick ben de haere
haerder Godt. En daer is gezeijt. Ende wil weer hen
aen

En dat zynwe, Eerlinge van Vaeder en Moeder; Vergel-
dige aen die u goet doet. Desickent besoecken Dorre-
sender man te legeren. Ende Sinagoga vroege te
besoecken. Vrede te maeken tusschen de menschen,
en zyne naechten. En tusschen man en vrouw. Ende
Leerlinge van de Wet over wilge altemael.

De man zal altyt vrees hebben voor zynen
Schepper, soo in t verborgh, als in t openbaer, soe
kenne op de waerheit, niet eckliert, en staen
vroege op, en seggen, Hooringe der Wilt en Heer
der Heeren, wi is niet om ons gebeden, en om
onse goede wercken, recht verthigt, dan wy ons
gebeden voor u storten, dan alleen om uwen vele
barmhertigheyt, Heer hoort, Heer vergeeft.

Stont, oock onsen verlosser in de tiere van onse be-
nautheyt. Ende daer is' gezeyt. In alle hun benau-
theyt is hem dreeftheyt, ende Engel van zyn aenge-
sicht sal hem verlossen door zyn liefde, ende berm-
hertigheyt heeft hye beschermt, hy namse op ende
dreeghwe van ewige daegen. Endaer is gezeyt, En
ick salse brengen tot myne Heilicheyt op den Bergh,
en ick salse verblyden int huys van myne ghebeden,
hune verheffinge, en offerhande zullen tot mynen wille
zyn op den Altaer, want myn huys sal een huys van
bedinghe genaemt tot al de Volckeren.

Deese zyn de dingen dat de man zoo wieve
doet, zal genieten de vrucht van deese op deese werelt,
ende het Capitael blyft staen tot de toekomende werelt,
en dat

En alle de Wolcken zyn als niet. Sezyt ix Siet de Hey-
denen zyn geacht als een drup die inder omme blyft,
en gelyck ten uytelagh onder waege, zyn als niet ge-
reckent, en alle de volcken zyn als niet, hier die hey-
denen zullen als ijs weghwaeren.

Maec. Wyl i volck de Kinderen uwer verbont,
de Kinderen van Abraham uwer wint, die ghy ge-
zoeren hebt op de Bergh van Moria. Het zaet Baak
Uwe gebondenen, die gebonde was op de schouderen
der Rutters, de gentyne Jacobs Uwen soone, Uwe
ersten geboren die ghy met lief hebt berint, ende
met blydschap in hem verbleyt, ende hebt hem ge-
heeten Israel en Geurim.

Daerom zyn wy schuldich ^u te looven, ende

Heer luyfert, ende doet en vertoest niet om Uwen
Willen myn Godt, wan uwe Stadt, en U Volck, zyn nae
Uwen Name geneesit; Wat zyn wy, wat is onse leeven,
onse gerechtigheyt, onse gerade; onse Kragt, onse
Stercke. Wat zullen wy seggen Heer onse Godt,
ende Godt van onse Vaderen, voor zeeckier zyn de Star-
cken voor U als niet, ende mannen van fame als of
zyniet waeren, ende Wyzen als sonder weysheyt, en
de Verstandige als sonder verstant, wan de veel-
heyt haer dier vercken zyn ydel, ende daegen haer
leevens zyn vocet voor U, ende het overige des mens-
chen, van de vier voetige beesten is niet dan alles
ydelheyt, behalven de ryne Ziele die welck bereyt
is reekinghe te geeven voor de Stoel U heerlikheyt
en alle

Ende in de teekomende Werelt, ende ghy ende Uwien
 Jaeren en zallē niet yndigken ²Heylighit ²U Naem
 in Uwe Werelt, over een volck die ²U Naem Heylighen
 en door Uwchud ²U ghy verheffen, ende verhoogen
 onder horn, ende help ons inder noot om ²U Naem,
 wille. Gezeegent zyt ghy Heer die Jeynaemen doet
 Heylighen onder vellen.

Ghy zyt Heer die Godt in den Hemel van
 heeren, en op aerden Jior bevaeden, in de Hemel
 der Hemelen de hechsten, ende laagste, ghy zyt
 de Eerste, ende ghy zyt de laeste, en sonder ²U is
 geen Godt. Vergadert de verstroyde die op ²U
 liepen, van alle vier hoeken der Werelt, en zy zullen
 bekennen ende weeten alle die in de Werelt zullen

Glorificeren, ende verheffen, ende te geeten peynige,
en loof, voor uwe Sijner Naeme, ende weeten schuldigh
te seggen voor u gezange in alle daeghen, en alle tijt, wel
geluckigh zy my, hoe goet is ons deel, hoe lieflyck is ons
Lott, hoe seer schoon is onse erve, wel geluckich zy my
des morgens vroegh, en des avonts laet, gaen in de
Studien, inde Synagoga, ende eenigen uwe Naeme
alle daeghen gedurig seggende, Hoor Israel de Hee-
re onse Godt, is een eenigh Heere. Gezeegent zy de
Naeme van de Heere zyn Kooninkryck voor
Eeuwighleyck.

Ghy zyt Conigh, eer dat ghy die werelt had
Beschaept, ende ghy zyt Conigh nae dat ghy de We-
relt heeft geschaep, ghy zyt een Godt in deese Werelt
ende inde

Laet u willezyn Heere onse Godt, ende Godt van
 Onse Vaederen dat ghy ons afreemt alle onse zonden
 En vergeeft ons alle onse vertreedinge, ende neemt,
 en vergeeft ons alle onse reuelidicheyt, en dat heyligh
 Kruys mach getimmeret worden in onse daegen, en
 Wy zullen voer u onse daegelycse offerhande die
 voer ons vergeven sat, gelyck geschorren staet op ons
 in thare Weet, door de handt van Moyses uwen Dienaer
 Als gezeijt is. *Numer. 26.*

Ende de Heere spracck met Moyses ende seyde,
 Gebiet den kinderen Israels en sprek tot hem, de offer
 myns broots dwele myn offer des seeten reuk is, sult
 ghy lieden houden te myner tyt, dat ghy het my offert.
 Ende sprek tot hem: dat zyn de offer die ghy lieden

Komen dat ghy alleen een Godt zyt, van alle Koenin-
gen der aerde, Ghy hebt de Hemelen ende aer-
den beschaepen, de Zee, en al datter in is; Weiser in
alle de wercken ~~van~~ ^u handen int' hooch en leeghe
die sal seggen wat dat ghy doet, oft te wat ghy werdt.

Onse Vaeder in den Hemel weet ons Gee-
dertieren om u Grooten Naem den Stercken, en Me-
chelich, die over ons geroepen is, en bemint ghy ons Heer
onze Godt, op het weert daer ghy ons op het doot be-
trauwet door de hant van Saphania uwot Trophet
gelyck gezeyt is. In de iere als ick u brengen sal, als
ick u sal vergaderen; dan sal ick u blyven voorsame
en looft, voor alle de Volckeren van de werlt, als ick
sal Heeren ~~u~~ ^u verhooyheit wor ^u roogen zyt de Heer.

Lact uwe

Laumenen sonder Vlacke, ende twee thien den
 Soudmeels, ten spijssen met oyle gemengt, ende
 syn dranckoffer; dat is het brandtoffer een yeghe-
 leycken Sabbats, boven he daegelycks brandtoffer
 met synen dranckoffer.]

Heere der Wordt; ghy hebt ons geleeden het
 Offer on ha daegelycks offer tot zyn den tyd, ende de
 Priesters te zyn in hurre dienste, ende Leviten tot sin-
 gen, ende Israel op hune ordinantie. Ende nu, van
 weegen onser xanderis, het Heylidi kerx verdestruect,
 on t daegelyckse offer afgedaen, en wy hebben geen
 Priesters ten dienste, noch oock geen Leviten te sin-
 gen, noch geen Israeliten in syn ordinantie, en ghy
 heb gesproken, ende onse lippen sullen betaelen, het

Den Heere offeren sult. Jarige lammeren die sonder
Vlecke zyn daegelyk, twee, ten daegelyschen brandt
offer. Een lam des morgheus, liet andere tuschen den
avondt daer toe een thien den Epha, semelmeels spys
offer, met olye gemengt, die ghestooten is, een vierendeel
van een Hin, dat is een daegelycke brandt offer daegly
licker aen den Bergh Sinai offert ten soeten reucke,
een vyf den Heere; Daer toe syn drack offer toe elken
tot eenen lamme, een vierendeel van een Hin in het Hey
lichdom salmen den wyn des drackoffers offeren
den Heere, liet ander lam sult dy tuschen des avont
macken, als het spys offer des morgheus, ende syn
drack offer des soeten reucks den Heere.
aensabbat. [Aen den Sabbathidache mit twee Jarige
lammeren

Vraecht nae den Heer ende nae syner maght.
 Soecht syn aengesichte alletyt, gedenckt syner
 wonderen, die hy ghedaen heeft, syner wonderen
 en syns woorts. Hy het zaet Israels syns knechts,
 ghy kinderen Jacobs syns inderken, Hy is de
 de Heere onse Godt, hy richtet over de gantsche
 Werelt; Gedenckt ewighlyk syns verbonds, wat
 hy beloofte heeft in duyfent geslagten dat hy ge-
 maect heeft met Abraham, ende syns eeds met
 Isaack. Ende hy stelde het Jacob ten rechte, en
 de Israel ten ewighen verbonde, ende spracck,
 ick wil u het landt Kanaan gheven, het lot u
 erfdeels. Doe zy noch weynigh daer in ende Siley-
 ne waeren, ende vreemdelingen daer in. Ende

Het scult; Daren sal ²it wille syn voor ¹ons Gode
ende Gode van onse ~~maechten~~ dat ons spreken der
lippen sy geacht en aen genaem voor ¹it als offte wy
hadden geoffert het daegelyks offer in syn tyt ende
haden gestaen op zyne ²ordinantie, en daer is ge-
zyt, ende ghy sult hem slachten op de zijde des
Altars tot Noorden voor de Heer; ende Arons
Soonen de Priesters sullen werpen he bloet op den
Altar rontom.

Dancket den Heere; Predickt syne nae-
me, doet kont onder den Volcken syn deen. Sin-
ghet, spelet, en dichtet hem van allen zynen von-
deren. Roemet zynen Heylighen Naem het her-
te der ghenen die den Heere soeken, verthylde hem.

Vnecht

Geeft herwaerts den Naem des Heeren de Eere,
 brenght geschieden, ende komt voor hem, ende
 bidt den Heere aen in Heylighen, versied de
 gansche Werelt vreesen hem, hy heeft den aertbo-
 den berijkt, dat hy niet bereykt en worde, den
 Hemel verlijde hem, ende aerde zy vrolyck ende
 men segge onder de Heydinen, dat de Heere rege-
 ort, de zee bruyt ende wat daer in is, ende het velt
 zy vrolyck, ende alles wat daer op is, ende laet ju-
 dien, alle boomen in den woude voor den Heere
 Want hy komt terichte in de aerde. Danket den
 Heere, want hy is vriendelyck, ende zyn barmher-
 ticheyt duert ewichlyck.

Ende seght helpt ons Godt ons Heylandt, en

Zy toghen van eenen volcke tot anderen, ende wyt
eenen Koninkrycke ten anderen volcke; Hy ontfiet
niemanden hen schade doen, ende straffe om haer
wille Koninghen. Tact mynen geestiden niet aen,
ende doet niet teuats myn. Propheten Singhet den
Heere alle landen verkondighet daeghelijcks zyn heyl.
Vertellet onder de volcken zyn wonder, onder den Hey-
denen zyn Heerlygheyt. Want de Heere is groot en-
de gantogh loflyck, en heerlyck boven alle andere
goden. Want aller Heydenen goden zyn afgoden, doch
de Heere heeft de Hemel gemaeckt. Het saet heer-
lyck ende statigh voor hem, ende gaet geweldighe en
vrolyk toe aen zyn plaetse, geeft herwaerts den Heere
ghy volcken, geeft herwaerts den Heer sterk en kragt
gheeft

Maect zyn Heerticheyt is in Israel, en zyne macht
 inde volcken. Godes wonderlyk en zyne Heiligh-
 dom, hy is Godt van Israel, hy sal de volcken macht,
 en vermogen geven geloofte zyn Godt.

Heere Godt, die de volcken, Godt diens
 de wreke is, verschyn. Mer heeft u ghelycrichter der
 Werelt, vergeltet der heerecedighen wat zy verdie-
 nen. Alen de Heer is verlosser van u volck en uwe
 Benedicte moer altoyden. Heer Zebaoth, wel-
 den troost die koninghe becomt. Heer, helpt
 de koninghe, alre moede ons, in prijs bepleit, helpt
 u volck en segent u erwie, en weytse en verhoeghtse
 eenwelyck. Onse ziele wacht op de Heere, hy is onse
 hulp en schilt, want in hem sal onskert verheugen

Vergader ons, en verlost ons myt den Heydenen op
dat wy uw Heylighen Naem dancken en u Loff
seggen. Geloofst zy Heer & Godt Israels van ewich-
heyt tot ewichheyt, en alle dat volck segge Amen,
en looven de Heer. Vorst Heer onse Godt, aenbid
tot zijner voetbankke, wan hy is Heylich, en hy is de
Heere onse Godt, is Heylich, en hy is Barmhertigh
hy sal vergeeven den misdact, ende sal niet verderven
en keeren dieckmaels zynen toorn af, ende sal
niet verwecken zynen heelen teorn.

Maer ghy Heer en wilt doch uwen Barm-
hertigheyt en trouwe my alle vegeen behoeden ge-
dencket Heer aen u Barmhertigheyt en aen uwen
goetheyt want van der Werelt aen zyn, & geeft Godt de
maect

Schreyde tot U, maeckte ghy my gesont. Heere ghy
 hebt myn ziele uyt dat hellen gheueert, ghy hebt myn
 leuendigh tot U maeckte en behouden, daer die inde
 hellen waren. Ghy heylighen lofsinget de Heere
 Dankt ende prysyt syn heylicheyt. Want zynen toon
 duert eenen oogenblik, ende heeft lust ten leuen, den
 Avont lanck duert het weenen, doch des morgens
 de vreughe. Ick doch spraeck doe het my wel ginc
 ick sal nemmermeer daer neder liggen. Wan H:
 door U wellbehagen hebt ghy mynen bergh sterck
 gemaect doch doe ghy U aensicht verberghdet ver-
 schrikte ick. Ick wil Heere roepen tot U den Heere
 wil ick meecken. Dat is nūt aen mynen bloede,
 wanneer ick doot ben sal ick U oock het lof danken

Want in den naeme zyn der Heyligheyt hebben wy
betroven U ghenade, en helpt ons Heer getyck, als op
U hoopen. Heer toint ons U ghenade en helpt ons, ma-
eckit U op helpt onsen, verhoert on U geshreyt wille
aen ons. ~~Ich hoorde~~ Heer ~~is~~ ~~bedroef~~ ~~lyt~~ ~~Egip-~~
ten landt, gelayt heeft, doet U mijn weychoopen en
ich wil hem vrullien, en wel den volck die het al oec
gaet, doe wel dien volck, diens de Heere een Godt
is. Maer ich hoop op U goeden herenighen, myn
hertsal hem verlyden U verlossinge ich wil
den Heere zingen dat hy soont aen myn doet
... Psalme: ... Ich prysel U Heere, want ghy
helt my verhooght, ende oelact myne vijanden het
niet over my verheughen. Heer myn Godt doe ich

schreyde

Als eenen Arent. De Heere doet gherechticheyt
 ende gherechte allen die onrechtlyden. Hy heeft
 zyne weghen. Moyses laeten weten, de Kinderen Is-
 rael's zyn doen. Barmhertigh en ghenadigh is de
 Heer gheduldigh ende van groeter goedertieren-
 heyt. Hy en sal niet altoes Ryken, noch eeuwidlyck
 toorn behouden. Hy en handelt niet met ons, nae
 onse zonden, ende en vergheft det ons nae onser mis-
 daet. Want soo hoogh den Hemel boven der aerden is,
 laet hy zyne ghetaede geweldigh zyn, over die,
 die hem vreesen. Soo verzehet Oosten is van't Wes-
 ten, laet hy onse overtredingh van ons. Selyck sijn
 een vaeder over de Kinderen ontfermt, soo ontfermt
 hem de Heere over die hem vreesen. Want hy bekent

Ende ²U trouwe ver²kondighen. Heere hoort ende we-
et my ghenadigh. Heere weet myn helpor. Ghy hebt
my myn klaeghe verandert in cene reye, ghy hebt myn
nen ~~sac~~ ^{sac} ~~ick~~ ^{ick} uytgetoghen; ende my met vreughden ghe-
gordet. Op dat ²U lofsingen myn eere, ende niet stille
en worde. Heere myn Godt ²ick wil uwe dancken in eeu-
wigheyt.

Psalm: 103.

Looft den Heere myn ziele, ende alles wat in myn
is, zynen Heylichen Naeme. Looft den Heere myn ziele
en vergheet niet, wat hy my goets ghedaen heeft. Die ²U
alle uwe zonder vergheet, ende heelet alle uwe ghebre-
ken. Die uwe leven vant verderven verlost, die uwe
Kroont met genade, ende Barmhertigheyt. Die ²U
ment vrolyck maeck, ende dat ghy weder jonck wort
als

Alle zyne Heyrcharen, zyne dienaers, ghy die zy-
 nen wille doet. Looft den Heere alle zyne werken
 aen allen plaetsen zynen Heerschappye, looft den
 Heere myn ziele.

De Heere is Koningh;

De Heere, heeft gheregeert,

De Heere sal Regeeren,

Van eerichheit, tot eerichheit.

Ende Heere sal Koningh wesen over alle de aerde.

in die daeghen sal de Heere eenich zyn, en zyn nae-
 me sal oock eenich wesen. Help ons, Heere, onse

Sedt en verzamelt onse saen ten tijt alle de Hey-

denen, dat wy looven uwe Heylighen Naeme en roe-
 men uwe Naeme, geloof zy ghy Heere, de God Israels

Wat wy voor een werckit zyn, hy denckt daer aen dat
wy stoff zyn. Een menschen is in zynen leyen als
gras, hy bloeyet als een bloeme op den veld. Wanneer
den wint daer over gaet, soo en is oyn niet meer daer,
ende haer stede en kent niet meer. De ghenaecke
daer en teghen des Heeren duert van ewigheyt
tot ewigheyt over die, die hem vresen, ende zyne
gheredigheyt op Kindts Kindt. By dien, die zyn
verbont honden, ende ghedencken aen zyne gebo-
den, dat zy daer nae doen. De Heer zynen stoel is
den Hemel bereydet, ende zyn rycke heerschet over
alle dinck. Loof den Heere ghy zyne Engelen, ghy
stercke helden, ghy die zyn bevel wyt richtet dat
men hoore de stemme zyns woorts. Loof den Heere
alle

Eynde des Hemels, en loept weder om, tot aer dat sel-
 ve eynde: ende niets blyft voer hute verborgen. De
 Wet des Heeren is sonder vleckie, ende verduist de ie-
 len, de geringgenisse des Heeren ingenu, ende maect
 de onverstandige wys. De beuden des Heeren zyn ghien-
 tich, ende verbliden het herte, de gheboden des Heeren
 zyn louter, en verlichten de ooghen. De miex des Heeren
 is ryn, ende blyft euenighlyck, de rechten des Heeren
 zyn waerachtich, al te samen regherverdigh. Sy zyn so-
 tellyck dan goud, ende red schone gouts. sy zyn soeter dan
 honigh ende heringhe. Een Bech wordt u knecht door
 haer vermäent, ende miex houdt, die heeft groeten loon.
 Wie kan mercken hoe dichtwyls hy seylt, vergeeft my de
 verborgen ghebrecken. Bevaert oock uwen krecht voor

Van oornich oeght, tot oornich oeght, ende d'elke lier vol de
seghenamen. **Malchija.** **Alle was adent loofte loore**
de Heer Malchija. Psal. 19.

Psalm Davids. De Hemelen vertellen de Ede-
Gedts, ende de vastichheit verkerthlicht zynen han-
den werck. Enen dag luydt het den anderen, ende
enen nacht doet halckont den anderen. Daer is ge-
en sprac. Ie noch reden, daermen haere stemme
niet onthoort. Haer rechtmoer gact uyt als een roec
in allen landen, ende haere keelen aan der werelde
eynde. Sy heeft den botruwen een kintte in den selvi-
ghen ghedraen. Ende deselve gact daer uyt als
een bruydegem uyt zynor deure, ende verlijft haer
als een heldt, te teyperi den wyl. Sy gact op aen een
eynde

Sieu aensien de personen, noch neeminge des gisten
 voor is, hy is oprecht in alle zyn waggelren, goud in alle
 zyn ghebeden voor alligt, en wonderlyk. Gebenedeyt
 zyt, ghy ~~Heere~~ ^{onze} ~~Godt~~ ^{Heere} ~~Keorings~~ ^{onze} ~~der Werelt den~~
 Keoringsden grotten ende Heylighen, een vader der
 Barmherticheeden, geprezen in den mont zyns volck
 gelaest, en Gebenedeyt in de tongen van de geene die hem
 vreest en dienet. Ende met sangen met David rove
 diender sullen ² loven Heere onse Godt, met lovin-
 gen, met singen, het sullen ² loven gint naek tot, en
 prezen glorificieren en verheffen ² Keorings den Heylighen
 Heere en versterken, en wy sullen ghebeden voor
 Naeme, onse Keorings, onse Godt den eenighen, lee-
 venden van de Werelt, geprezen en geglorificeert zynen

Den Heuten, datt zy niet over my en heerschen, soosal
isonder vlesche zyn, ende onschuldigh blyven, van groo-
ter middaet. Laet U Welbehaghen dereden myns monts,
ende heere. Dien myn herten voer in. Heer z myn tro-
ost, ende myn verlosser.

Gebenedyt die daer zeyt, ende werelt sal zyn. Gebene-
dyt die daer zeyt, en doet. Gebenedyt ordeelen de, ende
bevestighe. Gebenedyt descheepwege bequime. Gebenedyt
die genadighit over het gehele aertryck. Gebenedyt die
gedaghtich is over zyn Creaturen. Gebenedyt die heele
loonen geeft aen die hem wreken. Gebenedyt den lerser,
den Soet, voor altyt ende eeuwich. Gebenedyt zy die de
duysternisse doet oover gaen, en brenghet het licht. Ge-
benedyt zy die daer geen brenghet, noch vergeeten is, noch
geen

Eeuwich, ende zyne waerheyt voort ende voort.

De Eere des Heere is ewich; de Heere heeft een welgherallen, aen zynen wercken. Sebedijt zy de Naeme van Godt, van nu tot inder ewichheyt, van den opgang der Sonnen tot haeren needer gang, zy ghehoef de Naeme de Heer is heoch Godt over alle Heydenen zyn eere gaet soo weyt als den Hemel is. Uwre Naeme Heer duert ewighlyck, Uwre ghetedachtensse Heer duert woort ende woort, de Heer heeft zynen stoel in den Hemel bereyt, ende zyn ryckheerschiet over alle dingen, den Hemelen zullen haer verblyde, ende aerde vrooleyck zyn, en het volck sal seggen de Heer regeert, de Heer heeft geregeert, de Heer sal regeert van

Naeme in der ewichheit. Selenedyt zyt Heere.

Koningh der Werelt geprezen met pryngen.

... [Aan Sabbadt daegh seyt men

... Die naevolgende psalm niet.

... en zyt plaets i psalm van Sabbadt

... inde blaet.]

Psalm 100: ... Danck Psalm. Juycht den Heere alle we-
relt. Dienet den Heere met vrochden konit voor zyn
aerghenicht mo: ver vrolijcken Da kennet daet de
Heere, Godt is, hy heijst ons ghenack, ende niet wy
selves, tot synen veldke, en tot schapen zynen weyden.
Gaet tot synen poort in in, met dancken, tot synen voor-
hoven met looven, danck hem, loft zynen Naeme want
de Heere is vriendelyck, ende zynen ghenade duert
ewich

Zynen toorn niet gheluyt storten. Godehiedpride
 Koningh zal ons antwoerden inden daegh onser
 roepen. Wel gheluckigh zijt die in uwe huyse
 zyn, die ~~u~~ altyt looven. ~~Sela~~ Wel gheluckigh den
 volck die het alsoo gaet. Wel gheluckigh den volck,
 diens de Heere een Godt is. Psal. 145.

Een loef Davids. ~~Ik~~ Ik wil uwe verhoogen
 mijn Godt ghy Koningh, ende uwer Naeme looven
 al tees ende eeuwichlyc. ~~Ik~~ Ik wil uwe daeghlyc looven,
 ende uwe naeme roemen al tees ewighlyc. De
 Heere is groot ende seer loffelyc. Kint Kinderen
 zullen uwe wercken prysen ende van uwe ghemelt
 seggen. ~~Ik~~ Ik wil spreken van uwer heerlyker schoo-
 nen ynde, en van uwer wonderen. Dat men sal spreken

Euwichcyt tot eeuwicheyt, de Heer is Koningh al
toes tot eeuwicheyt, de Heydenen en moeten uit zy-
nen landen vergaen, verstoort Heere der Raet der
Heydenen verminderen de ghedagten van der vol-
keren, wel zynde gepynzen int hert van de man,
maer der Raet van de Heere blyft bestand dit, wan
soo hy zyde, soo was en soohy ghelooft, soo geschieden
het, de Heer heef aen Sion ghekeeren, begerende
tot een wooninghe voor hem. Want Godt heeft hem
Jacob verkeeren, Israd voor zynen schat, want
de Heer sal zyn volck niet verlaeten, noch zyn
erfdeel niet verstoeten, en hy is barmhertich, hy
vergeeven den misdact, ende en salse niet verdoen,
ende keert die machs, zynen toorn aff, ende sal

zynen

Wachten op uwe, ende ghy gheeft en haere spijse te
 zynier tyt. Ghy doet uwe handt op, ende vervullet al-
 les vat leevet, met welghewallen. De Heere is rechtvee-
 digh in alle zyne werken. De Heere is nae by al-
 len die hem met ernste aemroepen. Hy doet wat de
 Godtvreesende begheeren, ende hoordt haer schreyen
 ende helpt hen. De Heere bewaert alle die hem lief
 hebben, ende sal veldelghen, alle godtloosen. Myner
 mont sal de Heeren looff seggen, ende alle vleesch loo-
 ve zynen heylighen Naem altes ende eernidlyck.
 Maect my looven den Heere, van nu aen tot Eernichyt
 Haleliya.

Psalm 148:

Haleliya; Loof den Heere myn ziele. Ick
 wil den Heere looven, soo langh als ick leve, ende

Van uwe heerlycken daeden, ende dat men ver-
telte uwen heerlykheit. Dat men prijze uwe groote
goedertierenheit, ende uwe gerechtigheit roeme. Gheda-
digh ende liefdelich is de Heere gheduldigh ende
einde van groeter goedertierenheit. De Heere is alle
menschen goedigh, ende entfermt hem over alle zyne
werken. Alle uwe verdien Heer zullen uwe danken,
ende uwe heylighen uwe looven. Ende eere uwer Kroo-
ninghryck meenen, ende van uwer ghewelt spreekē.
Dat den menschen kinderen uwe ghewelt kond wor-
de, orde de eertijckie priuel des Koninghrycks. Uwen
Ryck is een eertich Ryck, ende uwe herschappye duert
voort, ende voort. De Heere behoudt alle dāc vallen ende
rechtet op alle die neder geslaghen zyn. Aller ooghen
wachten

Te rugge, der vech der godtloosen. De Heer is Koning
eenwiltelyck, ionc dacht Sion, voort ende waer Hale-
luya. Ps. 117.

Halleluya. Loof den Heere want onse Godt
looven, dat is Kostelyck dinnick zulken loof is Koste-
lyck ende schoon. De Heere bouwet Jerusalem, ende
bringhet tesamen de verjachte indacht. Hy soeket die
eers ghebriken herten, ende verbindt haer met
wi. Hy tellen de Sterren, ende noemtse alle met nae-
men. Onse Heer is groot, ende van groter Kragt
en is onbegreepelyck als hy regheert, de Heere rich-
tet op de ellendighe, ende stoet de godtloose ter aer-
der. Singhet een om den anderen den Heer met dan-
ck, ende loof onse Godt met harpen. Die den Hemel

Ende myne Godt lofsingen dewyl ick hier ben. Ver-
laet uwe niet op de Vorsten, zy zyn menschen, die en
konnen immers niet helpen. Vant des menschen ge-
eft moet daer van orde hy moet weder tot aerde wor-
den als dan syn verloren alle zyn aenslaghen. Wel dien
welckers hulpe de Godt Jacobs is welckers op den Heere
zyner Godt staet. Die Hemel, aerde zee, ende alles wat
daer inne is ghemackt heeft, die gheloove houdt een-
wiglyck. Die recht doet dien, die ghewelt lyden, die
de hongherige spysst, de Heere verlost de ghevange-
nen. De Heere maect de blinde sien. De Heere
rechtet op, die neder gheslagen zyn, de Heere heeft
lief der rechtmerdighen. De Heere bemact de vreemde,
lunge, en vreemde en behoudt de weduwen, orde Heere
terugge

Beten, wie kan llyven voor zynen vorste. Hy spreekt,
 soo vermeldt het, hy laet zynen windt meyen, soo
 doyt het op. Hy doet Jacob kont zyn woort, Israel zynen
 wyse, orderichten. Soo en doet hy gheen en Heyden
 nen, noch en laet hen niet weten zyne rechten Hale-
 luya.

Psal. 148.

Haleluya. Looft ghy Hemelen den Heere
 Looft hem in der hochden. Looft hem alle zyn Engelen
 Looft hem alle zyn Heyren. Looft hem Sonne endeman-
 ne. Looft hem alle lichtende Sterren. Looft hem ghy He-
 melen allenthalven, ende wateren die boven aen den
 Hemel zyn. Die zullen looven den Naeme des Heeren
 want hy gheliedt soo wort het geschapen. Hy onderhoude
 altoos ende eernichlyc. hy orderde daer niet anders

Met wolcken bedekt, ende gheeft reghen op aerden
die het gras op den bergken massen laet; Die dree,
zyn weder geeft, den jonghen raver, die hem aen-
roepen. Hy en heeft gheen lust ~~aen~~ den stercke
des pieerts, noch een welgevallen aen imants beenen.
De Heere heeft een welgevallen aen die hem vree-
sen, die op zyne goedertierenheyt hoopen. Druyt.
Jerusalem den Heere, looft Sion uwen Godt want
hy maect vast de grundelen uwer poorten; ende
seghet uwe kinderen daer binnen. Hy schaffet
uwen landpalen vrede, en versadicht uwe met der
besten tarwen. Hy sendet zyne reden op aenden zyn
woort loopt snelle; Hy gheeft sneeu als wolle, Hy
struyt den rym als aschen. Hy worpt zynen hagel als
beten

Verheughe hem diens dien ghemackt heeft de
 Kinderen Sion zyn vrolyck over haeren Koninghe
 Sy zullen looven zynen Naeme in reyen, met tambor-
 rynen, en harpen zullen zy hem spelen. Want de He-
 ere heeft een welbehaghen aen zynen volck. Hy hel-
 pet den ellendighen heerlyck. De Heylighen zullen
 vrolyck zyn, ende prysen ende roemen op haeren le-
 ghren. Haeren mont sal Godt verhoeghe en zullen
 scharpe zweerden in haer handen hebben. Dat zy
 wraeke oeffenen onder de Heydenen, straffe onder
 den volcken. Haere Koninghen te binden, met ke-
 tenen, en haere Edelen met yere veteren. Daet zy hen
 doen het recht daer van geschreven staet. Zulke Eeren
 zullen alle zyne Heylighen hebben. Halcluyd.

Saen en moeten. Loof den Heere op aerden ghy
Walvischen, ende alle diepen, hagel, vyer, sneeu, en,
de damp, stormwinden, die zyn woort uytrichten
Berglien, ende alle re, ghenymte, ende voghelen.
Ghy Koninghen op aerden, ende alle lieden, Vorsten
ende alle richters op aerden. Jongelingen, ende maeghe-
den, de oude met den jonghen sullen looven den Na-
me des Heeren, want zynen Naem is hegh, zynen
loof gaet soo wyt als Hemel ende aerde is. Ende hy
verhooght den hoorn zyns volcs, alle zyne heylighen
zullen hem looven, de Kinderen Israels, het volck
dat hem dient Halcluya. Psal. 149.

Halcluya. Singhet den Heere een nieuwe
lied, de gemynte der Heylichen sal hem looven. Israel
verheuge

Iacomen. David loofde Godt, en spracck.
 vónder gantsche gheheymten. Seleonet gy ghy
 Heere Godt Israels, oncs Vaders ewichlycke u
 behoort de Majesteyt, ende gheheymde Heerlykheyt,
 over winninghe ende dancck, want alles wat in den
 Hemel, ende op aerden is, dat is uwe, uwe is het.
 Reycke, ende ghy zyt verheecht over alle dincck, in
 uwer handt staet alle Kracht en macht, in u handt
 staet het jegheleken groot, ende stercke maekende,
 onse Godt wy danken u, ende lofen in den Na-
 am uwer Heerlykheyt. Ende wy willen Segenedey-
 den en heylighen uwe Dache, en verheffsin lofen
 uwe alle Benedictien ende lofs. Ghy zyt Heer alleen,
 ghy hebt beschaepden de Hemel, ende Hemelen der

Psal. 150: Halcluya. Looft den Heere in synen
Heylidom. Looft hem in der vastigheyt syner
macght. Looft hem in synen daeden. Looft hem in
syner groeter Heerlykheyt. Looft hem met basun-
nen. Looft hem met Dalter en harpen. Looft hem met
tandorynen en reyen. Looft hem met Helle zymba-
len. Looft hem met welcklinckende zymbalen. Alles
wat adon heeft loove den Heere Halcluya.

Gebenedyt zy de Heere voor altyt Amen!
Ja Amen. Gebenedyt zy de Heere van Sion woon-
der in Jerusaleon. Halcluya. Gebenedyt zy de Hee-
re Godt Israels doende alleen wonderen en Gebene-
dyt zy zyne Naeme den Eerlyclicen ewichlyck in
alle landen zullen zyn der eer vol woorden Amen
ja amen

Schelt zee, ende teeken, ende wonder ghedaen aen
 Moyses, ende aen alle zyne knechten, ende aen al
 len volck zyns landts, want ghy bekendet dat zy.
 Stout teghen hem waren, ende ~~hiet hem~~ eenen naem
 ghemaect, als het heeden voor ooghen staet. Ende
 hebt de zee soe hem van malckander ghedruet
 dat zy midden in de zee droeghen daer doorginghen
 ende vervolghers in de diepte verwerpen als een
 steen in machtige watre. ~~Also~~ help de Heere aen
 Israel aen die daeghe, van de Egyptenaers hande en
 de zysaghen de Egyptenaers doot aen den oever der
 zee. Ende de grote hande die de Heere aen den E
 gyptenaeren bewesen hadde, ende volck vreesden den
 Heere ende ghelooften hem, ende zynen knecht Moyses.

Hemelen, en al Heyrscharen, het aerdtreyk en al
datter op is, de zee, en al datter en is, ende ghy onder
hoort alle. Ghy maect alle dink leevendigh, en
des Hemels ~~ghe~~ neygenigh voor uwe.

Ghy zyt de Heere Godt, ghy die Abram ver-
koort hebt, ende hem van Uur der Kalden ont-
ghevoert, en betrede zynen naem: Abrahams ~~Orde~~
zyn herte trouwe voor uwe gevonden, ende een ver-
bint met hem: gheniaect zynen zaede te gheven
het landt der Kananiten, Hetiiten, Amoriten
Mecriten, Senuiten, en Serpositen, ende hebt uwe
woort ghehouden, want ghy zyt rechtveerdich. Ende
ghy hebt den ghewilt de Mandichheit onser vaderen
ut Egypten, ende haer schreyen verhoort, als uwe
schelf

Ineolaghen. Ende met uwe groot heerlycheyt
 hebt ghy uwe wederparty gestortet want doe
 ghy uwe grimmichgheyt uytlietet ~~ver~~teerde zye
 als stoppelen. Door uwe blasen ~~reden~~ den hen de wa-
 teren op, ende vloeden stonden op hoopen de diep-
 ten wentelden van malck anderen midden inder
 zee. De vyandt dacht, ick wil hen nae jagen, en
 haer grijpen ende roos uyt deelen, en myne moet
 aen hem ~~roden~~, ick wil myn swaert uyt trecken
 en myn handt salse verder ven. Doe liet ghy uwen
 wint blasen, ende zee bedekte se, ende zonden onder
 als loot in machtighe wacteren. Heer wie is uwe ghe-
 lyck onder de goeden, wie is ghelyck, die soo machtich
 heyligh verschrikelyck die so onghelyck ende wonder-
 dadigh is

Doe dank Moyses, ende Kinderen Israels
dit liedt den Heere en spracken. Ik wil den Heere
Singhen, want hy heeft een heerlycke daet ghedaen,
paart en wagen ~~ende~~ heeft hy ghestortet in de zee de
Heere is myn stercke en lofsangh, ende is myn lofs-
angh, en is myn salicheyt, dat is myn Godt, ick will
hem preysen, hy is myns vaders Godt, ick wil hem
verheffen. De Heere is de rechte Kruyde man
Heere is zynen Naem. De maghen Pharaons
ende zyn maccht wierp hy in de zee, zyn uytghele-
sen hooflieden verdonken in deschielfzee. De diepte
heeftse bedeckt, zy vielen te gronde als Steenen
Heer uwe rechter handt doet groot wonder. Heere
uwe rechter handt ~~heeft~~ heeft de vyanden te moede
gheslaghen

Themaeckt hebt, tot uwen Heylichden, dat uwe hand
 bereydet heeft. De Heere sal Koningh zyn, altoos en-
 de ewichlyck. Want aen de Heer is het ryck, ende
 en heerschapoyer onder den volck, ende verlossers
 zulle op gaen op den Bergh Sion, om te oordeelen den
 Bergh Esaus, en aen Godt sal het ryck zyn, en sal een
 Koningh weesen over het gheele aertryck, in dien
 daigh sal de Heere Eernich zyn, en di syne Naeme
 Eernich.

Uwen Naeme zy gepreesen over ewichlyck
 Onse Koningh, den uwen Naeme Godt den groeten
 Koningh, enden Heylighen in den Hemel, en op
 den aerden, want het uwe Godt behoort, Heere onse
 Godt ende Godt van onse vaders van ewighheit tot

Doe ghy uwe rechter handt uyt trekt, so verlorit,
se de aerde. Ghy hebt gheleyt doer uwe barmherti-
cheyt uwe volck dat ghy verlost hebt, ende hebtse
gevoert door uwe stercke tot uwer heyligher wo-
ninghe. Doe dan de volcken hoorden, beefden
zy, angst kwam den Thelisteer aen, beven kwam
den gheweldighen Moab aen alle inwoonders Ka-
naan werden versacht. doe verschricken de Vorsten
van Edom. Laet over haer vallen verschricken
ende wreese, door uwen grooten arm, dat zy verstijven
als de steenen, tot dat uwe volck Heere, henen door
kome, tot dat uwe volck henen door komt, dat ghy
verworven hebt. Breyghtse inne, ende plantse op
den Berghe uwer erfdeels, die ghy Heer, uter woninghe
gemaect

Verlichtende de aerde, en die daer op woonen met
 barmherticheyt, en met zyn goetheyt vernuwend
 alle daeghe gheduerich het werk van Beruith,
 hoe zeer hebben haer ~~vermaent~~ ^{indichful} verken
 o Heer, altemael hebt ghyse met verstant gemaec-
 ket, ghy hebt de aerde vervult met uwe besettingen
 en geglorificeert, ende verheven van eeuwighheyt aen
 Gode der Werelt, door uwe veelen ghenaden, erbarmt
 uwe over ons Heer van onse kneeghten, Terke te van
 onse bescherminghe, o duld van onse zalicheyt
~~moeten~~ onsen bewaerder.

Ghebenedeyden Gode, groot van weeten schap,
 heerscher, ende ghewerkt de Jilaerheyt der Soonen,
 eer ~~wee~~ zyn naeme lichten geest hy ghegeven ront

Eeuwigheyt, gesanck, ende loof, prysinghe met:
Psalmen, Sterckheyt, en maecht, overwinninghe, ende
Krachtighe, grootheyt, en loof, en schonckeyt, Heyligh
ende Kooninckghebenedictien, ende looven, aen u
Naem den grooten, ende Heylighen, een van eeu-
wicheyt, tot ewichheit zyt ghy Godt ghebenedeyt
zyt ghy Heer den grooten den Kooningh, en ghe-
prezen, met prysinghen Godt der loovinghen Heere
der wonderheeden Schepper alle zielen. Heere van
alle wercken verkiezende liedeken, van Psalmen
Kooningh, eenich die leeft inde ewichheit. Amen.

Ghebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Koonink
der Werelt, die het licht ende duyternisse ghescha-
pen heeft, maekende de vrade en scheypende galle,
verlichtende

De woorden des leevenden Godts in den Koningk
 der Werelt, alle zijn luttel, alle siet men, alle hey-
 lichen, alle doende met verachtichheit en niet vreesen de
 willet van haere scheppen en alle sijn in haere
 monden met Heylighheit en suuyrheit met gezank
 en met liedeken, ghebrueden, en sprenke, en glo-
 rificerende, en heyligh ende en doende, versterkende
 en regerende den Naeme van Godt den Koningh
 der grooten ende Krachtighe en vreeselike heyligh
 ishty ende sy, alle ontfanghen ophen het jach van
 het ryck des Hemels, de een van den ander, en te
 heylighen haeren scheppen met een rustigen ghet
 met een wel spreekende tonge, met spraek der
 Heylicheyt alte saamen ewighich antwoordende.

Omme zyne Sterckheyt Heere der ghyscharen ghy
lichten verflende den Almachighen de gheduerich
verhaelende eere van Godt, ende zyne Heylicheyt.

Zyn ghebenedyt Heere onse Godt in den He-
mel van boven, en op der aerden hier beneden ghe-
looft, zyt ghy over alle werken uwer handen en over
de lichten der licht, die ghy hebt gheschappen, die
alle zullen uwe looven eerwicheyt.

Zyt ghebenedyt voor altyt, onse Godt, onse ster-
ker, onse Koningh, onse verlouer, scheyper der Heylighen,
uwe Naeme zy ghe looft voor altyt, onse Godt
hebben ghesformeert dienaeren, ende dat syn die-
naeren, syn alle staende in de hocheyt des werelts
en doende ooren niet vueren tesamen deson met
de woorden

Verniet in alle daeghen zyns geethey, Ienimmerlyk
 het werck van Beresith, ghelyck ghesprocken is
 hy maect groeten lichten voor altyt is zyne ghenade
 Ghebenedyt zyt ghy Heere schiepper der lichten

Met onydelycke liefden hebt ghy ons bemint
 Heere onse Godt groot barmhertigh, en vermeerdan
 ghe hebt ghy over ons erbarmt ons vader, onse Koo,
 ningh om uwe grooten Naem, Vile, en om onse
 Vaderen die in uwe betrouwt hebben, en hebt u ghe
 leert Settinghen van leever, om te doen uwen wille
 met en vermaect herte alsoo wilt ons ghenadich
 wesen onse vader den Barmhertichen, die zich eer
 barmt over ons, en geeft ons verstant, om te verstaan
 om te onderscheyden, alle, om te ooren, en om te leeren

Met vrees seggende met verwachting Heylich
Heylich, Heylich is de Heere. Ziet hoe alle de
landen zijn opder eer vol; Ende Ophanden orde
Hajot de Heyliche met groete tempel haer ver-
heffende; Naer theugen Komende loovende en
seggende Ghebenedyt zy de Eere van Gode van zyne
Stede. Aen den Ghebenedyt Gode zullen zy schoon-
heyt gheven aen den Koning; leevende Gode, en
de bestendich psalmen zullen zy seggen en looven
zy den Eeren want hy alleen is hooghe en heylich
verkeende. Krachticheden doende nimmer
Heere der Streijt, sayende gherechtichijt. Doene
springen de salicheyt, schepende medezynen
veesenlyk van loof, Heere van de wonderen die
verniet

Vier hecken der Werelt, ~~en~~ breeck het jeck der
 Heydenen van onse neck, en ghelyt ons haest o-
 penbaer nae onse landen want ghy zyt Godt wer-
 kende zalicheyt, wan ghy aen ons verkooren
 hebt, uyt alle volcken, en spracken, en voegden
 ons by uwe onse Kooninghi, om uwe hooghe naems
 wille, met liefden uwe te looven, en te vereenighen
 en te vreesen, en te beuinnen uwe Naeme Gebene-
 dyt zyt ghy Heere die aen zyn volck Israel, ghe-
 kooren heeft met Liefde

Semah.

Hoort Israel de Heere onse Godt is eenveenich
 Heere. Ghezeeghent zy de Naeme van de Heere
 Zyns Kooninchi Reyck voor ewichdijck. Ende ghy

Onse bewaeren, en te doen bevestighen alle de woorden van de leer'inghe uwer Wets, met liefde en verlicht onse ooghen in uwe ghel'eden en aenhangt onse hert' in uwe Wets, ver'richt ons herten om te beninnen en te vreesen uwe Naeme, ende wy zullen ons niet schaemen, noch strycken, in der ewich'eyt der ewich'eyt, om dat wy in uwen heyl'ichen Naeme der Grooten, den Stercken, ende vreesdycken ons behouwen.

Wy zullen ons verheughen, en verblyden in uwe salich'eyt, ende uwe barmhertich'eyt. Heere onse Godt, en uwe velle ghenaden zullen ons in der ewich'eyt niet verlaten, haeste uwe ende brenghet op ons Benedic'ien, en vrede van alle vier hoeken

Wil ick uwen lande reghen gheven tot zynen tyt,
 vregghen reghen, ende spaden reghen; dat ghy in mecht
 doen uwe Koornen, uwen most, ende uwe dijs. En wil w
 Vee gras gheven op uwe velde, dat ghy lieden etet en
 sat wordet. Heet uwe doch, dat hem uwe herte niet
 overzeden, en laet dat ghy lieden afredet, ende dient
 andere goden en bidtse aen. Ende dat dan den toorn
 des Heeren vergrimme over uwe lieden, ende sluyte
 den Hemel toe; datter gheen en komme, ende
 aerde haere vrucht niet en gheve, ende haest omkomt
 van den goede lande dat uwe de Heere ghegheven heeft.
 Soo raet noe deese woorden ter herten, ende in't zielen
 en bintse ten teken op uwe handen, dat zy een dencke
 icken voor uwen reghen syn. Ende leertse uwen kinderen

Sult den Heere uwen Godt, lief hebben van gants
dier herten, van gantscher zielen, van alle vermoeden.
Ende deese woorden die iek uwe heden ghebiede
zult ghy ter herten nemen, ende zultse uwe kin-
deren scherpen, en daer van spraken, wanneer
ghy in uwe huysse sittet, off op den weghe gaet wor-
neer ghy uwe neder leght, off te opstaet, ende zultse
binden ten teede op uwe handt, ende zullen in uwe
denckteeden zyn voor uwen ooghen. Ende zultse
op uwes huys posten schryven, ende aen de poer-
ten. So het dat ghy lieden noemijne gheboden
hooret, die iek uwe heden ghebiede dat ghy den
Heere uwen Godt lief hebt, ende hem dient van
gantscher herten, ende van gantscher zielen. Soo
wil iek

Ghedenket aller gheboden der Heeren, ende doeue,
 dat ghy niet nae uwer herten denken richtet, noch
 uwe coghen nae hoert. Daarom sult ghy ghedenken
 ende door alle mynen gheboden moeylich zyn
 uwen Gode. Ick de Heere uwe Godt die uwe iagt
 Egyptelande gheleydt heeft, dat ick uwe Godt maec
 Ick de Heere uwe Godt.

Waerachtigh, en volstandich, gheordineert
 en rust, ende rechtghetien, vriendelyk bemindt
 begeert, en ghewent en goed, en gheerres, sterck ende
 wel bent, en aenghegaen, schoon en goet des dinghen wil
 bereyn op ons carwichlyk, en altyt. Waerlyk is de carwi-
 ghe Godt onse Kooningh, stercke van Jacob, schilt van
 ons salicheyt, van geslachte tot geslachte is hy bestandigh

Dat ghy daer van spreekt wanneer ghy in uwen
huys sittet. oof op den wegh ghet, wanneer ghy uwe
neder leghet, ende wanneer ghy optact, ende schryft
aen de posten uwer huys, ende aen uwen poorten. Dat
ghy en uwe Kinderen langhe levet op den lande, dat
de Heere, uwen vaderen gheworen heeft hen te gheuen
soo langhe als de daeghen van den Hemel op der
aerden dueren.

Ende Heere sprack tot Moys, spreck met
den Kinderen Israels en segt tot hen, dat zy hen ley-
kens, maeken aen de hoecken haerer Kleederen, on-
der alle uwe naekornelighen, ende ghelcworen
op de leykens aen de hoecken maeken; Ende leykens
zullen uwe daer toe dienen, dat ghyse aenwiet, ende
ghedenket

blve, eeuwichleyk, de hulpe van onse vaderen zyt
 ghy van alle tyden, ghy zyt deschielt die hem sal=
 veert aen haeren Kinderen, na hun van gheboorte
 tot gheboorte, inde hoochten der werelt in wooninghen
 en uwe oordeelen en uweredit vaerdicheyt tot aen
 den eynde des Werelts. Zalich is de man die uwe ghe=
 booden sal hooren, en uwe Weth, en uwe woort sal set,
 ten op zyn herte. Het is warachtigh dat ghy Heer zyt
 van uwe ~~volck~~ een Koningh Kerachtigh om te beoe=
 den uwe volck, vaders ende soonen. Het is macrachtigh
 ghy zyt de crste ende laeste, en buyten uwe, is gheen Koo=
 ningh verlower, salichmaker. Het is macrachtigh
 van Egypte hebt ghy ons verlost, Heer onse Vadt van
 den dienshuyche hebt ghy ons verlost, alle haere eerst.

En zyn Naeme is bekendich, en zyn Stoel is berijst:
en zyn Koninghrijken, zyn waerhey blifft ewich bes-
taen, en zyn woorden levende vast, ende gelou, en bege-
erlyk van ewichlyk tot ewichheit over onse va-
ders, ende over onse kinderen, en over onse nakomen-
de, en op alle geslachten des zaets Israel in dien daer
over de eerste, ende laeste, het woort is goet en bestan-
digh met waerheit, ende trouwe settinghe het welk
niet voor bey en sal gaen. Waer is het dat ghy Heer
onse Godt en Godt van onse vaderen, onse Koningh
Koningh van onse vaderen, onse verlosser, verlosser
onse vaderen, onse stercken sterker onse vaderen, onse
verlosser, en onse beschermmer van ewich is uwe
Naeme, ende aen ons is gheen andere Godt behalven
u ewichlyk

Min Salighmak'er; ghebenedyt is hy, wi ghesegent
 Moyses ende Kinderen. Israel hebben aen uwe ghe-
 zongen. ghesangh in et groote blydchap, en hebben alte-
 maet ghesinght, wie dat ghy onder de goden. Heer wie als
 ghy stoet in Heylicheyt vreeselyk van loofich, doende
 wonder, met nieuwe ghesangh hebben uwe ghelooft en
 verlost en aen uwe Naeme. op den oever der zee tronen
 leyk altemael hebben zy ghelooft en gheglorifycirt, en
 ziden de Heere zal regheren van ewigheneyt tot ewi-
 ghigheyt, orde daer is ghezeijt onse verlover de Heere
 Zebaoth zy Naeme Heyligh is Israel. Ghebenedyt zyt
 de Heere die Israel verlost heeft.

Hamida

Gheboorne hebt ghy ghe doot, en uwe eerste ghelooft
van Israel hebt ghy verlost, ende roede zee hebt ghy
haer gespleeten, ende moettwillighe hebt ghy laeten
versinken, ende beminden zyder door ghegaen, ende
vateren bedecten haer leetdoenders, daer is niet een over
ghebleven al daren de vrienden en ghelooft ende verheff
ten aen Godt, en hebben ghesongen lieflyken psalmen
en liedeken, en pruynghen, benedictien, en loovinghe
aen Godt den Koninghe leevenden Godt, stamvader, ho
ogh en verheffen, vrezelyk vernedert, en heeghverdigh
tot aerde, verhefft de nedrighen tot de heeghte des He
mels, verlost de ghevangenen, erlust de oetmoediche
helpende de armen, antwoordende aen zyne vol Israel,
rael, ter tyt haer roepen, tot hem looff, yden groten Godt
hun saliche

Begeert met ghenade de leevendichen, maekt de doo-
 den leevendich, met vele barmhertichheit, teeghen
 houdende die der vallen, en gheresende desiecken,
 en verlost de ghevangenen, ende berischt zyn belofte
 aen der dooden, en wie is sterker als ghy, en wie is uwe
 ghelyk, Koningh uyt spruyten die doot, ende leven-
 dich maekt, ende ghy zyt spruyten desalicheyt, ende
 ghy zyt treuwe om de dooden leevendich te maeken.
 Ghebenedijt zyt ghy Heere die de dooden leevendich
 maekt. Inde Sinagoga, seglien daet.
 ¶ ~~Hy~~ natten uwe Heylighen, en uwe Sterck maeken
 mit lieflycke spraeke met sekeren van Seraphim del
 Heylighen ghelyk staet door de handt uwer Propheeten,
 en hy riep daene, de ander ende zyde Heylighen

Heere myn Godt, ghy zult myne lieppen
oppener, en myn mont sal verhoedichen uwe loof.

Ghebedyt zyt ghy Heer onse Godt ende Godt
van onse vaders, en Godt Abrahams, en Godt Isaaks
de Godt Jacobs, der grooten, en Krachtighen, en vree-
schyken, Godt hooghe, Godt londer der goeder, barmher-
ticheyt, schepende alles, en ghedenckende de ghenade
des vaders, en bregenden den verlore aen Kints Kinde-
ren om zyne naems wille met liefde kooningh helpende
salichmakende, beschermende. Ghebedyt zyt ghy Heere
Beschermer Abrahams.

Inde Somer:

Doende neder daelen
den douw.

Inde Winter:

Doende wederkeeren den wint
en neder daelen den reegen.

Wilt ons doen Keeren ghy onse vader tot uwe
Wett, ende brenght ons, onsen Koningh tot uwer dienst
en doet ons weder Keeren met oprecht betrouwe voer u
Ghebenedyt zyt ghy Heere die beaghen ende berouw heeft.

Wilt ons vergheeven ghy onse vader want wy heb-
ben ghezondicht, vergheeft ons onse Koningh, wan wy heb-
ben gherebeleert, want ghy zyt, een goede Godt, om te ver-
gheeven de zondighen.

Siet doch aen alle ellendicheyt, en weder streyt
onse streyt, en haest uwe om ons te verlossen en volkomen
een verlosinghe om uws Naems wille, want ghy zyt Godt
de stercke te verlosser. Ghebenedyt zyt ghy Heer verlosser
van Israel.

Maeckt ons ghezondt, en wy zullen gezondt zyn,

Heyligh, Heyligh is de Heer Zebaoth, alle lan-
den zyn zynder Eere vol, ende kuemen in al-
kander teeghen loovende en seggende Ghebenedyt zy de Eere
van Godt van zyn Steede, ende worden in uwer Heylicheyt
is gheschreeven, seggende, de Heer sal Preegheren van
eeuwigheyt, is Godt Zions, van gheslachte tot gheslachte]

Tot hier seggen inde Kerk.

Ghy zyt Heyligh, en uwe Naem is Heyligh ende
Heylighen zullen uwe looven altyt Ghebenedyt zyt
ghy Heere den Heylichen Godt.

Ghy verghenadicht aen de mensche verstandt
en leert hem weysheyt en verstandt, en verghenadicht
ons altyt dat wy begryp Ghebenedyt zyt ghy Heere
die den weetenischap verghenadicht.

Wilt ons

In de Winter:

Gebenedyt over ons Heere onse Godt, over het
 gheele aertreycck, en versadicht alle de werelt van uwe
 goet, en vervult onse handen van uwe seggheninghe
 en van reysdom gheven uwe verhanden, bewaert, en
 verlost, dit Jaer van Kuat, en van alle menuten van
 verderff, en van alle manieren van vracke, ende doet
 haere hoope ten goede, en haere ynde van vrede ont=
 vracke, en ontfermt, en weest ghenadich op dit Jaer
 en op alle vernuwinghe, en haere vracke, ende doet U
 Benedictie, met reeghen van wille, en voor gang, en
 daet ynde mach zyn leeven, en versadinghe en vree,
 de ghelyck de goede Jaeren tot seggheninghe, van ghely
 zyt een goede Godt, ende doet goet, en ghebenedyt zyt

Help ons, en wy zullen ghehelpen zyn, want ghy
zyt onse loof, en ghy zult onse heeler, ende de gezont
maeken van alle onse sieken, ende van alle onse smerte,
wan ghy zyt Godt ghezont maeken barmhertigh
ende trouwe. Ghebenedyt zyt ghy Heere die gheeneet
de sieken van zyn volck Israel.

In de Somer:

Ghebenedyt ons, onse vader, in alle wercken
onser handen, en ghebenedyt onse Saer met den
douw uwer willen, en benedictie, en voort gaende, laet
yn de zyn leeven en versadichen, en vrede de goede
Saer, en tot Benedictie want ghy zyt goede Godt, en
goedt doet. Ghebenedyt zyt ghy Heere ghebene-
deyden de Saeren.

In de winter

Ketters moeten in een ooghenblik verloren zyn, en
 al uwe wyanden, en uwe verachters die zullen haeste-
 leyk afgheseden werden, ende alle de kuatdoenders
 sult ghy haestelyk uyt rucken, en breekense en volyn-
 dense, ende ghy zultse verstroogen, noch haest in onse
 daeghen. O heere edyt ghy zyt Heere brecker der vyan-
 den en onder drukende de hoogheverdie.

Over de rechtveerdichen, en over de vromen,
 ende over ghelievenen van uwe volck, het huys Israel,
 en over het overblyfsel zynde leeraers, en over de recht-
 veerdiche vreemdelinghen, en over ons, laet doch ver-
 weekt worden uwe genade Heer onse Godt, en geest
 goeden loon, aen alle de geene die aen uwen naeme
 betrouwe inder machtheyt, ende geest ons deel met hen

Ghy Heere ghebenedeyden de Sacren.

Blaest met de groot hooren tot onse vrijheyt
en heffet op de baniere om te versacmen onse ghevan-
kenisse, en verghadert ons t'samentlyk haestelyck
uyt alle vier hoeken der werelt, nae onse lande Ghebe-
nedyt zyt ghy Heere die verghadert der verscroyde
van zyn volck Israel.

Laet ons wederom Kommen onse Reghters
ghelyck als in den beginne, en onse Praets Heeren ghe-
lyck als voor deesen, en dret van ons suchen en fier-
men lossen, en regheert over ons haestelyck, ghy Heere
allenich, met barmhertighey oordeel. Ghebenedyt zyt
ghy Heer die de oordeel ende rechticheyt liefhebt.

Aende verlogenaers en zy gheen hoope, en alle da-

Ketters

Spruyt het hooren der Salicheyt.

Ghenadiche vader hoort onse stemme Heer onse
Sodt, ende zyt ghenadich over ons, ende ontfanght met
wille en ghenadich onse ghebeth, want ghy zyt Sodt
hoorende ghebeden ende biddinghen, van uwe onse Koo-
ningh, laet ons niet ydelijk Keeren, zyt ons barmhertich
ende antwoordt ons, en hoort ons ghebeth, want ghy hoort ghe-
beden van alle monden. Ghebenedyt zyt ghy Heere hoo-
rende ghebeden.

Zyt gewilligh Heer onse Sodt aen uwe volck Israel
ende te haere ghebeden hoort, en laet Kommen den dienst
aen het Daltijns huys, ende offerhande Israels, ende
haere ghebeden zult ghy haestelyk met liefde en wille
ontfanghen ende laet uwe wille altyt zyn ten dienste uwer

En wyen zullen ons eeuwigh niet schamen want
wy aen uwe betrouut hebben, en over uwe groete gee-
dertierichheit met waerheit orde houden wy ons,
Ghebenedyt zyt ghy Heer onder houder en betrou-
wer van de rechtverdiene

Ghy zult weonen tuschen Jerualem uwe
Stadt, ghelyk gesproken hebt ende stoel van David
uwe Dienaer zult ghy daer stellen om oprecht haer
euwighie oprechtinghe, haesteleyk in onse daeghen,
Ghebenedyt zyt ghy Heer oprechter van Jerualem!

De spruyt van Davidt uwe dienaer zult ghy haes-
telyk doen uyt spruyten, en zyn hooren zult ghy verhoor-
ghen, met uwe salicheyt, want nae uwe salicheyt hoopen
wy alle daeghen. Ghebenedyt zyt ghy Heere die doet
spruyten

En ghegadicht, ende erbarmt over ons, ende help ons
 want ghy oerhoort ghy liefheyde onse, ende ghegadicht
 291. ~~En ghy niet uwer veel~~ Tot hier

En ghy niet uwer veel barmherticheyt aen ons,
 en barmherticheyt onse en laet onse oeghen ziende weder
 komste in Zion met barmherticheyt. Ghelovendyt zyt
 ghy Heere die zyn goetheyt doen keeren tot Zion.

Wy bekennen aen uwe dat ghy Heer onse Godt,
 ende Godt van onse vaderen zyt ons voer alle tijden ende
 al tyd, sterck van onse leeren, en beschermmer van
 onse salicheyt zyt ghy van geslachte tot geslachte zil-
 len wy uwe leeren en vertellen, uwe loof, ende leeren dank
 die gheestde zyn in uwe handt, en om dat onse zielen
 die aen uwe beroden zyn, en om uwe wonderen die in

Volck. Als nuwe mane is, seghende
het Volghende.

Onse Godt ende Godt van onser vaderen, laet op gaen
ende Kommen, laet ghenaden en verscheynen, verwilli-
chen, en gheef ghehoor, en zy besoeke onse ghedachteni-
se, en ghedachtenisse van Jerusalem onse Stadt, en ghedach-
tisse onser voor vaderen, ende ghedachtenisse van gesalf-
den soon Davids onse dienaar, ende ghedachtenisse van
all onse volck het huyjs Israel, voor onse, tot ghenade, en berm-
hertichey in den dach van den Nieuwe Mane deeses
om in hem over ons barmhertich te syn, en ons te helpen
ghedenkt onse Heere Godt, in hem ten goeden en be-
soekt hem in, tot seggeninge, ende help ons in hem tot
goet leven, met saliche en barmherticheyden en beschuttet
en ghenadicht

Van de insettinghe in uwen wille. Maer ghy door uwe
 welcke behuyftheit rogt den rocht voer den sinde vere
 luer den verandringhe, ghy hebt ghekyndit de hun
 d'inghe, ghy recht te hun rechten, ghy wreede
 tot haer rechtzidinghe, ghy hebt overlevert hel
 den in de handt van de flauwen, ende veel in de
 handt van wydinghe, onryne in de handt van
 ryme, booswichten in de handt van rechtweerdig
 che, ende maetwilliche in de handt de aertheyder
 van uwe Wet, ende hebt uwe ghemaeckt een groo
 ten en ~~Heilich~~ naeme in uwe werelt aen uwe
 Volck Israels. Hebt ghy ghedaen groete hulpe, en ver
 lossinghe ghelyk als doesen daeghe, en daer nae kwa
 men uwe kinderen tot den inganghe uws huys, en

Alle daeghen met ons zyn, en om willen miraculen
orde uwe goetheyt die in alle ure, des avonds, en des mor-
ghens, endes mid daeghe zyt de goede, want uwe barm-
herticheden hebben gheen eynde den barmherticheden
want uwe weldaeden zyn niet voluyt mer on eeuwich
hebben gheloopt tot uwe.

Aen Manica.

Om de tekenen, ende verlossinghe, om de hulp,
orde sterckheyt, en om de troostinghe die ghy aen onse
voor vaderen ghedaen hebt in dien daeghen, en in dee-
sen tyt. Inden daeghen van ~~Matins~~ de xijne van Jo-
chanan de groot Priester, Samanay, en zyne zoonen
doen de Griek en Keoninkryk het Juade over uwe
Volck Israel opstondt, om hun te doen afkeeren van
van de

Verlieven aen al de Goeden, van jonck tot hout, Inny ge;
sinne, ende vreuwen, op eenen daegh, in de dertiensten
daegh der twalefder maen. Adar, en hunner bruyt te
roven. Inaer ghy door uwe weede barmherticheden hebt
de zynen raet verstoert, ende zyn loon, ende zyn ghedaen,
ten ~~u~~ vernielt, ende doet op zyn. Keeren zyn loon, en
zy hinghen hem, ende zyne zoonen op een galgh, gelyk
als ghy met hun teekenen, ende wonderen ghedaen
hebt. Alsoo doet met ons Heere onse Godt teekenen
ende wonderen in deese ure, ende tyt; En wy zullen u
Grote Naeme looven voor ewidicheyt. tot hiert.

Ende boeven alle, zyt ghebenedyt, verhoocht,
en verheven gheduerich onse Keoningh van ewidicheyt
tot ewidicheyt, ende alle leevende zullen uwe altyd

Suyverden uwy Talley, en reynicheden uwen Tempel, ont-
staeken de Kaersen, in den Schoon uwer Heylighdom
en stelden deesen acht daeghen met loovinghe en danck
seeginghe, ghelyk als ghy met hem ghedaen hebt, teke-
nen, ende wonderen alsoo doet met ons Heere onse Soot
teekenen ende wonderen in tyt, in inde stonde, en wy
willen uwe looven uwe Naeme den ooren eernichlyck.

Aen Durin

Om de teekenen, en verlossinghe, om de hulpen,
de sterckheyt, en om de troostinghe die ghy aen onse
vooz vaderen ghedaen hebt, in dien daeghen, en in
deesen tyt. In den daeghen van Moidehayen, en
inde Hoofstadt Suwan, doen tegen hem opstond Ha-
man de Mude, socht te verdelghen, te verslaen, ende te
verliesen

Ghebedyt ghy Heere die zyn volck Israel ghe-
bedyt met vrede Amen.

Mijn Godt bewaert mijn tonge van Kuat, en mijn
lippen van bedroch te spreken, ende aen myne vervol-
ghers als myn ziele, doen sweygen, en myn ziele zal alles
ghelyck als stoff aditen, opent myn hert in uwe Wett, en
nae uwe ghebeden sal myn ziele jaegen, en al die opstaen
teeghen myn tot Kuat zult ghy haestelyck haeren ract
tenieten doen, en verstooren haere gepeynse het zy doen
wille dese ghinge myns monts, ende reeden myns her-
ten woer uwe myn schepper en myn verlosser; die vrede
maeckt in den Hemelen, die doe door zyne barmher-
ticheyt vrede op ons, en op ghelle Israel Amen.

Ynde van de Hamida

Looven en prijwen, en ghebenedyden den Naeme
den grooten inter waerheyt voor alle tydt want goet
is Soet van onse salicheyt, en onse hulpe van altydt
Ghebenedyt zyt ghy Heere den goeden Naeme en
uwe toe behoort gheloof te zyn.

Stel goede vrede en segheninge, gracie, ende lee
ven, en ghenade, ende barmherticheyt over ons, en over
geheel Israel uwe volck, en ghebenedyt ons, onsen vader
altmael met het licht uwe aenscheyn, wan met het
licht uwer aenscheyn hebt ghy ons gegeven Heere
onse Gode de Wett, ende leeven, liefde, en ghenade, gerech
ticheyt en segheninge, barmherticheyt, en vrede
en zy goet in uwe ooghen om ons te ghebenedyden uwe
volck Israel, met overvloediche Sterckheyt en vrede
Selene

Ende tradt al daer self by hem, ende predickte
 van des Heere Naem, ende doe de Heere voor synen
 aengesichte voor by ginc, riephy Heere Heere
 Godt Barhertich, ende ghenade, ende lanck-
 meedich, ende van groeter ghenade in duy-
~~ter~~ leden, ende ~~ver~~gheeft de misdact, o-
 vertredinge, ende zonde, en mactt off.

Mandaeck.

Mannen der waerheyt die zyn verlooren gewor-
 den, Kuamen met Kracht haer der werken,
 Helden om testien inde poorten, verdrachten de
 Sententien, zy waeren ons voor mueren, den
 toorns hielden zy daeghs des toorns, die de gram-
 chap uyt blusten, den toorns hielden zy thegen

Deese Ghebieden zyten des
Maendaghs, en Donderdaeghs.

Godt Koningh sittende op den stoel van barmhertigh-
eyt, hen regerende met vromicheyt, vergevende de son-
den zyns volcks, doende verby gaen de eerste de eerste

vermeerende de vergiftenisse voor desondacren en
verghievende voor de misdaden, doende gherechtiche-
den met alle Creatueren ende geeste, niet na hun boos-
heyt, en velghet haest haer. Godt onderwyft ons te seg-
gen de dertien Conditien, ghedenck ons heden het
verbont van dertien, ghelyck ghy hebt doen weeten
aen den ootmoedichen in voorleeden, als gheoreeven
staet, diu kwam de Heere neder, in eener wolcken

ende

Donderdaegh

49

Wy zyn verwonderen van t'Kruade, onse Krachten
zyn verflaut van benautheyt, wy hebben ons seer ghe-
boeghen, wy hebben ons seer vernedert tot et stoff,
bermihertigh, soo is onse conditie hertmeekich en we-
der teeghen sprekende, wy riepen met onse monden,
wy hebben ghezondicht, ~~ons uwe~~ verliert, en teegen
Streewich, heech is uwe bermiherticheyt van altoes
de vergiffnisse is met uwe, bedenckende over dat
Kruade, mygende ter zyde van goedertierenicheyt.
ghy ~~ziet uwe~~ niet verberghen, in de tyden als deesen
zyn, want wy zyn in benautheyt, laet zyn kenelich weor
alle ooghen, uwe goet die ghy hebt met ons, gesegel toe
dan Sathans mont, en hy sal op ons niet verkeeren

Biet haere spracke, eer zy uwe riepen, antwoorden ghy
hun zy roosten te bidden en bewilligen als een vader
hebt ghy interberint, om haerent wille, ghy en biet haer
an sichten niet ydel Keeren, dog den richyul die
onser zonden syn zy verstaet, wyse verlooren zy
zyn van ons wech ghy ~~verstaet~~ en hebben ons ghesche-
ten, om suchen, zy syn ghy yndicht, die de toorn deden
die opstaend ~~en~~, en die poorten syn niet, meerder die
bekuamen waeren, om uwe te bewillige die syn ghe-
yndicht, gheensinge en hebben niet gevonden, wy zul-
len tot uwe Keeren met beschamheyt onser aengesicht
om uwe te soeken, onse Godt inde ure van ons leet.

Seghet Godt onse Koonigh
in t' blaet 47.

Donderdaegh

Weerdicheyt, leert ons roepen tot uwe gebiet, onse verlossinghe als daer een gebieder is, en laet de tenten wederom Kommen, van den perfecten, siet de poorten zijn afgevorpen, ghedenckt dat ghy hebbe dat het testament sal niet vergeeten worden in den mont van zyn zact, den zeegel van uwe Wett zult ghy ontdoen uwe secreten. Stelt in uwe uytspreeken, in t' midden van de ronde van de mane, wy bidden uwe, verminder uwe goet niet Heer, leken aen uwe Kommen, wanneer ghy doet weder Kommen de ghevangenen zynde in uwe hoopen.

Onse Godt, ende Godt van onse vaderen, laet ons ghebet voor uwe Kommen, en bederckt uwe niet voor onse oetmoediche bidden, want wy zijn geen lescham, de aenruchten, en hertne Kinghe, om te seggen voor uwe

26
Toert uwe oeffening en uyligheyt. Ende daer sal
opstaen de voer spreker, om ons te rechtveerdichet
sal verſchelen onser deechtichet, uwen weggen zyn
Barmhertich, en ghenaedich bekent ghemaect aen
de getrouwen uwer huys, om zyn besoeck van uwe, hebt
ghy hem uwe waerheyt kondigh ghemaect.

Segget. Godt onse Koningh
int blaet 47.

Onse Godt ende Godt onser vaderen maect met
ons geen ynde, sterck uwe handt int oordeel als de straffe
over uwe Komt, en wilt onse naeme niet in uwe boeck niet
schreiben, in uwe Kommen onte ondersoeken de straffe
soo laet uwe barmherticheyt uwe toorne voor Kommen
ons arme wercken in uwe aensien voeght met u recht-
veerdicheyt

Over ons Icomt, ghy deed t'waerheyt, en wy deeden duat.

Wat zullen wy seghen voor uwe wonderder-hocheyt
 wat zullen wy voor uwe vertellen, inwonder der Heme-
 len, want wabtyck ist dat ghy verborgene dingen, weet,
 ghy weet de secreten van de werelt, ende verhoelenis
 des menschen verborgentheden, ghy door groont alle
 binneste des lichaems, siende nieren en herte, daer
 is voor uwe niet verbergen, noch bedekt voor u ooghen.

Laet uwen willen zyn Heere onse Godt en Godt
 van onse vaderen, dat ghy ons wilt vergeeven alle
 onse zonden ende vergeest ons alle onse misdade ver-
 geest ons aldaer wy ingenijs hebben. Ghy zult vergee-
 ven onse zonden en misdaden, wy zullen uwe erf goet
 zyn. Vergeest ons, onse vader, wy ~~zullen~~ hebben gezondicht

Heer onse Godt, ende Godt van onse vaderen wy zyn
rechtveerdich, wy hebben niet gezondigh. Wy hebbe gezon-
digh wy en onse vaderen. Wy hebben beschuldigh. Wy
hebben valsheyt, en Kuaden. Wy hebben gestolen. Wy
hebben Kuat gesproek en. Wy hebben van Ickbarigh
geweest, en Kuadt doenden. Wy zyn hoogvrandigh ge-
weest. Wy vergaderen valsheyt, en hebben Kuade raet
geraeden. Wy hebben geloogen, en geblammert, ende
zyn ongelucke, en ongedoowaen geweest. Wy hebben
hartnedingh geweest. Wy hebben benaut, en hebben
verargeert. Wy hebben gekrenkt. Wy hebben gedoot
Wy hebben gegrouwelt, en hebben gewecken van u
gheloben, en van uwe goede Redten, ende hebben se
niet geacht, ende ghy zyt rechtveerdich over al dat
over ons

Ende ghenadich, ende van groeter ghenade ende trouwe,
 Ghy die bewyt ghenade in duizent leeden, ende
 vergeeft de misdact, overtredinghe, ende sonde maect
 off. . . Ende hy is barmhertigh, hy sal vergeeven
 de misdact, en sal niet verderven, ende sal die kmael
 synen toorn afkeeren, ende sal syn toorn niet geheel
 uyt stoorten. Ghy Heere laet doch uwe barmherticheyt
 van myn niet ynde, uwe goedertierentheyte en trouwe
 laeten myn alle daeghen beheden. Help ons Heere
 onse Godt, en versamelt ons van de volcken, om te leeren
 uwe Heylighen Naeme, preypen in uwe loff. Is dat ghy H:
 wilt de zonden toe rekenen Heer wie sal bestaen, want
 by uwe Heer is de vergevinghe dat men uwe vreesce.
 Niet nae onse zonden hebt ghy ons vergolden, indien onse

Vergeeft ons, onse vader wy hebben gerebelcort, want
ghy Heer zyt goet, en verghevende, en groot van goeder
tierenthey, aen alle die uwe aenroepen. Heere ghy
zult vergheven alle onse zonden, ghy Heer doet veel
om uwe Naeme. Heer verdundt ons om uwe Na-
eme, wille teydetuyter noot, om uwe ghelicheyt
wille. Heer Zelaeth zy met ons de Godt Jacobs, onse
beschuetsel, Selah. Heer Zelaeth wel den menschen
dichem op uwe betrou, Help Heer de Koningh ver-
hoere ons, in den daegh onses roepen. Breyngt ons
weder tot uwe, dat wy weder keeren, vernieuwt onse
daeghen ghelyk van houten herwaerts.

Ende doe de Heer voor synen aenghesicht,
voorhy gink: Riep hy Heer Heere Godt barmhertich
ende ghenadich

Uwe gerechticheyt laet af van uwe toorne, en gramschap
 over uwe Stadt Jerusaleem, en uwen Heylichen Bergh
 want om onsen zonden wille, en onser vaders misdact
 uwe Jerusaleem, en uwe veldt tot smade onder alle onse
 inwoners; En nu onse Godt hoort toch tot het gebed
 uwer Knechts, en zy smeken, ende verlicht uwe aensicht
 over uwe Heylichdom dat verwoest is om Heer wille.
 Neycht uwen ooren myn Godt en hoort, opent uwe oogen
 en siet hoe dat wy woest zyn, ende Stadt die nae uwen
 Naeme genoemt is, ten is niet, om onse gerechticheyt
 dat wy, onse gebeden, woer uwe storten, dan alleen om
 uwe overvloedich, en barmherticheden. Hoort Heer
 vergeeft Heer, luystert Heer, ende doet het, en vertreck
 niet om uwent wille, Heer want uwe Naeme is geroepen

Zonden getuigen tegen ons Heer doet het om uwe
Naemc. Gedencdt uwe barmherticheyt Heer om uwe
gherade die ghy altyt aen ons gedaen hebt. Heer sal u
antwoorden in den daegh van uwe berautheyt. Hy sal
verhoeghen den Naem van Godt Jacobs; Heer help
den Koningh sal ons antwoorden, in den daegh onser
roepens, onse vader, onse Koningh ontfermt ons ende
antwoert ons, want in ons zyn geen wercken, doet ons
recht nae uwe grooten barmherticheyt, ons om te hel-
pen om uwer Naems wille.

Ende noe o Heer onse Godt ghy die uwe volck
uyt Egyptenlandt gelyt heeft met sterke handt en
maecten uwe eeren Naem gelyk hy nu is. Wy hebben
gezondicht, wy zyn godtloos geweest, Ach Heer om alle
uwe gerechtich-

Koningh, ons uwe gracie, en antwoert ons; Aen uwe
 Heer is de gerechticheyt doende wonderen in alle ure
 en tyt, aensiet uwe, en help nu deschapen uwer wyde
 Laet niet aen ons gheweldichen, teorn, want tot uwe Heer
 is de hulpe in uwe hoopen, wy Godt de vergiffenis, wy bidden
 vergeeft doch, want ghy zyt Godt den goeden, en vergeeven.

Wy bidden uwe Koningh barmhertich en lieflyk
 ghedenck en aenschout aen het vertont aen de verduy-
 singen, en laet verschynen voor uwe de bindigen van de
 ewigen, en om Israel onse vader, wilt ons niet verla-
 ten onse vader, noch en verlaten ons niet onse Koningh
 en vergeet ons niet onser schiepper, en enmaek met ons
 geen yn de in onse slavernye, want ghy zyt Godt Koningh
 lieflyk en barmhertich, en goedertieren niemant als ghy

Over uwe Stadt, en over uwe volck, onser vader den barm-
hertichien, vader toont ons een teeckien, ten goeden, en
versamelt onse verstroyhten van de vier hoeken der
werelt dat alle volcke weten en bekomen dat ghy zyt
onser vader, wy zyn het leen, en ghy zyt onsen Schepper
en verlosser. Heer spaert uwe volck, ende laet uwe erf-
deel niet totschanden worden, dat de Heydenen over
haer heerschapen, waarom salmen onder de Heydenen
seggen waer is nu haer Godt. Wy bekomen dat wy
gezondicht hebben, en daer is niemant die voor ons
staet, dan alleenigh uwe groote Naeme sal voor ons
staen, in der tyt van benautheyt, gelyck een vader
eerbermt over uwe erfdeel, zyt nu genadich nae uwe
overvloedighe barmherticheyt doende, en gehest onse
Koningh

Ons, op dat de volckern niet onseggen zy hebben en op
verlooren, allen Konie zullen voor uwe bruygen, en alle heuch,
te sal hem voor uwe nygen.

Die zyn handt open doet inde daeghen van bezou
om de misdadenders en zondaers te ontfangen, onse ziele
is verbaest van de veel onser treurichcyt vergeet niet
ons eeuwich, staet op, en helpt ons, ende onstort uwe gram
schap op ons niet, want wy zyn uwe volck, kinderen van
uwe verbont. Gede onchout, onse eere is seer vermindert,
ende wy, zyn vermaet, ghelyck een dinger dat onryc
is. Ontreckt uwe stoekheyt, ende help ons om uwen
naems wille, laet onse kuellingen niet kleyn voor uwe
schynen, maer laet haestlicht opocyn uwe bermidertich
heden in ure onser benautheden, niet om ons, maer om

Onse Godt barmhertich, en goedertieren, niemant
als ghy Godt lanckmoedich, en groot van genade ende
waerheyt, helpt ons, en zyt ons genadich, van roepel
en toorn, beschermt ons, weet genadich, uwen knech-
ten Abraham Isaack, Jacob, en eniet niet aende
lierne kideyt van dees volcke, noch aen haer godloos
wesen, en haere zonden. Keert af van uwe toorn, en gram-
schap, en bedenck niet over kuat tot uwe volck, en keert
van ons de wonder des doots, want ghy zyt barmher-
tigh, want alsoe uwe gewoonte weldaet te doen voer
niet, van geslacht, tot geslachte, ~~Wy~~ bidden u Heer
verleest ons, wy bidde uwe Heer helpt ons, inden
daegh als wy uweropen. Heer wy wachten op uwe
Heer wy hoopen op uwe, en sweyget niet, maer antwoert
ons, op dat

Over my. Want niemant en wert tot schanden, die u¹
 verbeyl, doch te schanden moeten worden de loose verzach-
 ter. Heere wysst my uwe weghen, ende leert my u² paden
 Leyt myn in uwer waerheyt, en leert myn, want gheyzyt
 de Godt die my helpt dagheleyker verwachte ick uwer.
 Gedenck Heere aen uwe barmherticheyt, ende aen uwe
 goedertierentheyte die van der werelt aen geweest is. Gedenckt
 niet der zonden myner joncheyt, ende myner overtredin-
 ge, gedenckt daerenteghen myner na uwer barmhertich-
 eyt, om uwer goetheyt wille. De Heere is goet, ende vroom
 daarom onderwyst hy de zondacrs op den weghen, hy
 leyd de ellendighe recht, ende leert de ellendighen zy-
 nen wegh. De weghen des Heeren zyn oickel goetheyt
 en waerheyt, dien die zyn verbont en gheluyghenisse

Uwent wille, doen het, ende vergeet niet de gedachte-
nisse van ons, over geblevene volck, want onse oeghen
heopen op uwe, want ghy zyt Godt Koningh lieflyck, en
barmhertigh, en gedenckt ons testament in alle daegen
en gedurich seggende twee maal met liefde Hoort Israel
de Heere onse Godt, is een eenich Godt.

David sprack tot Sath, myn is seer banghe, doch
laet ons in de handt des Heeren vallen, want zyne
barmherticheyt is groot, ik en wil niet inder menschen
hande vallen.

[Des Psalm zytmen met den linker handt op het
Gezicht] Nae den Heere verlangt myn ziele
Mijn Godt ik hoope op uwe, en laet my niet ten schan-
den worden, dathen myne ryanden niet overbleyden
over my

Vertrouwe op uwe; Slecht ende recht dan belioede my want
 icki verwachtte uwer. Godt verlosse Israels uyt alle zynen noot.

Heer Godt van Israel Keer of van uwe gramschap.

Uwes toorns en laet bewegen over het Kuat tot uwen

Volk. **Maandaghe**

Heer waer zyn uwe woerzgaende ghedertierenheyt
 die ons verlaet hebben onse voor vaders dat ghy met ons
 ghedaen hebt, in det tyd doe uwe eere woenden in ten-
 tent die voor haere wooningen bereyt waeren daer
 ghy met ons sprack, ghy hebt vere van ons gedaen, de
 klaccheyt uwer goetheyt en den nu waer is sy Ghekeert,
 dat zy nu hier by ons en is niet, doetse weder Keeren
 naer haer onde plaetse, en uwe soonen zullen verslachten
 woorden, en dan zullen zy seghen Heer heeft groot gemaakt

Houden, om uwes naems wille Heere weest ghenadich
mynen misdaet die daer greet is. Wie is die, die den H:
vrees, hy sal hem onder wyzen den besten wegh. Syn zie-
le, sal in den goeden weonen, ende zyn zaet sal het lant
besitten; De heymelicheyt des Heeren is onder dien, die
hem vreesen, ende zyn verbont laet hy hem weten. Myn
ooghen sien gestadelyk tot de Heere want hy sal mynen
voet uyt den nette trecken. Keert tot myn en weest my ge-
nadich, want ick ben en saem en ellendich. Den angst my-
nes herten is groot vaer myn uyt myne needen. Siet aen
myne jammer ende ellende, en verghoeft myn alle my-
ner zonden. Siet aen dat myner vyanden soovele is en
de haeten myn uyt wrevel bewaert myn ziele, en ver-
loost my en laet my niet te schanden worden want ick

vertrouwe

Laet ons doch vallen in de handen van de Heere
 van weede zyn, zyne barmherticheyt. Op zyne woor-
 den werwachten wy en troosten ons van de ghenade
 van de Heere zyn niet volynt, Keert de gramschap
 uwes toorens ende ontfermt over het Juaet u vol Ik.

En verdooren niet te zyn zeer Heer, noch en ghe-
 denkt niet altyt de misdaet. Aniet nu doch u vdek
 alternac. Indien onse zonden ghetuygen teegen ons
 Heere doen het om uwen Naeme wille, want ver-
 menich voldich zyn onse teegen Streydigen tot uwe
 hebben wy gozondicht. Heer wilt ons vergeven.

Onse vader, onse Kooningh ghi zyt onse vader, onse
 Kooningh, niemant voor ons, behalven uwe onse Va-
 der, onse Kooningh ontfermt uwe voor ons, onse vader

Om met ons te zyn, haest om uwe te genesen onse won-
den, Keer uwe tot ons, o Godt, van ons alicheyt, en neemt
van ons wech uwe granschap. Keert af van den toorn
uwes aensicht en ontfermt uwe over t'kuat tot u volck.

Donderdagh.

Heer dereste van de overgeblevene van Ariel
off te Godt die vergeten had die te ontfermen, off te het
moete zyn dat ghy met granschap besloeten hebt de
uwe barmherticheyt versmaect zyn Dalley en syn wo-
ninghe, en altyt verscheurt zyn toorn en krendit zyn
barmherticheyt; Waer zyn nu, wonderen, en zyn gee-
dertierenheyt, die ons verhaalt hebben zyn dien aen-
ren, die hy leonden nae zyn barmherticheyt, en ick
sal saghen met over vloediche mynder treureicheyt
laet ons

59
De Koningh sal ons antwoerden, in daegh onses
reepens, want hy kent onse ghedenkenisse, Gedenki
dat wy stoff zyn. Help ons God over salicheyt, om de
oorsake ten eere uwes Naems, ende barmhert onser
salicheyt ende vergeeft ons onse zonden om uwes
Naems wille. In Maendaege
en Donderdaeghe

Gedt, Landkneedigh van toorn, ende van veel der
ghenaden, ende van veel der waerheyt, Straf ons niet
in uwen toorn; Eer barmt uwe Heer over Israel uwe
volck, en helpt ons van alles Kuats, Heeren tot uwe
helken wy gezondicht, vergeeft toch nae uwe veel der
barmhertigheyt o Gedt. Gedt Landkneedich van toorn
en van veel der ghenade en waerheyt, en verberghit uwe

Onse Koningh zyt ons ghenadich, en antwoordt ons
want bey ons en is geen wercken, doet met ons gerechti-
cheyt en gherade, om uwe grooten Naems wille, en help
ons, want wy weten niet wat wy zullen doen maer tot
uwe sien onse oogen, ghedenkt uwe barmherticheyt H.
en uwe goedertierenheyt, die van alle tydt zyn geweest.
Laet uwe weldaden op ons Kommen ghelyk als wy
op uwe gheoopt hebben. Ghedenkt niet onse voorleeden
zonder, haeste uwe laet barmherticheyt van uwe ons
te voor Kommen, wan wy zyn zeer verarmt; Onse hulpe
staet in den Naeme van de Heer schepper des We-
relts, ende aerden, zyt ons ghenadich Heer; zyt ons ghe-
nadich, want wy zyn vervult met verachtinge inde
verstooringe, ghedenkt de barmherticheyt Heer help
de Koningh

Zyn Ryck bestaet altyt.

Heer Godt Abraham Isaac en Jacob onse
 voor vaders, bewaert dit voor ewighlyck om de
 genegentheit de gedachten onses volcks herte
 en stelle haer herte tot uwe. Ende is barmhertigh
 hy sal vergeeven de zonden, en sal niet verder ven den
 toorn, sal hy di maels afkeeren, en sal en niet ge-
 heel verwecken, want ghy Heer zyt goet, en vergeeft,
 en van welder goeden aen alle die uwe aenroepen
 Gherechticheyt, is gherecht voor ewighlyck, en uwe
 Welt is waerachtich. Ghy zult de waerheit gheven
 aen Jacob, de ghenade aen Abraham, de welcke
 ghy geweoren hebt aen onse voor vaders van houts.
 Heer Ghebenedyt zy de Heer daegelycks, hy

Van uwe tot inder eeuwicheyt. Ihy zyt Heylich woon-
nende onder den tof Bracks ende Coning der vande-
ren ende seyde Heylich, Heylich, Heylich, is
de Heere Zebaoth, alle landen sijn van zyn der eere
vol, en zy ontfangen de een van de ander, en syden
Heylich in de hocheyt des Hemels, het huyp zynder
wooninghe Heylich op der aerden, het werck van
zyn Sterkheyt is Heylich veer altyt van eeuwich-
eyt tot eeuwicheyt. Heer Zebaoth, gheele aerde is
vol van zyn Klacrhcyt en Eere. Ende eenen vint
heeft myn op. en ick hoorde achter myn truischen
de stemme ghelyc een grooten storm. Ghebene-
dyt zy de Eere van de Heer in zyn plaetse. Heere
Sal Heer en sal regeren wat eeuwicheyt, Heer
zyn ryck

Onsers vaders dat wy uwe insettingen mogen bewaeren in deese Werelt, op dat wy mogen werdich zyn beleeven, en beerven t² goede en segeningen ten daegen van Messias, en van het toekomende leeven, op dat uwe loff singende eere, niet stillen wygen. Heer myn Godt ick will uwe looven tot inde eeuwicheyt hy sal de Wett vergrooten en versterken en in zullen sich versterken die uwe Naeme kennen, want ghy hebt niet verlaeten die nae uwe verusche Heer, onse Heer hoe stercklyk is uwe Naeme in al landen. Sterkt uwe en blyst stant vastichleyk met uwe herte alle die, die hopen op de Heere.

Ghebet Davids Heer neygt uwe ooren en verhoort my, want ick ben ellendich, ende arm, bewaere

Leyt ons eenen laet op, de Godt helpt ons weder selu.
Heer Zebaoth is met ons de Godt Jacob is onse ber-
chutsel. Heer Zebaoth wil den menschen die hem
op uwe verlact. Heer helpt den Doeringh sal ons ant-
woorden in den daegh onser roepens.

Ghebenedyt zijt onse Godt, die ons heeft bescha-
pen tot zyn eere, en heeft ons afgescheyden van de verwer-
de, en heeft ons gegeven de Wett der waerheyt, en heeft
dat eeuwiche leeren onder ons geplant, hy sal ons herte
ten oopen die in zyn Wett, en hy sal doen in onse herte
zyn liefde, en zyn vreesen, om zy wille te doen, hem hem
te dienen, met een perfect herte, om dat wy niet on-
haerbyden tot ydelheyt, ende niet overweken ver-
baestheyt. Laet uwe wille zyn Heer onse Godt en Godt
onser

By den eerighen dat ick uwen naem vrees. Ick danke
 uwe Heere myn Godt van gansch herten, en eere ^u
 Naem ewichlyck. Want uwe goedertierenheyt is gro-
 ot over my, ende hebt myz ziele verlost uyt der dieper-
 helle. Godt, de steute setten hen tegen myn ende hoop de
 tyrannen staet my nae myner ziele, ende en hebben ^u
 niet voor ooghen. Ghy daeren teghen Heere Godt zyt
 barmhertich en ghenadich gheduldich, en van groeter
 ende goedertierenheyt en trouwe. Wendet uwe tot my,
 zyt my ghenadich sterck uwen knecht met ^u macht
 en helpt den soone uwer maghet. Doet een teeken aen
 my dat het my wel ga, dat het sien die my haeten ende
 hen schamen moeten dat ghy bey myn staet Heere
 ende troestet my.

Mijn ziele, want ick ben Heylich, helpt ghy myn Godt
uwen Knecht, die hem verlaet op uwe, Heere ghy zyt
myn ghenadich, want ick roepe daeglycks tot uwe
Verheucht de ziele uwes Knechts, want naen Heere
verlangt my. Want ghy Heere zyt goet, en ghenadich
van groeter goedertierenheyt allen die uwe aenroepen
Verneemt Heer myn ghebet, en merckt op de stemme
myns smeekens. In der noot roepe ick aen, ghy wondet
myn doch verhooren. Heer uwe is niemant die doen
kan als ghy. Alle Heydenen die ghy gemaect hebt
zullen Kommen, en vor uwe aenbidden Heere ende u
Naeme eere. Dat ghy soo groot zyt, en der wonder doet,
ende alleen Godt zyt. Heer uwen wegi wyst my, daet
ick wande in uwer waerheyt, behoudt myn herte
by den

Wetten dat de Heere Godt is, en niemant meer.

Psalm. 124. Soo de Heere niet by ons waere, so seghe
Israel. Soo de Heere niet by ons en waere, wanneer de
menschen hen teghen ons setten. Soo verslonden zy ons
leevendich, wanneer haeren toorn over ons vergrimde.
Soo versoope ons het water, Stroomen ginghen over onse
zielen. Ghelooft zy de Heere dat hy ons niet en gheeft
ten rooye in hant. Onse ziele is ontkomen als
een voghel den stricke des voghelvangers, he strick is
gescheurt, ende wy zyn los. Onse helpe staet in den Naem
de Heeren die Hemel ende aerde ghemaect heeft. ~

Son daegh Psalm 24:

De aerde is des de Heeren, en wat daer in is, den
aertboden, ende wat daer op woont. Want hy heeft hem

Hijs van Iacob, Komt, en laet ons gaen in
t'licht van de Heere, want al die volkeren zullen
wandelen in den Naeme van haere Godt, ende wy wan
dele in de Naem van de Heere onses Godt altyt in
Eeuwichlyk.

Heere onse Godt zyn met ons ghelyk hy was
met onse vaderen, hy sal ons niet verlaeten, noch niet
verstoeten, om ons herte tot hem te beweghen dat wy
mogen wandelen in alle zyn weghen, en bewaeren alle
zyne gheboeden, en sittinche, ende laet, zyn deeze myn
woorden, die ick heb gesmeckt voor de Heer nae by de
de Heer onse Godt, daegh en nacht, om te doen et rechte zyns
dienaers, en het gherechte zyns volcks Israel, de dinghen
van elck daegh in zyn daegh, op dat alle volken der aerden
weeten

65

Is de Heere Zebaoth, hy is de Koningh der eere Sela.
Maendaeghs Psalm. 48:

Groot is de Heere en hoogh berceint in der Stadt
onses Godts, op zynen Heylichen Bergh. De Bergh de
Zion is als een schoen spruyden dies hem het gantsche
landt treestet aen der zyden teghent noorden leyt de
Stadt des grooten, Koningh. Golt is in haere Palleyen
bedient dat hy deschuttinghe zy. Want niet Koninghen
zyn vergadert ende niet malckanderen, doe zy suldes sa-
gen voor by ghetoghen; Sy hebben hen verwondert, sy heb-
ben hen onset en zyn gestortet. Beervinghe is hen aldaer
aengekommen angst als ener die laert. Dhy verbraket
deschepen in de zee, door den Oosten wint; Als wy ghehoert
hebben, si sien wy het aer der Stadt des Heeren Zebaoth

Aen de zee ghefondeert, en aen de wateren bereykt
Wie sal op des Heeren Bergh gaen, ende wie sal staen
aen zynen Heyliger Stede. Die ontschuldiche hand
heeft, en der eynde van herten is, die niet lust heeft tot looser
leere ende en wil hert niet valschedyk, diesal de seghen
van den Heere ontfangen, ende gherechticheyt van den
Godt zyn Heyl, dat is het geslacht dat na hem vraecht,
dat daer soeckt uwe aengesicht Jacob Sela. Maeckt
de poorten wyt, ende deuren in der werelt hooghe, dat de
Koningh der eere intrecke. Wie is deselve Koningh der
eeren? het is de Heere sterck ende machtich, de Heere
sterck ende machtich in den dreyt. Maeck de deuren
wyt, ende de deuren in der werelt hoochte, dat de Koningh
der eere intrecke. Wie is deselve Koningh der eeren? het

is de

Onder den Goden. Hoe lange willet ghy lieden
 onrecht richten, ende personen der godloosen voor
 trecken Sela. Doet recht den armen ende den weesen
 ende helpt den ellendighen ende nootdrufighen ter
 rechte. Verloost den verachteten ende armen ende
 verloos hem uyt de godloosen ghewelt, doch, zy en
 laeten hem niet seghen, ende achten niet, zy gaen
 altoos henen in duysteren, daerom moeten alle fonda
 menten des lants vallen. Ick hebbe wel gezyt ghy zyt God
 den, ende altemael Kinderen des hoogsten. Doch ghy
 lieden sullet sterven als menschen, en als een tyrannie te
 gronde gaen, Godt maeckt uwe op, ende richtet het
 landt want ghy zyt ene Heere over alle Heydenen.

Voensdaeghs Psalm.

Aen des Stadt onser Godt. Godt onder hout deselve een-
wichilyk Sela. Godt wy verwachten uwer goedertie-
rentheyt in uwe Tempel. Godt als uwen Naem, soo is oock
uwen roem tot aen der werelt eyde, uwe rechter hant
is vol gherechtighheyt. De Berghs Zions verbleyden
hem, en dede de dochteren Juda vrolyck, om over u
rechten wille. Maect om Zion, ende omvangtse, en
de telt haere torens. Legt neersticheyt aen haere
mueren en verhooght haere Dalleyen, op dat men
daer verkondighe by den naekomelingen. Dat
des Godt zy onse Godt altoos ende eenwichilyk hy voe-
ret ons als de seucht.

Dinsdaghs Psalm.
Godt staet inder ghemeynten. Godts ende is richter
onder

67
Die den menschen leeret wat zy weten. Doch de Heere
weet de ghedachten der menschen, dat zy ydel zyn.
Well dien, dien ghy Heer tuchtiget, ende leeret heen.
door uwe Wett, dat hy ghedult hebbe wanneer het
Kualyck gaet, tot dat den god looven de Kynle berey-
det werde. Want de Heere en sal zyn volck niet versto-
ten, noch zyn erve verlaeten. Want recht moet doch recht
blyven, en die zullen alle vromen herten toe vallen. Wie
staet by my teghen de besachtighen, wie treedt tot my
teghen de Kwaatdoenders. Soo de Heere my niet en
holpe, soo laghe myn ziele schier in de Stillheyt. Ick sprak
mynen voet heeft gestrykelt doch uwe ghenade Heer
hielt my. Ick hadde veel bekommerissen in myner

Heere Godt, diens de wrecke is, Godt diens de
wrecke is, versdynt; Verheft uwe ghy richter del werelt
vergheldt den hooveerdigen wat zy verdienen. Heere,
hoe lange zullen de godloosen, hoe lange zullen de godloo
sen pralen. Ende soo spytelyk spreken, en alle Kuat
deenders hen alsoe roemen. Heer zy slaen en steken
uwe voek, ende plaghen uwe erwe; Weduwen en vreen
delinghen verworghen zy, en doeden de weesen. En seg
gen de Heere en siet het niet, en Godt Jacobs en achtet
dies niet. Merket doch ghy, sotten onder den volcke
ende ghy dwasen wanneer willet ghy kloek worden
Die de oore gheplantet heft, en soude die niet hooren
die de oogen ghemaeckt heft, en soude die niet sien
die de Heydenen tuchtighet, en soude die niet straffen
die den

Een recht des Godts Jacobs; Sulck heeft hy ter getuy-
 genis gesettet onder Joseph, doe sy uyt Egypten landt
 tonghen, en vreende spraken ghehoort hadden, En
 de hy haere schouderen van den last ontleediget had,
 de, ende haere handen der potten los werden. Doe
 ghy myn inder noot aenriep, hielp ick uwe uyt. ende
 verhoorde uwe, doe uwe weder overviel, ende versochte
 uwe aen het twistwater. Sela. Hoort myn volck ick wil
 onder uwe ghetuyghen Israel ghy sult my hooren: dat
 onder uwe ghen ander Godt is, ende dat ghy ghenen
 vreemden Godt aenbiddet. Ick ben de Heere uwe
 Godt die uwe uyt Egyptenlandt ghevoert heeft, doet
 uwe mont wyt op, laet my hem vullen. Doch myn volck
 en hoorde myn stemmen niet, en Israel en wil myner niet,

Herten doch uwe troostinghe verheuchde myn ziele
Ihy en wordt nemmermeer eens met den schaddy-
ken Steele die de wett kwalijck bedijdet. Sy rusten
hen teghen de ziele des rechtveerdighe en verdoemen
onschuldich bloet. Doch de Heere is myn beschuttin-
ghe myn Godt is de troost myner toeverzicht. En Ihy sal
hen haer onrecht vergielden, ende salse om haer boos-
heyt wille veldelghen, de Heere onse Godt salse verdelghen

Donderdaghs Psalm 51.

Singhet vrolycken Godt, die onse stercke is juy-
dich den Gode Jacobs. Neemt de Psalmen, ende gheeft
hierwaerts de tamborynen lieflycke harpen met psal-
teren. Blacst inde nieuwe mane de bazuynen, in onse
feest de loofshutten. Want zulck is en wyse en Israel, ende
een recht

Heere de Waterstroomen verheffen op de baeren
 Heere de Waterbaeren in de zee zyn groot ende bruy-
 sen grouwdyk, de Heere dan noch is noch groeter
 inder hoochte. Uwe woorts is een rechte leere. heylich-
 eyt is de cierge uwes huys eeuwighdyck.

Verlost ons Heere, ons Godt, en versamdi en
 verlost ons van de volkeren, om te looven denaeme uwer
 Heylicheyt, te prysen met uwe loff. Ghesegent zyt Heere
 die Godt Isracl van eeuwicheyt, en al het volck sal seggen
 Amen, en looven aen de Heer. Ghesegent zyt de H.
 uyt Zion woorder in Jerusalem. Halcluya. Ghebe-
 nedyt zyt de Heere Godt Israels die allen wonderen
 doet, en ghebenedyt zyn Heylykheyt en naeme ewigh-
 leyck, ende allen landen zullen vervult worden met

Soo hebbe ickse ghelaeten in haers herten goetdun-
ken, daet zy wandelen nae haeren rade. Woude myn
vel ick myn gehoorsaem zyn, ende Israel op myne we-
ghen gaen. Se woude ick haere vyanden in korten
denypten, ende myne handt over haer weder party-
ders wenden; Endie den Heere haeten meesten
aen hem falgeeren haeren tydt dan woude ewigh-
lyck dueren. Ende ick zoudese met der bester tar-
we spysen, ende met honigh uyt de reytreen vesadi-
ghen. Vrydaghs Psal.

93:

De Heere is Koningh ende heerlyck verciert,
de Heer is verciert, ende heeft een rycke begonnen
soo wyt als de Werelt is, en toegerichtet, dat het blyven
sal. Van dien aenstaet uwer stoel vaste, ghy zyn ewich
Heere

Ghy zyt onse Godt, ghy zyt onse Heer; ghy zyt onse Keeningh, ghy zyt onse verlosser. Ghy sult ons verlossen, ghy zult opstaen, ende sult Zion ontfermen vant de tydt is gecommen.

Op ons ist om te leeven aen de Heer van alles om grootheyt te begeben aen den Schepper des beginsel die ons niet heeft ghemaect als de volckieren des landts, noch niet heeft geset ghelyk de gheslachte des haertrycks die ons deel niet en heeft ghesteldt als zy lieden, en ons leth, niet als halle bruychen, want zy buygen haer tot heydetheyt en uytsprichsel, en doen haer ghebet tot goeden die hem niet en helpen.

Maer wy knielen en buygen ons voor den Keeningh aller Keeninghen de welcke de Hemmelen heeft

Eere Amen.

Niemant heyligh, gelyck de Heere want
niemant is buyte uwe, ende niemant sterck als onse
Godt, wie is als Godt sonder alleen de Heere, en wie in
sterck buyten onsen Godt.

Niemant als onse Godt, niemant als onse Heere,
niemant als onse Koningh, niemant als onser verlosser.

Wie is als onse Koningh, wie is als onse Godt, wie is
onse Heere, wie is als onse verlosser.

Laet ons looven onse Godt, laet ons looven onse He-
ere, laet ons looven onse Koningh, laet ons looven onse ver-
losser.

Ghesegent zyt onse Godt, ghesegent zy onse Heere
ghesegent zy onse Koningh, ghesegent zy onse verlosser.

Ghy zyt

Het Shebeth van Minchiaⁿ off Achternoen

Psalm 84

Psalm der Kinderen Jorach, op der Sitheit.

Voor te singhen. Hoe lieflyck zyn uwe wooninghen
Heere Zebaoth; Mynen ziele verlangt, en suchtet
nae de voorhoven des Heere, myn lyss en ziele ver-
heughen haer in den leevendighen Godt. Want den
vogel heeft een huys gevonden, ende swalwe haeren nest,
daer zy jongen opbringer namelycken, uwen Altar
Heere Zebaoth myn Koningh ende myn Godt; Wel-
dien die in uwen huys wonen, die looven uwe altoos
Scla. Wel dien menschen, die uwe voor haere sterckte
houden, ende uwe na wandelen, die door het jammerdal,

Gespruyt, en de haerde gegront westich, en site plaetse
zynder weerdicheyt, in den Hemmel van boven en
zyn Goddelyk Kracht, inden hoogten der hemmelen
Hy is onse Godt, en geen ander waerachtigh is hy, onse
Koningh, geen ander sonder hem, ghelyk daer staet
geschreeven in uwe Wett; Ende ghy zult heden weeten
ende uwe ten herten setten dat de Heere Godt is in den
Hemmel van boven, en op der haerden hier benede,
en niemant meer.

Heer leyt myn in uwer gherechticheyt, om myner
vyanden wille, richtet uwen wegh voor myn henen.

Inde des morguens Shebeth

Gelukkig sijn die in hunne zyn gaet, aen het bladt, 22
 onseghet de Hamida int bladt 28 daer nae volghet
 dese Psalm. 67.

Godt zy ons genadich, en zegene ons, hy laet
 ons zyn aensicht lichten Sela. Dat wy aerden be-
 kennen, zynen wegh, onder allen Heydenen zyn heyl.
 Godt u dancken de volcken, u dancken alle vol-
 ken, de volcken verheugen hen, en juychen dat ghy
 deslieden recht richtet, en regeert deslieden op aerden
 Sela. Godt u dancken de volcken, u dancken
 alle volcken; Het landt geeft zyne vrucht, het zeege-
 ne ons Godt, onse Godt, he zeeghene onse Godt ende alle
 Werelt vrees hem.

Inde van Mincha

Daer, ende midken teldact. fonteynen, ende Iccnars wor-
den met vele ~~voghen~~ gevier. Sy behouden de een over-
winninge, nae der anderen, dat men sien moet der echte
Godt zy te Zion. Heere Godt Zebaoth, heert myn ghebeth
verneent het Godt Jacobs Selah. Godt enve onve schilt
schouwt doch niet aen het rycke uwes gesalfden. Want
eener daegh in uwen voorhove is beter dan anders duy-
sent, ick wil liever de durre wachter in myns Godts huy
dan langhe woonen inder godtloosen hutten. Want Godt
de Heere is de Sonne, onscheldt, de Heere geeft ghena-
de ende eere den vreemen sal hy geen goet ontbreken
laet Heer Zebaoth. Wel dien menschen die hem op u
verlaet | Daer na in bladt. 11. Ende de Heere
Sprack met Moyses; Seck daer in bladt 22. Wel
gelukkig

En brengt den nacht, en scheidt den daegh van de²³
nacht. Heer Zebaoth is zyn naeme gezegent zyn ghy
Heere die den avonden doet Komme.

Met eeuwiche liefde hebt ghy het huys Israd
uwe volck bemint, de Wet, en gheboden, insettinge
en rechten hebt ghy ons geleert, daarom Heer onsen
Gott zullen wy in onse ligen, en opstaen, spreken
in uwe insettinghe, en wy zullen ons verblyden
en verheugen ende leeringe uwe Wet, in u geloo-
den en insettinghe zullen zyn voor altyt en altyt
want daer in is ghelegen onse leeven en verlan-
ginge onser daeghen, en aenhen werden wy peynsen
daegh ende nacht, en uwe liefde sal ons niet weyken
inder eeuwicheyt. Ghezegent zyt ghy Heere die

Hier begint het Avont Shebeth off Harbith

Shebenedyt zyt ghy Heer onse Godt Koningh der
Werelt, die met zyn woerts doet den Avont Kinnen
en met verstant open de poerten, en met wecheyt ve-
randeret de tyden en doet verwerelden de uere, en orde-
nert de sterren elck in haer speckit aen den Heeme-
len, na zyne wille, schept hy daegh, en nacht, doe hy
het licht wyken voer de duyternisse, ende duyster-
nisse voor het licht, en doet den daegh voer hy gaen
en bringt

In het landt van de soonen van Sham, die met zyne
 grimmenghe toorne sloech alle eersten geboorne
 van Egipten et trock zyn volck daer uyt voor een een-
 wiche vryheyt, die zyne Kinderen dedde door de ree,
 de zee gaen, en hunne vervolgers en hunne haeters
 heeft laeten versincken, inde afgronde, en de Kinde-
 ren saghen, zyn sterckheyt zy priesen en loofden zy-
 ne Naeme, ende ontfangen op hun zyn Icoon Icreyk
 met wille Moyses ende Kinderen van Israel, die heb-
 ben Godt u gesongen, een gesanck met grooten bleydt-
 schap en syden tesamen. Wie is uwe geleyck van loof
 doende wonderen; Wie is uwe geleyck onder de goeden
 Heer ghy verschont ende Heylicheyt vreschlyck van
 Loof doende wonderen, Uwe Icoonichreyck Heer onse

Bemindt zyn volck Israel.

[Soekt het bladt 34: en seg het het
Sema daer nae volghet hier.]

Waerlyck ende waerachtigh is dat alles en het is
bewesticht op ons, dat ghy Heere onse Godt zyt, en wy
Israel u volck, die ons verlost van de handen der Koo-
ningen die ons verlosser van den macht der stercken
de Godt die voor ons vreekt, van onse vervolgers, die
den loon betaelt aen alle vyanden onse dielen, die die
onze ziele in't leeven ~~ont~~, noch onse voeten tot struyfelen
niet heeft gegheven, die ons heeft doen treden op de
aantaeren onser vyanden, en verheeft onse hoorn
over al die ons verachten, die ons deede wonderen
en vreeke aen Pharaon, met teekenen en wonderen
int' landt.

Ende bewaeren ons, in onse ingaen, en uyt gaen, tot
 leeven en vrede van noe tot inder ewichheit want
 ghy zyt Gode onser bewaerder, ende beschermmer van
 alle kwaet, en van verwaerheit in der nacht. Ghe-
 benedyt zyt ghy Heer die zyn volck Israel bevaert
 inder ewichheit Amen.

[Segt noe den Hamida van morghens
 in t'blad²⁸, daer na volghet deesse Psalm]

121. Ik heffe myn ooghen op, tot den berghen
 van welker myn hulpe komt. Myn hulpe komt
 van den Heere, die Hemel, ende aerde ghemaeckt
 heeft, My sal uwen voet niet slijcken laeten, ende
 die uwe behoedet, en slaept niet. Siet de behoeder Isra-
 els en slaept, noch en sluymert niet. De Heer bewaere

Godt, hebben u Kinderen gezien op de Meer, zy alte-
maele loofde zy, en preesen en seyden Heer sal regeeren
van ewichheit tot ewichheit, en daer is geseyt want
Heer heeft Jacob verlost, en beschermt van een stercken
handt dan zy waeren. Ghesegent zyt ghy Heere die
Israel verlost heeft.

Laet ons legen onse vader, en laet ons opstaen
onse Koningh tot een goet leeven, ende vrede, en berant
ons voor uwe met goede raet, en helpt ons haestelyk om
uwes Naems wille en beschermt ons, en schieyt het van
ons, vyant, sterfte, swarte, benautheyt, Kuact, verzeven
hongher, suchten, en peste, breekt, verjaecht van ons
den Satan, van te vooren ons, ende van naer ons, met
schaduwe uwer vleugelen zult ghy ons bedecken
ende

Hier begint het Avont ghebeth Van Sabbath

Ps. 29. Psalm Davids; Brenghet herwaerts
den Heere ghy gheweldighe, brenghet herwaerts
den Heere, eere en sterckte. Brenghet herwaerts
de Heere eere zyns Naems, biddet aen den Heere
in Heylige versieringe. Des stemme des Heeren
gaet op de wateren, de Godt der eeren dondert
de Heere op groote wateren, des stemme des
Heeren gaet met macht des stemme des Heeren

U de Heere is uwe schaduwe, over uwer rechter
hant dat uwe des daeghs de sonne niet onsteke
noch de mane des nachts; De Heere behoeft uwe
voor allen Kwat, hy behoeft uwe ziele. De Heere
behoefde uwen uytgang, ende ingang van noe tot
in ewichheit.

[Seghet op ons te looven
in het bladt. 70]

Ynde des Avonts
Ghebeth

Hier begint.

Ende des nachts uwe waerheyt verkondighen, Op
 den tien snaren, ende psalter met spelen op der har-
 pen. Want Heere ghy laet my vrolyk singhen van
 uwe wercken, ende ick roeme de gheschiedenissen
 uwer handen. Heere hoe syn uwe wercken soo groot
 uwe ghedachten syn soo seer diep. Een dwaasachtigh
 en gheloofst dat niet, ende een sott en achtet sulks niet.
 De godloosen groenen als het gras, ende Kuatdoenders
 bloeyen alle tot dat zy veldelget worden, altoos ende
 eenwichtheyt. Doch ghy Heere zyt de heechste ende
 blyft eenwichleyk. Want siet uwen wyanden Heere
 li wyanden zullen om Kommen, ende alle Kuat-
 doenders moeten verstroyt werden. Daerenteghen
 mynen hoorn sal verhooget werden als eens eenhoorns

Gact heerlyk. De stemme des Heeren verheecht
de Sederen, de Heere verheecht de Sederen in Liba
non, ende maekise springen als een Kalff. Libanon
ende Sirion als een jonge eenhoorn. de stemme des
Heeren beweecht de woestyne, Kades. de stemme
des Heeren beweecht de hinden ende ontbloot de
wouden, en in zynen Tempel sal hem een yeghelyk
eere seghen. De Heere sitt een Sundvloedt aen te
richten, inde de Heere blyst een Kooningh in
een wicheyt. De Heere sal zynen volck segheren
met vrede.

Psalm 92. Een Sabbath Psalm. Dat is een kostelyk
dinck den Heere danken, ende loff singen, uwen
Naeme ghy hochste. Des moighens uwe ghenade

en de.

78

Dat het blijven sal; Wan dien aen staet ²U stoel vaste
ghy zyt eeuwich. Heere de waterstroomen verheffen
hen da waterstroomen heffen op de baeren. Heere
de waterbaeren inde zee, zyn groot ende bruyzen grou-
welyck de Heere dan noch, is noch grooter inder heech-
de, ²U woort is een rechte leere heylicheyt is de sieragie
uwer huyse eeuwichleyck.

[Seghet noe het daeghelyckis savyonds gebeth, in
t blad 72 tot als ghy komt seggen. Die Israels verlost
heeft, Volghet hier]

Laet ons legghen onsen vader, tot vrede, en laet ons
opstaen onse Koningh tot een goede leeven en vree-
den, en spreyt over ons hutte van uwe vrede en bereyt
ons met uwe goeden raet voor uw, en salveert ons doch

Ende worde gheualvet met verscher olye. Ende myn
ooghe sal haeren lust sien aen myne vyanden, ende
myne ooren sal haeren lust hooren aen den besochti-
ghen die hen teghen myn setten. De rechtverdighe sal
groenen als eenen palm boom, hy sal wassen als een
Sedere op Libanon die geplantet zyn in den huyse
des Heeren zullen in de voerhoven onses Godt gree-
nen. Ende wanneer zy coek out worden zullen zy
dan noch bleey vruchtbaer, en verschie zyn dat zy
verkondighen dat de Heere soe vroont is, mynen
troet, ende ghen onrecht, is den hem.

Psalm 93 De Heer is Koningh, ende heer-
lyk verciert de Heer is verciert, en heeft een rycke
begonnen soe wyt als de Werelt is, en toegherichtet

dat het

Naemeynde des wercken van hemel en aerde, ende
 hebt hem geseegent meer als alle de daeghen, en hebt
 hem geheylacht meer dan alle tyden, en alsoe staet
 geschreven in uwe wett. Alsoe wert volbracht hemel
 ende aerde met haeren gantschen heyre. Ende alsoe
 volbracht Godt aen den Seunden daeghe zyne ver-
 ken die hy gemaect hadde, ende rustede aen den
 Seunden daeghe van alle zyne wercken die hy
 maecte. Ende seggende den Seunden daegh, ende
 heylighden, daarom dat hy aen deselven gherust
 hadde van alle zyne wercken die Godt schiep ende
 maecte.

Om te doen verblyden, zullen zy haer met
 uwe Koninghlyck de bewaerders van den Sabbath

Maestelyk om u Naeme, en beschiermt ons, en spreyt
op ons hute van vrede. Ghebenedyt zyt ghy Heere
die over ons spreyt hutten van vrede, en op al zyn
volck Israel, en op Jerusalem Amen.

Daerom zullen de Kinderen Israels den Sab=
bath houden, dat zy hem coek by haeren naekomme=
lingen houden ten ewighen verbonde. Hy is een
ewigh teeken tuschen my ende Kinderen Israels
want in ses daeghe maecte de Heere hemel ende
aerde, en aen den sevenden daegh ruste hy, en verkuik
te hon [Seghet de Kinde da tot Ghebenedyt
zyt ghy Heer den heylighen Godt.

Daer nae volghet hier:

Ghy hebt den Sevenden daegh geheylighd om u

naeme

[Seghet nu in blandt 43 zyt ge-
willight, tot het ynde van de
Hannidah, volghet daer nae
deese Psalm: 29.]

Een Psalm Davids. De Heere is myn herder, myn
sal niets ontbreken. Hy doet my neder lighen en
en grasighe weyden. Hy verkuide en voert my
sachtken, aen seer stille wateren. Verkuikende
mynе ziele, hy leyt my in het spoor der gerechtigh-
eyt om zyns Naems wille. Al gingh ick ook in
an dael schaduwe des doots, ick erkoudt ~~ge~~ gehen
kuat vreesen, want ghy zyt met my, uwe stoc
en uwe staf, die vertroosten my. Ghy richt de ta-
fel tee voor myn aengesichte teghen over myne

En noemende wel lust, het volck dan heylicht den
Sevenden sywerder haer altemael versaden en ver-
blyden van uwe goetheyt en aen den Sevenden daeghe
daer hebt ghy bewillicht, en hebt heem genoemt
lust der daeghen, een ghedachtenisse tot het werk van
Boersith. oof van den beginsel.

Onse Godt, onse Godt van onser vaderen ver-
willicht doch in onser ruste, en heylicht ons met uwe
gheloben, geest ons deel en uwe Wett en versadicht
ons men uwe goet verheucht ons herte, om uwe the-
dienen in der waerheyt, en doet ons erwen Heere
met liefde, en met wille den Sabbath uwer heylich-
eyt en ghel Israel sal in hem rusten heyligende u
Naeme. Ghebenedyt zyt ghy Heere die den Sab-
bat Heylicht.

Segget.

Des morghens Shebeth ⁸¹ Van Sabbath

Salmen beginnen het daegelyck
Smorghens ghebeth, tot aen het
Inde van t' Psalm 19: inbladt
19: end aer nae deese Psalm. 33.

Ghy Rechtveerdigh, singet vrolick in den Heer
Lof betaemt den oprechten, Lovet den Heere met
de harpe, psalm singet hem met de luyte ende het
tensnarigh instrument. Singet hem een nieuw lied
Spelet wer met vrolick geschal. Want des Heeren woert

Teghenpartyders. Ghy maect mijn hoest vet met olie
my beker is overvloeyende. Immers sullen my het
goede ende weldadigheyt volgen alle de daeghen
myns levens, ende ick sal in het Heer des Heeren
blyven in lichte van daeghen.

Seghet Op ons is om the looven in t'blad 70.

Inde des avonts ghebeth
van Sabbath

Des morgheens

Het volck dat hy sich ter erve verkooren heeft. De
 Heere schouwt uyt den Hemel en siet alle menschen
 Kinderen. Hy siet uyt van zyne vaste woonplactse op
 alle inwoonders der aerde. Hy formeert harer aller
 herte, hy lett op alle inwoonders der aerde, en alle haere
 wercken. Een Kooningh woort niet behouden door
 een groot heyr, een helt wort niet gereddet door groote
 Kracht. Het peert feylt ter overwinnige ende en berzyt
 niet door zyne groote Sterckheyt. Siet des Heere ooghe
 is over die ghene die hem vreesen, op de ghene die op
 zyne goedertierenheyt hoopen, om haere ziele van
 den doot teredden, ende om haer by het leeven te
 houden in den hongher. Onse ziele vachtet op den
 Heere, hy is onse hulpe, ende onse schilt. Want ons

Is recht en al zijn volck ghetruyt. Hy heeft gerecht-
tigheyt ende gerichte lief, de aarde is vol van den godeli-
cken heyt. **49 Heer.** Door uwoet des Heeren
zyn de Hemelen ghemaect, en door den geest syns
monds al haer heyr. Hy vergadert de wateren der
zee als op eenen hoop, hy stelt de afgronden schats-
kameren. Laet de gantsche aerde voor den Heere
vreesen, laet alle inwoonders van de werelt voor
hen schrieken. Want hy spreekt ende het is er hy
ghebiet, ende het staet eer. De Heer vernieticht den
raet der Heydenen, hy breekt de ghedachten der vol-
keren. Maer deraet des Heere bestaet in ewicheyt
de ghedachten zyn herten van geslachte tot geslachte.
Welgeluck salich is het volck, diens Godt de Heere is.

het volck

Hee, Van. Die hem aensien ende aenleopen, dier aensicht
en sal niet te schanden worden.

Zain. Doe deese ellendighe riep, hoorde de Heere en
help hem uyt alles zynen nooden.

Math. De Enghele des Heeren legert hem rontom
dier die hem vreesen, ende helpt hem uyt.

Thet. Smactet ende siet, hoe vriendelyck de Heere is.
Wel dien, die op hem betrouwet.

God. Vrees den Heere ghy zyne Heylichen: want die
hem vreesen, en hebben ghen gebreck.

Caph. De jonge leeuwen lyden armoede, ende honge-
ren maer die den Heeren soeken hebben ghen ge-
breck van eenich goet.

Lamed. Komt ghy Kinderen, hoort nae my, ick sal

Hert is in hem verblydt om dat wy op den Naeme
syner Heylicheyt vertrouwen. Uwe goedertierenheyt
vertrouwen. Heere zy over ons ghelyk als wy op u hoopen.
Ps: 34: Een Psalm Davids, als hy syn ghebaer veran-
derde voor Abimelech, die hem van hem dreef ende
hy wech gingh.

Aleph. Ick wil den Heere looven alle tyt, zynen
lofsal altoos in mynen mont zyn.

Beth. Mijn ziele sal haer beroemen des Heere
dat het de ellendighe hooren, ende hen verblyden.

Simel. Tryset met my den Heere ende laet ons
met malckanderen syn Naem verheoghen.

Daleth. Die ick den Heer sechte, antwoorde hy
my, ende verlostte my uyt alle mynen vreesen.

Hee Van

84

Coph. De Heere is nae by de gebroekene van her-
ten, ende hy behoudt de verslagene reeste.

Resch. Vele zyn die tegenspoeden des rechtveers-
digen, maer uyt alle die reddet hem de Heere.

Sin. Hy bewaert alle zyne ghebeente, niet
een van dien en wort ghebroken.

Tau. De beoehyt sal de gedilloesen dooden ende
die de rechtveerdigen haeten sullen schuldich verklaert
worden. De Heere verlost de ziele zynen Knechten
ende alle die op hem betrouwen, en sullen niet suldigh
verklaert worden.

Isaiah 90: Een Ghebethu Moes des mans Godts. Heere
ghy zyt ons gheweest een toevlucht van geslachte tot ge-
slachte. Eer de Berghen waren ende ghy de aerde ende

Uwe des Heeren vrees leeren

Mem. Wie is deman, die lust heeft ten leven? die

daeghen liefst heeft, om het goede te sien

Nim. Bewaert uwe tonge van het Kuade, ende u
lippen van bedrogh te spreken.

Sannech. Wyck aff van het Kuade, ende doet het goe-
de, soeckit de vrede ende jachtse nae.

Ayn. De oogen des Heeren zyn op de rechtveerdige
ende zyn ooren tot haer gheroep.

Pé. Het aengesichte des Heeren is teghen de
gene die Kuact doen, om haere ghedachtenisse van der
aerde uytterroeyen.

Zadek. Sy roepen ende Heere hoort, ende hy redt
se uyt alle haere benauwtheden.

Coph.

Daer in syn tseventich jaer, off soo wy seer sterck syn
 tachtentigh jaer, ende het uytnemende van dien is
 moeyte en verdriet. Want het wort snellick afgesneden
 ende wy vliegen daer henen. Wie kent de stercke uwer
 teorns, ende uwe verbolgentheyt nae dat ghy te vreesen
 zyt? Leert ons alsoo onse daeghen tellen, dat wy een wys
 herte bekomen. Keert weder Heere tot hoe langhe? ende
 het berouwe uwe over uwe knechte verzadicht ons inden
 morghestont, met uwe goedertierenheyt, soo sullen wy
 juychen ende verblydt ons nae de daeghen inde welcke
 wy het Kruut gesien hebben. Laet uwe werck uwe knech-
 ten gesien worden ende uwe Heerlyckeyt over haere kinderen.
 Is: 91. Ende de lieflichheyt des Heeren onses Godes
 zy over ons ende bevesticht ghy het werck onser handen

Ende Werelt voorghebracht haddet. ja van eeuwichheit
tot eeuwichheit zyt ghy Godt. Ghy doet den mensche
weder Keeren tot verblyselingh, ende seght Keert we
der ghy menschen Kinderen. Want duyent Jaeren
zyn in uwe oogen als de daegh van gisteren, als hy
voorby gegaen is, ende als eene nacht wake. Ghy over
Stroomtse sy zyn ghelyck eenen slaep in den morgen
stont zynse ghelyck het gras dat verandert ende het
verdorret. Want wy vergaen door uwe toorn, ende door
uwe grimmigheyt worden wy verschildt. Ghy stelt onse
ongerechtigheden voor uwe onse heymelicke zonden in
het licht uwes aenschyns. want alle onse daeghen gaen
hien door uwe verbelghentyt, wy brengen onse Jaeren
door als een gedachte; Aengaende de daeghen onser jaren
daer in

Duy sent an uwe rechter handt, ten uwe sal het niet
 genaken. Alleenlick sult ghy het met uwe oogen aen-
 schouwen, ende ghy sult de vergeldinge der godloosen
 sin. Want ghy Heere zyt myne toevlucht, der alto-
 oghten hebt ghy gestelt tot uwe vertreck. U sal gehen
 quaet weder varen, noch gehen plage sal u tent nae-
 deren. Want hy sal zyne Engelen van u bevelen datse
 u bewaeren in alle u wegen. Sy sullen u op de handen
 dragen, op dat ghy uwen voet aen geen steen en stoortet.
 Op den fellen leeuw ende d'adder zult ghy treden, ghy
 zult den jongen leeuw, ende draeke vertreden. Dewyle
 hy my oer bemint, so sal ick hem uyt helpen, ick
 sal hem verhooren, in de benauwtheyt sal ick by hem
 zyn, ick sal der hem uyt trecken, ende sal hem vereer-
 liken

Over ons, ja het werk onser handen bevesticht dat.

Die in de schuytplaetse des allerhooghsten is
gheweten, die sal vernachten in de schaduwe des Alma
achtighen. Ick sal tot den Heere seggen myne toev
vlucht, ende myne burght, myn Gode, op welken ick
vertrouwe want hy sal uwe redden van den ~~schrik~~ des
vogelvangers, van de seer verderflike pestilentie. Hy
sal uwe decken met zyne vlerken en onder zyn vleu
gelen zult ghy betrouwen, zyne waerheyt is een ronds
se ende benickelaar. Ghy en sult niet vreesen voor den
schrik des nachts voor den pyl die 's daeghs vliegt,
voor de pestilentie die in de donkerheyt wandelt,
voor het verderf dan op den middaegh verwoestet.
Aen uwe zyde zullen der duysent vallen ende tien
duysent

Konings des Heeren. De zee bruyse met haere vol-
 heyt, de Werelt met de getiene die daer inne weenen, dat
 de rivieren met de handen Klappen dat tegelycke de
 gebergten vreught bedryven; Voor het antgesichte des
 Heeren vant hy Komt, om de aerde te richten hy sal
 de Werelt richten in gerechticheyt ende de volcken in
 rechtmatighceyt.

Ps. 121. Een lit Hamaaloth. Ick heffen myne oogen,
 op nae de bergten, van waer myne hulpe Komen sal.
 Myne hulpe is van den Heere die hemel ende aerde
 gemaek heeft. Hy en sal uwen voet niet laten wanken
 ten, uwe bewaerder Israels en sal niet sluymeren, niet de
 bewaerder Israels, en sal niet sluymeren noch slapen, de
 Heere is uwe bewaerder; de Heere is uwe schaduw aen

Ik sal hem met lanckheyt der daeghen verzaadigen
ende ik sal hem myn heyl doen sien.

Ps: 98: Een psalm singht den Heere een nieuw
Lied, want hy heeft wonderen gedaen, syner rechter hand
ende de arm syner heylicheyt, heeft hem heyl gegeven!

De Heer heeft syne gerechticheyt geopenbaert voor de
oogen der Heydenen. Hy is gedachtigh geweest syner
goedertierenheyt, ende syner waerheyt aen het huyjs Israel
ende alle de eynden des aerde hebben gezien het heyl on-
ses Godts. Prijcht den Heere ghy gantsche aerde roept
uyt van vreughe, ende singt vrolyck en psalm singht.
Psalmensinght den Heere met de harpe, met de harpe
ende met de stemme des gesangs, met trompetten ende
basuynen gedanck. Prijcht voor het aen gesichte des

Konings

Jerusalem, wel moetense varen, die uwe beminnen
 Vrede zy in uwe vestinge, wel varen in uwe palleyen
 om myner broederen, ende myner vrienden wille,
 sal ick spreken, vrede zy in uwe. Om des luyes des
 Heeren onse Godts wille sal ick het goede vooru soeken.

Ps. 123: Een lide Hamaaloth. Ick heeft myne
 oogen op tot uwe die in de Hemelen sitt. Siet, gelyck de
 oogen der knechten zyn op de handt haerer heeren.
 Ghelyck de oogen der dienst maeght zyn op de handt
 haerer vrouwe, alsoo zyn onse oogen op de Heer onse
 Godt, tot dat hy ons ghenadicht zy. Zyt ghenadich O
 Heere zyt ons ghenadich. Want wy zyn der verachtunge
 veel te zaet. Onse ziele is veel te zatt des spots del weerdighe
 dighen der verachtige der heogwaerdighen

Rechter handt, desonne en sal uwe des daeghs niet
steken, noch de mane des nachts; De Heere sal uwe be-
waren van alle Quaet, uwe ziele sal hy bewaeren. De
Heer sal uwen uytganch, enden uwen inganch be-
waren, van nu aen tot in der ewichheit.

Ps: 122. Een liedt Hamaaloth van David. Ik ver-
bly
de my in de ghene die tot my seghen. Wy sullen in het
Huis des Heeren gaen. Onse voeten sijn staende in
uwe poorten o Jerusalem. Jerusalem is gebouwt als
een Stadt, die wel t'samen ghevoeght is. Waer heuen de
Stammen opgaen, de Stammen des Heeren tot het
ghetuygenisse Israel, om de Naeme des Heeren te
danken. Want daer sijn de stoelen des gericht's ge-
sett, de stoelen des huyses Davids. Bidt om de vrede
Jerusalem

Ps: 135. Hallelu-Jah. Prijt den Naeme des Heere
 prijst hem ghy Knechten des Heeren, in de voerhoven
 des Heeren onses Godts huys ghy Staet. Loofst den Heere
 want de Heere is goed, psalmwinght zyne Naeme want
 hy is lieflick. Want de Heere heeft sie Jacob vercozen
 Israel tot zyn eygendom. Want ick weet dat de Heere
 groot is, ende dat onse boven alle goden is; Al wat den
 Heere behaeght doet hy, in den Hemel, en op de aerde
 inde zee, ende alle afgronden. Hy doet dampen op
 Klimmen van het eynde der aerde. Hy maekt de
 blicksmeren met den regen, hy brought den wint uyt zyne
 schatkameren voert. Die de eerstgeborene van Egypten
 sloegh van den menschen aen tot het vie toe. Hy sondt
 tekenen ende wonderen in het midden van uwe, o

Ps: 124: Een liedt Mannaaleth van Davids,
Het en waere de Heere die by ons geweest is, segge in
Israel, 't en waere de Heere die by ons geweest is, al
de menschen tegen ons opstonden doe souden zy ons
levendigh verslonden hebben, als haeren toorn tegen
ons ontstak. Doe souden ons de wateren overloopen
hebben. Doe souden de stroom over onse ziele gegaen
Doe souden de steute wateren over onse ziele gegaen
zyn. De Heere zy geloof, die ons in haere tanden niet
en heeft overgegeven tot eenen roof; Onse ziele is ontko-
men als een vogel uyt den strick der vogel vangers, de
strick is gebrooken, ende wy zyn ontkomen, Onse
hulpe is in den Naeme des Heeren die hemel ende
aerde ghemackt heeft.

Haer vertrouwt. Ghy huys Israel, lovet den Heere
 Ghy Huys Aarons, lovet den Heere. Ghy huys van Levy
 lovet den Heere. ghy die den Heere vrecht, lovet den H.
 Gelooft zy de Heere uyt Zion die te Jerusalem woont
 Hallelu-Jah.

Ps. 136. Lovet den Heere want hy is goet, want syne
 goedertierenheyt is in der eeuwigheyt.

Lovet den Gede der goden, want syne goedertierenheyt
 is in der eeuwigheyt.

Lovet den Heere den heeren, want syne goedertierenheyt
 is in der eeuwigheyt.

Dien die alleen groot wonderen doet, want syne goeder-
 tierenheyt, is in der eeuwigheyt.

Dien die de Hemelen met verstant gemaakt heeft, want

Egipten tegen Tharac, ende tegen alle syne Knechten
Die vele volcken sloegh, ende machtighen Koningen daer
de Silon den Koningh van Bavian, ende alle de Koo-
ningh der Amoriten, ende Og, ende alle de Koninkrijken
van Kanaan. Ende hy gaf haere landt ten erve, ten erve
aen syn volck Israel. O Heere uwen Naeme is in ewich
eyt. Heere uwe gedachtenisse is van geslachte tot geslachte
Want de Heere sal syn volck richten, en het sal hem be-
ruwen over syn Knechten. Da afgoden der Heydenen
syn silver ende gout, een werck van menschen handen
Sy hebben eenen mont, maer en spreken niet, sy hebben
oogen, maer en sien niet. Oren hebben sy, maer en ho-
ren niet. oock en is haer geen adam in haeren mont.
Dat diese maken hen ghelyk worden, ende al wie op
haer

Arm, want syne goedertierenheyt, is in der eeuwicheyt.

Dien die deschelfzee in deelen deelde, want syne goedertierenheyt, is in der eeuwicheyt.

Ende voerde Israel door het midden van de selve, want syne goedertierenheyt, is in der eeuwicheyt.

Hy heeft Pharaon met syn heyr gestort in deschelfzee want syne goedertierenheyt, is in der eeuwicheyt.

Dien syn volck door de woestynen geleyt heeft, want syne goedertierenheyt is in der eeuwicheyt.

Die grooten Koninghen geslachten heeft, want syne goedertierenheyt, is in der eeuwicheyt.

Ende heeft heerlyke Koninghen gedeet, want syne goedertierenheyt, is in de eeuwicheyt.

Sihon den Amoritisghen Koningh, want syn goedertierenheyt.

Syne goedertierenheyt, is in der eeuwichheyt.
Dien die de aerde op het water uytgespannen heeft want
syne goedertierenheyt, is in der eeuwichheyt.
Dien die groeten lichten heeft gemaect, wan syne goeder-
tierenheyt, is in der eeuwichheyt.
De sonne tot heerschappye in den daeg, want syne goeder-
tierenheyt is in der eeuwichheyt.
De mane en de sterren, tot heerschappye in de nacht, want
syne goedertierenheyt, is in der eeuwichheyt.
Dien die de Egyptenaers geslaghen heeft in haer eerst
geborene, want syne goedertierenheyt, is in der eeuwichheyt
Ende heeft Israel uyt het midden van hem uytgebraght
want syne goedertierenheyt, is in der eeuwichheyt.
Met een stercke handt, ende met eenen uytgestreckten

arm

Soekt bladt 19 en seghet Sebenedyt:
die daer zyt; Daer nae het Psalm 92:93:
in bladt 76 en volgt et gebeth tot de
bladt 30 daer nae begint t'volgende

Desiele van alle die leven werden uwen Naeme
seggen en Heere onse Godt, ende geest van alle Crea-
turen wert verscheynt, en verhoegen uwe gedachtenisse
onse Koninghi gestadichelyk van eeuwichlyt tot eeu-
richeyt, zyt ghy Godt.

En buyten uwe ois ons geen Koninghi, en verlosser,
beschermer, noch salichmaker, antwoerder, noch er-
termer in alle liere van angst, en bedroefheyt, daer en
is ons geen Koninghi helper en henderhouder dan ghy

Ende Og den Koningh van Bassan, want syne goeder-
tierenheyt, is in der ewichheyt.

Ende heeft haer landt ten erve gegeven, want syne goeder-
tierenheyt, is in der ewichheyt.

Ten erve synen Knecht Israel, want syn goeder-tierenheyt
is in der ewichheyt.

Die aen ons gedacht heeft in onse nederigheyt, want
syn goeder-tierenheyt, is in der ewichheyt.

Ende hy heeft onsen tegenpartyders ontruickt, want syn
goeder-tierenheyt is in der ewichheyt.

Die alle vleesche spysc geeft, want syne goeder-tierenheyt
is in der ewichheyt.

Lovet den Godt des Hemels. Want syne goeder-tie-
renheyt, is in der ewichheyt.

Sonne, en mane, en onse handen uyt gespruyt ge-
 lyk de haerenten des Hemels, en onse voeten licht, als
 de herten, soo en souden wy niet geneedwaem zyn om
 uwe Heere onse Godt te looven, en om uwe Naeme te
 looven, onse Kooningh over eere van duysent duysen-
 den, en veel ontalycke duysenden goede malen, teeke-
 nen, en wonderen die ghy met ons, en met onse vaderen
 gedaen heeft, in verige tyden hebt ghy ons uyt Egip-
 ten verlost Heer onse Godt van den dienst huys, hebt
 ghy ons uyt getrocken, in den honger hebt ghy ons ges-
 pyst, en inde oovervloedicheyt hebt ghy ons onderhou-
 den, ende want swaerde hebt ghy ons beschermt, en van
 boose Krankheden hebt ghy ons laten ontkoomen, tot
 nu toe, hebben uwen barmherticheden ons geholpen

Gedt, van de eerste en laeste. Gedt van alle boscheyn-
ge. Keer van alle geslachten, die geprezen is met alle
loovinge, hy de regeert zyn werel met genade en zy chep-
selen met barmherticheyt, hy en sal niet sluymeren noch
niet slaepē, hy die wacker maect de slapende ende
ontwackit die slaep drencken, zy maect levendigh de
dooden, en geneest die Kranken, maect de blinde
siende, en recht op de gebuckten, die de stemmen spre-
eckende maect, en die ontdeckt de verholentheden
en aen uwe allenichelyk bekennen wy sulke.

Ende al waren onse monden soo vol gesanck
als de zee, en onse tonge vol, gelyk het gehele gedruys van
haere baeren, en onse lippen van leef, gelyk de breed-
teyde des Hemels, en onse oogen glisterende gelyk de
sonne

Belieftichen en nootdreeftichen van hunne roo-
 vers, het gesdinty der armen sult ghy hooren, luyste-
 ren, en sultoe helpen. En daer staet geschreeven Singt
 ghy rechtveerdichen. Sult ghy gebenedyt zyn, en met
 tongen van de vreemen sult ghy gheylucht zyn. en tus-
 chen de Heylichen sult ghy geprezen weiden, ende
 in versamelinghe van vele duysen den hemel volck
 des huys Israels want alsoe is de schult van alle die
 geschapen zy, voor uwe Heere onse Gode, in Gode van
 onser vaderen te looven, te prysen, te verheffen, te versie-
 ren, en te versterken, op alle woorden van sangen en loof
 van Davids de soon van Dauid onse dienaers onse godes
 Ende daer mede. Uwen Naeme zy geprezen over
 eenweldich, onse Koninghe den uwen Naeme Gode.

Ende uwe genade, en hebben ons niet verlaten, daerom de leeden die ghy ons verdeelt hebt, ende geest, en siele die ghy in onsen neusen gelassen hebt, ende tonge die ghy in onse monden gedaen hebt. Siet die selven werden uwe loeven, en seggen en prysen, en verschoonen en singen aen uwe Naeme voor altyt. Want alle monden werden uwe loeven, en alle tongen werden uwe prysen, en alle oogen werden op uwe sien, alle knien werden voor uwe knyen, en alle wat stact werd hen voor u neygen en al de herten werden uwe vreesen, en al ingewant, en niere werden singen aen uwe naeme, gelycke gespreken stact, alle myne gebeente werden seggen Heer Wie is als ghy.

Die de armen verlost van den stercken, ende
beheestichen

Der werlt die het licht formeert, en schiept de duys-
 tornisse, maecten de vrede ontscheynde alles, en werden
 uwe looven, en alle worden uwe pryen, en de alle wer-
 den seggen niemant Heylich als de Heere sy alle wer-
 den uwe verheffen eeuwichleyck ghy schepper van alles
 die Gode die alle daeglien opent de deuren der poorten
 van het Oosten en spleyt de vensteren des geplants doen
 de Soonne uyt haere plaetse, ende mane uyt haerder
 sit plaetse gaen die de gehele werelt door licht, en aen hac-
 re inwonders die ghy geschapen heeft, met de conditie
 van barmherticheyt, en vernieuwt zyn goetheyt alle dae-
 ghen gedurichleyck, het werck van de beginne, hoe menich-
 guldich zyn uwe wercken Heer ghy hebt alle met wep-
 heyt gemackt, de aerde is vervult van uw geschepten, de

Der groeten Koningh ende der Heylichen in den He-
mel, en op de aerden want het uwe Godt behoert. Heere
onze Godt van eeuwicheyt tot eeuwicheyt, gesank ende
loef, prysinge, met psalmen, Sterckheyt, en macht over-
winninghe, ende Krachtighe, grootheyt, en loef, en schon-
heyt. Heylich ende Koninkrijck, benedictien ende loe-
ven den uwe Naeme den groeten, ende Heylichen een
van eeuwicheyt tot eeuwicheyt, zyt ghy Godt gebenedyt
zyt ghy Heer den groeten den Koningh en geprezen
met prysingen Godt, der lovingen Heer de wonderhe-
den schepper alle ziden. Heere voor alle wercken, ver-
kiesende liedekenen van Psalmen Koningh eenich
die leeft in den eeuwicheyt. Amen.

Schenedyt zyt ghy Heere onze Godt Koningh
der werelt

Verstant hebben hem omringht, die verheven is over
 de Hayoth der Heylichen en versiert met heere op
 de Ryde wagen salichheit ongerechticheyt is voor
 uwetoeel, eere is vol met genade goet zyn de lichten
 hetwelk onse Godt geschapen heeft, hy heeft geschapen
 met weetenſchap, met verstant en wysheit, Kracht en sterck
 te heeft hem gegeven, om te geweldighen in de heele werelt
 Zy zyn vol Klacrhheit, en blinkende lichten, haere
 glinstertheit is schoon inde gehele werelt, zy zyn vro-
 lyck in haer opgaen, en verheucht in haere ondergaen
 doen met vreesse de wille van haer ſchepper ſchonheit
 en eere geeven zy aen zyn naeme, vreugde en sande moe-
 gedachtenisse van zyn Keoninghryck, hy riep de
 Sonne, en sy ſcheen met licht, hy sach en maakte recht

Koningh die verheecht is hy allenidelyk, aen die ge-
prezen is, en die verciert is, en die verheven is, van de dae-
ghen des werelts, aen de Godt van de werelt, met uwe
veeler barmherticheyt, erbarmt over ons. Heer onser
stercke van onse schutsel, schilt van onse salicheyt
wees ons heeder geen gelykenisse, is tot uwe Heere
onse Godt in dees werelt. Niemandt is buyte uwe onse
Koningh tot het leven der toekomender werelt, nie-
mandt is buyten uwe onse beschermmer ten daeghe van
den Massias, omwie is uwe gelyck onse verlosser inde
verwysinge der dooden.

Godt Heere over alle wercken gesegent en
Beredyt in den mont aller zielen met zynder goet-
heyt en groetheyt is den werelt vervult weysheyt en
verstant.

Erven ruste an zyn volck Israel in den Heylichen
Sabbath daegh.

Gaet in bladt 31 en segget. Van uwe
naeme zy geleest voor al tyt, tot den
bladt 39. Gebenedyt zyt ghey He-
er den Heylichen Godt daer nae
volget hier.

Mosses heeft hem verheught met de gaven van
uwe deel, want ghy hebt hem een trouwe dienaar
gheten, een Kroone van schonheyt hebt ghy hem
op zyn hoofst gegeven doen hy voor uwe stont op den
Bergh Sinay, en twee steen tafelen deed ghy in zyn
handt, neder dalen, en in hun staet gescheeven de
bewaernisse van Sabbath, ende alsoe staet geschreven

De figure der Inanc, loof werden hem geven alle
Heyr des Hemels schonheyt en hoogheyt Sera-
plim en Ophanim en de Hayoth der Heylichen

Tot Godt die gerust heeft van al de wercken
aen den Sevenden daegh, heeft hy verheven, onsetten
de hem op den stoel zynder eere, met heerlyckheyt
heeft hy versiert den daegh der rusten, verlust heeft
hy doen den Sabbath daegh, dat Godt in hem gerust
heeft van al dat wercken, en den Seevenden daegh
prysende en seggende Psalm van gesang voor den
Sabbath daegh.

Daerom sult verheerlycken aen Godt al zyne
schepselen loof en veerdicheyt grootheyt en eere wer-
den sy geven aen den Kooningh scheppende alles die

erven

Soeck bladt 29 en segget. Om te
Verblyden tot het eynde van de
Hameda, gleich daer geteyken
is. Daer nae segget het Psalm 145.
int 22 Een loef Davids.

Begent de Mussaph in bladt 31 tot het
bladt 39 Gebenedyt zyt ghy Heer den
Heylichen Godt; Daer nae volgt hier ~

Aen Moses hebt ghy geboden op den Bergh Si-
nay het gebot van den Sabbath, gedenken en bewa-
rende, en op dien hebt ghy ons Heere onse Godt geboo-
den te offeren, en hem te offerhande van de vermeede-
ringe des Sabbats gelyck het behoort. Laet wille zyn
van te voeren uwe Heer onse Godt, en Godt onser vaderen

In uwe Wett. De Kinderen van Israel sullen den Sabbath houden dat zy hem oock by haeren naekomelingen houden ten eeuwighen verbonde. Hy is een eeuwich teeken tuschen my, ende Kinderen Israels want in ses daeghe maekte de Heer Hemel ende aerde, en aen den sevenden daeghe ruste en verkuikte hem.

En ghy Heer onse Godt hebt sy niet gegeven aen de volkeren des aertsryks, noch ghy onse Koningh, en hebtse niet laeten erven aen den afgoden dienaers, oock in zyne ruste en werden geen onbesneden wonen, want aen uwe volck Israel hebt hem gegeven met liefde aen sact Jacob aen de welcke ghy gekooren hebt.

soeck

SoeËkt het blad 79 en segget
 Om te doen Ver-blyden, tot
 het eynde gheleyk daer
 geteeken is, daer nae vol-
 ghet hier.

Scheel Israel die hebben deel inde toeËkommende
 Werel, als daer gescreven staet, En uwe Volck syn
 altemael gerechtigh voor eeuwich werden zy het lant
 beerven, een taeËke myn der planten, de wercken myn
 der handen syn tot mynen pryse.

Rabi Iuda zyt, Wel de geene die in de Wett ar-byt,
 en doet zynen schepper genuchte aen hy wort groot met
 een goede fame, en scheyt met een goede fame, ende op
 die selve heeft gesproeken Salamon met zyn wysheyt.

Dat ghy ons doent op gaen, met vreugden nae onse
landen, en plantet ons in onse percken, en aldaer wer-
den wy voor uwe doen de offerhanden van onse schulden
geduerichelyck, gelyck hunne ordinantie ende vermeer-
deringhen van dees Rustdaegh, werden wy doen offeren
voor uwe met liefde, gelyck het geboet van uwe wille als
ghy hebt geschreeven op ons in uwe Wett door de handen
van Moyses uwe dienaar gelyck gezeyt is. Ende op den
Sabbath daegh, twee Schapen van een Jaer hout, sonder
vleck, en twee tienden deel meels tot spys offer, gemengt
met olie, de offerhande des Sabbats in synen Sabbats,
op daegelycke offer in haer temperinghe.

Hier begint het Minha van Sabbath.

Seghet het Achternoers, van de welck
beginnende in bladt 71 tot aen den Ha-
mida, endae nae soek bladt 60 Ende
tot Sion sal Komen de verlosser; daer nae
volghet hier.

Maer ick doe myn gebeth tot uwe ter aengename tyt
Godt door uwer veelcr genaden antwoordt myn uwer
gehouwe hulpe. Deese vers segt men twee mael.

Daer nae et Psalm 92 in 't bladt
76: daer volghet de Hamidah
tot ghebenedy zyt ghy Heere de
Heylichen Godt. en volgt hier.

Beeter is een goeden naem, dan goeden olie, ende sterf
daegh; dan den daegh zynder geboorten. Leert veel
in den Wett, en uwe sal gegeven worden, veel loon. Wet-
tet de gave van haer loon de rechtveerdichen in de toe-
komende tyt

Kahy Mananja desoon van Akasia zeyt, de Hey-
liche gesegent zy hy, heeft begeert Israel weerdich
te maeken; Daarom heeft hy hun vermenichvuldicht
de Wett, als geseyt is. de Heere begeert om syne ghe-
rechticheyt wille, de Wett te versterken en te verme-
nichvuldichen

Daet in bladt 69 en seghet Niemant als onse
Gedt, tot het eynde van den Gebeth.
Eynde van des Sabbats morgens gebeth

Hier begint

Uwe gerechticheyt is als de Berghen Godts en uwe oordeelen zyn zeer diep, menschen en wee sulghy o Heere helpen. Heer uwe rechtveerdicheyt, is tot de Hemel toe dat ghy hebt gedaen groote dingen. Wie is als ghy uwe gerechticheyt, en rechtveerdich voor ewich, en uwe Wett is waerachtich.

Ps. 111: Halduyah; Ick wil den Heere looven van gantscher herten. In den raet en vergaderinge der oprechten. De wercken des Heeren zyn groot. Sy worden gesocht van alle die der lust in hebben. Zyn deen is majesteit, ende heerlickheyt. Ende zyne gerechticheyt bestaet in der ewigheyt. Hy heeft, zynen wonderen een gedaegtenisse gemaeckt, de Heer is genadich, en barmhertich. Hy heeft den genen die

Ghy zyt eenich, en uwe naem is eenich, wie is als uwe
volck Israel een eyckich volck op aerden, schoonheyt
groetheyt, en kroone salicheyt de verheuginge en heyl-
licheyt hebt ghy aen uwe volck gegeven Abraham sal
hem verheugen, Isaac, sal singen, Jacob en syn kinderen
werden in hem rusten, een ruste van liefde, een seker-
heyt en trouwicheyt, en ruste van vrede, en stilte, een vol-
maecte ruste, daer ghy aen zyt verwillicht, zy werden
bekennen ende weeten dat zy van uwe is de haer rusten
rust om haere wille werden zy nu aen uwe naeme Heyl-
lichen.

Gact in t'bladt 79: en seghet, Onse
Godt ende Godt van onse vaderen
verwillicht doch in onse ruste, geleyk
als daer geteekent is, daer nae vol-
get hier.

uwe gerechticheyt

Uyt gaen van Sabbath

Men leest het daeglyks avont
gebeth, tot in de Kamaida, al
waer ghy zyt, Gebenedyt zyt
ghy Heere Heylichen Godt.
Volgt hier.

Ghy vergenadicht, ghy hebt ons vergenadicht
Heer onse Godt weetenschap en verstant ghy hebt
geseyt teschyden tuschen het heylichen, en onheylich
en tuschen het licht, ende duyternisse, en tuschen Is-
rael en anderen volkeren, ende tuschen den seevens-
ten, ende ses werckdaeghen, gelyk als ghy ons hebt
afgescheyden Heere onse Godt van de volkeren der
landen ende geslachte der aerde, alsoe verlost ons

hem vreesen spijse gegeven. Hy gedenkt in der
eewichheit aen zyn verbont. Hy heeft de kracht
zyner wercken zyne volcke bekent gemaect, hen
gevende de erve der Heydenen, de wercken zyner han-
den zyn waerheit ende oordeel alle zyn bevelen zyn
getrouwe. Sy zyn ondersteunt voor altoos in eewich-
heit zynde gedaen in waerheit, ende oprechticheit.
Hy heeft zyne volcke verlossinge gesonden, hy heeft zyn
verbont in eewichheit geboden, zyn naeme is heyligh
ende vreeslyck. De vrees des Heeren is het beginnel
des wysheit. Alle diese doen, hebben goet verstant
zyn loef bestaet tot in der eewichheit.

Eynde van Sabbat Mincha

uytgaen

Avenit gebet van nieuwe mane

Psalm 104: Segt den Heere myne ziele, Heere
 myn Godt, ghy zyt oer groot, ghy zyt bekleet met ma-
 jesteyt ende heerlikeyht. Hy bedeckt sich met het
 licht, als met een kleet, hy reit de hemel uyt als een gor-
 dyne. Die syn opperzalen soldert in de wateren, die de
 welken synen wagen maect, die op de vleugelen des
 wints wandelt. Hy maect synen Engelen geesten synen
 dienaers tot een vlammen deryer. Hy heeft de aerde
 gegront op haere grontvesten, sy en sal nimmermeer
 noch eeuwelyk niet wandelen. Ghy hadse met den
 afgront als een kleet overdeckt de wateren stonden
 boven de bergen. Van uwe schelden vleden sy, sy hadden

Ende beschert ons, van de boose Satan, en van de ~~Heer~~
de bejeginge, en van alle herde en Ruade sententie die
in de Werelt soude mogen Komen, en vergenadicht ons
altijt met weysheyt en verstand, en begryp. Seggent zyt
ghy Heer die de wetenschap vergenadicht.

Volget inde Hamida. Doet ons weder Keeren
en eyndicht hem. Daer nae soekt in't bladt
85 en segt. Keert weder Heer Godt, tot't eyde
van die psalm. Daer nae gaet in't bladt
en segt Ende ghy zyt heyligh, tot't eynde segget
nu in den avont gebet die psalm Ick heffe
myn oogen in't bladt 87. daer nae, op ons
ist om te looven, in't bladt.

Eynde

Aron

Des menschen sterke Boomen des Heeren wor-
 den verzadicht, de Ceder boomen van Libanon die hy
 geplant heeft. Alwaer de vogelkens nestelen, des ey-
 ners huys zyn, de denne boomen. De heere bergen zyn
 voor de steen boeken, de steen rixen zyn een vertrek voor
 de konynen. Hy heeft de mane gemaeckt tot de gesette
 tyden; de Sonne weet haeren ondergangh. Hy beschi-
 de de duisternisse, ende het vort nacht, in den welken al
 het gedierte des wouts uyt treet. De Jonge leeuwen bris-
 chende om eenen roef, ende om haere spywe van Godt
 te soeken. De Sonne opgaende maeken sy sich wech, en-
 de liggen neder in haere holen. De mensche gaet dan
 uyt tot zyn werck, ende nae synen arbeit, tot den arent
 toe. Hoe groot zyn uren wercken o Heere ghy hebt

Maer wech voor de stemme uwer donders. De bergen
reken op de daelen dal den ter plaetse die ghy voor hen
gegrondet hadt. Ghy hebt een pale gestelt, die sy niet
weder bedecken. Die de fonteynen uyt sendt door de
dalen, datse tuschen de gebirghen hen en wandelen.
Sy drencken al't gedierte des velds de wout-ezels breken
der haere dorst. By deselve woont he gevogelte des hemels
een stemme gevende van tuschen de tacken. Hy drinkt
de bergen uyt syne opper-zalen de aerde wordt verza-
digt van de vrucht uwer wercken. Hy doet het gras uyt-
spruyt veer de beeste, ende het kruyten tot dienst des
menschen, doende het broot uyt de aerde voortkommen
Ende wyn, die het herte des menschen verheught, het
gesichte blinken van olie, ende het broot dat het herte
des menschen

Alle met wysheit gemackt; het aertryck is vol van u
goederen. De zee, die groot ende wyt van ruymte is daer
in is het wriemelende gedierten, met groote en kleine
ende dat sonder getal. Daer wandelen de schepen, en
de Leviatan, die ghy geformeert hebt om daer in te
speelen. Sy alle wachten op uwe dat ghy hen haer spijse
geeft ter syner tyt. Seest ihyse hen, sy vergaderense doet
ghy uwe handt open, sy worden niet goet versadicht.
Verberght ghy uwe aengesichte sy worden verschrinkt, ne-
emt ghy haeren adem wedi, sy sterven, ende sy keeren
weder tot haeren stof. Sendt ghy uwen geest uyt, soo
wordense geschapen, ende ghy vernieuwt het gelact
des aertrycks. De heerlijkheit des Heeren zy tot
in der ewichheit, de Heere verblyde sich in syne

werken

Serlingen uyt de stof opricht, ende den noetdrustigen
 uyt den drek verheoght. Om te doen sitten by de Princen
 by de Princen synes volcks. Die de onvruchtbare doet
 weonen met een huysgezin, een blyde moeder van kin-
 deren. Hallelu-Jah.

2. m. Doe Israel uyt Egypten toogh, het huys Jacobs van
 een volck dat een vreemde tade hadde. Soo vert Juda
 tot zyn heylichidom, Israel zyne volkomme heerschap-
 pyc. De zee saght het, ende vloeht, de Jordane keerde ad-
 terwaerts. De bergen sprenghen als rammén, de heuwe-
 len als lammén. Wat was uwe, ghy zee, dat ghy vlo-
 ocht? ghy Jordane dat ghy opsprenghet als rammén
 ghy heuvelen als lammén. Beest ghy aerde voor het
 aengesicht des Heeren, voor het aengesicht van den Godt

Halal

Gezegent zijt ghy Heer onse Godt Koningh der we-
relt die ons gheluylicht heeft met zyne geboden, ende
onse geboden te leeren den Halal.

[In Manussa segt men
[Den eyndlichen el Halal]

Psalm 113. Halélu-Jah. Looft ghy Knechten des Hee-
ren. Looft den Naeme des Heeren; Des Naems des Hee-
ren zij gepresen, van nu aen tot in der eeuwigheyt. Van den
opgange der sonne af, tot haeren ondergange zij den Naeme
des Heeren ghelooft. Die Heere is Koningh over alle Hey-
denen, heeren de hemelen is zyne heerlickheyt. Wie is ge-
leyk de Heere onse Godt die seer hooge woont. Die
seer leeghe sijt in den hemel, en op der aerde; Die den
geringen

Macken hen gelyk werden, ende al wie op haer
 vertrouwt. Israel vertrouwt ghy op den Heere,
 hy is haere hulpe, ende haeren schilt. Ghy huys
 Aarons vertrouwt op den Heere, hy is haere
 hulpe en haere schilt. Ghy lieden die den He-
 ere vreesen vertrouwt op den Heere, hy is haere
 hulpe ende haere schilt.

Tot hier, en daer nae volgt.

De Heere is onser gedachtigh geweest hy sal zegenen
 hy sal het huys Israels zegenen, hy sal het huys Aarons
 zegenen. Hy sal zegenen die den Heere vreesen, de
 Kleyne met de grote. De Heer sal den zegen over uwe
 lieden vermeerderen, over uwe lieden, ende over uwe
 Kinderen. Ghy lieden zyt den Heere gezegent die den
 Hemel ende aerde gemaekt heeft. Aengaende de hemel

Jacobs. Die de rotssteen veranderde in eenen water-
vloed. den Keysteen in een waterfonteyne.

In Manuca, segt. Psalm 115.

Niet om ons, o Heere, niet om ons, maer uwen
Naeme geeft eere, om uwer goedertierenheyt
om uwer waerheyt, wille. Waromme soudē de
Heydenen seggen vaer is nu haeren Gode. Onse
Gode is doch in den Hemel, hy doet al wat hem
behaecht. Haer lieder afgeden zyn silver ende
gout, het werck van's menschen handen. Sy
hebben eenen mont, maer en spreken niet, sy
hebben oogen, maer en sien niet. Oeren hebben
sy, maer en hooren niet, sy hebben een neuse, ma-
er en riecken niet, haere handen hebben sy maer
en tasten niet, haeren voeten, maer en gaen niet
sy en geven geen geluyt door haere Kelen. Dat die
se maken

De Heere bewaert de eenvoudige ick was uitge-
teert, doch hy heeft my verlost. Myn ziele, Keert
weder tot uwe ruste, want de Heere heeft aen u
wel gedaen. Want ghy Heere. hebt myne ziele ge-
redt van den doot, myne oogen van tranen, mynen
voet van anstoot. Ick sal vanden voor het aen-
gesichte des Heeren, in de landen der levendigen
Ick hebbe geloofst, daarom sprack ick, ick ben
seer bedrukt geweest. Ick seyde in myn haesten
alle menschen zyn leugenaers. Tot hier in Hanuca

Wat sal ick den Heere vergelden, voor alle syne
weldaden aen myn bewesen. Ick sal den beker der
verlossingen opnemen, en des Naeme den Heeren aen-
roepen, myne geloften sal ick den Heere betaelen, nu
in de tegenwoordicheyt van al zyn volck. Dierstelyk is in
de oogen des Heeren de doot syner gunstgenooten och

De hemel is des Heeren, maer de aerde heeft hy der
menschen Kinderen gegeven. De dooden sullen den
Heere niet prysen, nochte die in des tilte neder gedacht
zyn. Maer wy sullen den Heere loven van nu aen in
der ewichheit. Hallelu-Jah.

In Hamuca. Ps. 116.

ICK hebbe lief, want de Heere hoert myne stemme
myne smeecken. Want hy neyght syne eere tot
myn, die ick hem in myne daegen sal aenroepen.
Gebanden des doets hadden my omvangen, en
de anghisten der Helle hadden my getroffen, ick
vont benauwheit ende droeffnisse. Maer ick riep
den Naeme des Heeren aen, seggende ech Heere
bevryt myne ziele. De Heere is genadigh ende
rechtveerdigh, ende onse Godt is ontfermende

de Heere

Der ewichheit.

Dat genc die den Heere vreesen, nu seggen dat zyne goedertierenheit in der ewichheit.

Uyt de benaemtheit hebbe ick den Heere aengeropen
de Heere heeft my verhoort stellende my, in de ruymte
de Heere is by my, ick sal niet vreesen, wat sal my een mens,
dien doen? De Heere is by my onder de genc die my helpen.
dareom sal ick mynen lust sien aen de genc die my haeten.

Het is beter tot den Heer toevlucht te nemen, dan op den
menschen te vertrouwen. Het is beter tot den Heere toe-
vlucht te nemen, dan op de Princken te vertrouwen; Alle

Heydenen hadden my omringht, het is den Naeme
des Heeren dat ick se verhouwen hebbe. Sy hadden my
omringht. Ja sy hadden my omringht het is de Naem des

Heer zekerlyk ick ben uwe Knecht, ick ben u Knecht
ein soone uwer dienstmaecht: ghy hebt myne banden los
gemaect. Ick uwe offeren een offerhande van dan ick
segginge, ende den Naeme des Heeren aenroepen. Ick
sal myne geloften den Heere betaelen, nu inde tegen-
weerdicheyt van al zyn volck. Inde voorhoven des
huyses des Heeren, in het midde van uwe Jerusa-
lem Halclu-Jah

Ps. 117. Loft den Heere alle Heydenen, preyt hem alle
nationen. Want zyne goedertierenheyt is geweldich over ons
orde waerheyt des Heeren is in der ewichheyt Halclu-Jah.

Ps. 118. Loft den Heere want hy is goet, want zyne goeder-
tierenheyt is in der ewichheyt. Seghet nu Israel &c.
Het huys Arons, segge nu dat zyne goedertierenheyt in
der

Der rechtmoedige zullen ingaen.

1. Ik sal u looven, om dat ghy my verhoort hebt ende my tot heyl geweest zyt.

2. Desteen dien de bouwlieden verworpen hadden, is tot heylhoofd des Hooftes geworden.

3. Dit is van den Heeren geschiet ende het is wonderlyck in onse oogen.

4. Dit is de daegh dien de Heere gemaect heeft laet ons op den selven, ons verheugen, ende verblydt zyn.

5. Och Heere geest nu heyl.

6. Och Heere geest nu voorspeet [deese 6: verschen dubbelmen]

Gewegent zy hy die daer Komt in den Naeme des Heeren
wy zegenen uwe lieden myt de huy des Heeren de Heere
is Gode, die ons licht gegeven heeft, bint het feestoffer met

Heeren dat ick se verhouwen hebbe. Sy hadden my omringht als byen, sy zyn uytgebluscht als een doornen vyer.
Het is inden Naeme des Heere dat ick se verhouwen hebbe. Ghy hadt my seer hart gestooten tot valen toe, maer de Heer heeft my geholpen. De Heer is myn stercke ende psalm want hy my tot heyl geweest. Inde tenten der rechtveerdigen is een stemme des geynds, en des heyls, der rechter hant des Heeren is verhoogt. De rechter hant des Heeren doet krachtige daeden. Ick sal niet sterven, maer leven, ende ick sal de wercken des Heere vertellen. De Heere heeft my wel hart gekastyd, maer hy heeft my ter doot niet overgegeven; Doet my de poorten der gerechticheyt open, ick sal daer door ingaen. Ick sal den Heere leven. Dit is de poorte des Heeren door dewelcke

der rechtveerd

Mussaph van Res-chodes.

Segt den beginsel van de Hamida
tot gesegent zyt ghy Heere den Hey-
ligen Gede: en volghit hier.

Beginselen der Maenden hebt ghy aen uwe volck
gegeven, een tyt van vergiffenisse aen alle haere ge-
slachten in hun syn offerende voor uwe willige slach-
tinge geyten van reynicheyt, om voor hun te versoenen
een gedachtenissen voor hun alleen sullen zy zyn hul-
pe van haer zielen, verwachtende van den vyant, een
nuuwe Autacr sult ghy en Sion beryden, ende de of-
ferhanden des nuuwe maene willen zy daer optren-
gen, ende het Jonck der geyten willen wy doen met
wille, ende met den dienste van het Heylich huys

Touwen tot aen de hooren des Altars. Ghy zijt mijn
Gode, daarom sal ick uwe looven. O mijn Gode, ick uwe
verheogen; Leest den Heere, want hy is goet want syne
geedertierenheyt is inder eeuwicheyt.

Uwe werden pryzen Heere onse Gode, alle uwe wer-
ken, ende uwe vreomen die uwe wille doet, ende u volck
het huys Israel sy altemael werden uwe niet gesant ick
looven en seggen, ende pryzen, ende versieren uwen
Naem uwer eeren, want tot uwe is goet, singen, ende van
euwicheyt tot ewicheyt zyt ghy Gode. Gesegent zyt
ghy Heer Koningh geprezen met prysinge Amen

Seght het Psalm 145. in bladt 22 daer
nae, ende in sion sal den verlosser Kom-
men in bladt 60 nu volgt het Mussaph.

Mussaph

Als gezeijt is. Ende in beginne van uwen maenden
 sult ghy offeren offerhande voor de Heere twee var=
 ren Kinderen van der runderen, en een ram, twee schap=
 pen jonck van een jaer perfect is drie tienden deel voor
 de varre, ende twee tienden deel voor den ram, ende een
 tienden deel voor het schap, en wyn als syne tempeeringe
 een geyte tot vergiffnisse, en twee geduer die als hun
 recht is.

Onse Godt, en Godt onser vaderen vernieuwt
 op ons deesen maent tot segeninge vruchde, ende bly=
 schap, tot hulpe, ende troostinghe, tot onderhoudinge
 en governatie, vergevinge den sonden, en vergevinge
 der misdaet, en laet ons deesen maent zyn het eynde
 ende erbreusel van alle onse benautheyt, een beginnel

Werden sy ons ver-blyden altoamen, ende gesongen
van David uwe dienaar werden wy hooren in uwe
statd, die welcke geyt zy door uwe outaer de ewich
liefde sult ghy hun brengen, ende het verbont der va-
deren sult ghy den kinderen gedencken.

Laet uwe wille zyn voor uwe Heere onse Godt en-
de Godt onser vaderen dat ghy deent op gaen met bly-
schap na onse landen, en ons planten in onse paelen al-
daer willen wy voor uwe doen de offerhande onse schul-
den gedurichlyk, als hunc ordre, ende vermeerdringe
na hunc rechte, de vermeerdringe van deese daegh
de Nieuwe maene wellen wy doen en offeren voor met
liefde als het gebodt van uwe wille, is gelyk geschreeven
staet in uwe wett door de handt Moyses uwe dienaar

als gezeijt

Gebeth van nieuwe maene, wanneer
Op Sabbath Komt. Dan sult ghy leesen
des avonds Sabbats gebeth, in de Hamida
Komende aen zyt gewillich zyt men de Capi-
tel van de nieuwe maene tot he eynde.

• Ende des morgens gelyk als in Sabbath
maer nae de Hamida, segt het Kalcet, en
daer nae volgt als in Sabbath, tot aen de Mus-
saph. Seggent zyt ghy Heere die Keyliche
Gedt, 39 en volgt hier.

Ghy hebt uwe Werelt geschapen van voormael, en het
vol eynde uwe werck, in den sevensten daegh. ghy
hebt aen ons gekesen van de welcken ende aen ons
werwillich van alle spracken, en hebt ons gekey-
licht met uwe geboden, ghy hebt ons doen Kommen
onse Koningh tot uwen diensken uwen Grooten, en

En hoeft van den verlosinge onser zielen, want ghy
in uwe volck Israel hebt gekosen, meer dan alle ander
volcken en insettinge der nieuwe maende hebt ghy hun
ingesteld. Gesegent zyt ghy Heer die Israels heylighen
debeginnselen der maenden.

Segt Werwilligt Heer onse Godt in bladt
tot het eynde van de Hamida daer
nae het Psalm 104. in bladt 103 en seekt
het bladt 69 niemant heyligh, tot het
eynde van het morghe gebeth.

Eynde.

Het Achtern eens gebeth, off Mincha
sult ghy leesen gelyk daegeleyks.

Gebeth

Naer hant ordre, ende vermeerden van den rust-
 daegh dezes, ende den daegh van den beginnel der
 mane, deesen villen wy doen de offeren voor uwe met
 liefde nae den gebodt van uwe wille, gelyck als over
 ons geschreeven staet in uwe Wett door de hande Moyses
 uwen dienaar, als daer geseyt staet. Aen den Sabbath
 daegh nu twee Jarige lammeren sonder vleck, ende
 twee thienden semelsmeels, ten spysoffer met olye
 gemengt, ende syn drankoffer. Dat is brandtoffer eens
 jeghelycken met syne drankoffer. Nu des eersten
 daeghs uwer maenden, sult ghy lieden den Heere ten
 brandtoffer offeren twee jonge ossen, eenen ram, seven
 Jariche lammeren sonder vleck is drietiende
 deel voor de jongen ossen, ende twee tienden deel voor.

Heylighen Naeme hebt over ons geroepen, ghy hebt
ons gegeven. Heere onse Godt, met liefde sal u deen
tot ruste, en beginnelen der Mannen tot vergiffnisse,
En om dat wy gezondicht Heere onse Godt, ende Godt
onser vaderen, is onse Stadt verstoet, onse Heyligh-
dom verwoest, ende weerdicheden verdreven, ende
is genomen de Eere van het thuyt onses leevens, da-
rom en konen wy niet offeren, voer uwe offerhande,
noch geen Priester, die over ons zonden vergeven. Da-
rom laet uwe wille voer uwe zyn Heere onse Godt en
Godt onser vaderen, dat ghy ons sult maeken op-
gaen met vreugde nae onse landen, en planten ons
in onse percken, ende aldaer willen wy voer uwe
doen de offerhanden van ons schulden continuerlyk
nae uwe

Ondre van Hanuca

Leest het Avont gebeth gelyk alle avonden
maer Komende in den Hamidali segt het
Capitel van Hanuca gelyk daer staet, en
eyndicht den Hamidali, in plaes van den
121. Psalm, segt de 30. psalm in bladt 15 en
volget het avont gebeth tot het eynde

Smergens gebeth van Hanuca

het daegelyks gebeth, en nae de Hamida
het Malet in t bladt 105 daer nae als daege
lyks, maer den Psalm 30 in plaes van
daegelyks Psalm, en eyndicht t gebeth

De jonge ossen, ende ram, en een tiende deel vier het
schap, en wijn als syne temperinge, een geyte tot ver-
giftenisse, ende twee ghedueriche als hun recht.

Onse Godt en Godt onser vaderen vernieuwt op
ons deesen maent tot segeningen, vreuchde, ende blyt-
schap, tot hulpe, en troestinge, tot onderhoudinge, en go-
vernatie tot vergevinge den zonden, en vergevinge der
misdaet, en laet ons deesen maent het eynde ende ver-
brensel van alle onse benautheyt, een beginnel en eest
van de verlossinge onser zielen want ghy in u volck Is-
raels hebt gekoosen meer dan alle ander volken en in wet-
tinge der nieuwe maende hebt ghy hun ingestelt

Soekt bladt 79 en seght sy werden
haer verblyden en volgt het gebeth tot
het eynde.

ordre

Besproten my, sy steken de lippe uyt, sy schudden den
 Knoop seggende. Hy heeft den Heere gewentelt, dat hy
 hem nu uyt helpe, dat hy hem redde, dewyle hy lust aen
 hem heeft. Ohy zyt het immers die my uyt den buyk
 hebt uyt getogen, die my hebt door vertrouwen, zyn de
 aen myner moeder borsten. Op uwe ben ick geworpen
 van de baer moeder aff, van den buyk myner moeder aen
 zyt myn Godt. Soe weet niet verre van my want benaue
 theyt is nae by, want daer en is geen helper. Vele varzen
 hebben my omsingelt, sterchte stierzen van Bavian
 hebben my omringht. Sy hebben haeren mont tegen
 my opgesperret, als verscheurende en brullende leeuw
 Ick ben uytgestort als water ende alle myne beenderen
 hebben sich van een gescheiden, my herte is als was, het

Ordre van Purim

Psalm 22: Een Psalm Davids, veer den oppervangh-
meester, op Aydeleth asaghari. Myn Gede, myn Gede
Waerom hebt ghy my verlaten, verre zynde van myner
verlossinge, van de woerden myns brullens. Myn Gede
Ick roepe des daeghs, maer ghy en antwoert niet, ende
des nachts, ende ick hebbe geene stilte. Doch ghy zyt
Heyligh woonende onder de lofsangen Israels. Op u
hebben onse vaders vertrouwt. Sy hebben vertrouwt
ende ghy hebt se uytghehelpen. Tot uwe hebben sy geroe-
pen ende zyn uytgereddet, op uwe hebben sy vertrouwt
ende zyn niet beschaeint geworden. Inaer ick ben een
worm, ende veracht van den volcke. Alle die my sien
bespotten

Vertellen, in het midden der gemeynte sal ick uwe
 pryzen. Ghy die den Heere vreeset, prysen hem al ghy
 zaet Jacobs, vercoemt hem, ende ontbiet uwe voor hem al
 ghy zaet Israels. Want hy heeft niet veracht, necht
 verfoeyt de verdrukkinge der verdrukten, noch syn
 aengesicht voor hem verbergen, maer hy heeft ge-
 heert, als die tot hem riep. Van uwe sal myn lofzyn in
 eene groete gemeyte, ick sal myne geloften betaelen
 in tegenwoordigheyt der ghere die hem vreesen. De
 sachtmudiche sullen eten, ende verzadicht worden, sy
 sullen den Heere pryzen die hem soeken, uwelieder
 herte sal in ewichheit leven, alle synnen der aerde
 sullen het gedenken, ende haere tot den Heere be-
 keeren, ende alle geslachten der Heydenen sullen

Is gesmelt in het midden myns ingewants. Myne
Kachte is verdrooght als een pelschof, ende myne tonge
heeft aen myn gelaete ende ghy legt myn in het stof des
doots; Want honden hebben my omringelt, eene verga-
deringe des broeders heeft my omgeven, sy heb-
ben myne handen en myne voeten doorgraven; Alle
myne beenderen soude ick kennen tellen, sy schouwen
t aen, sy sien op my; Sy deylen myne kleederen onder
hen, ende werpen het lot over myn gewaelt. Maer ghy
Heere, en weest niet verze myne sterkte, haest uwe tot
myner hulpe. Redder myne ziele van den sweerde my-
ne eensame van het geweld des honds; Verlost my uyt des
leeuwen muyl, ende verhoort my van de heeren der
eenhoornen. Soo sal ick uwe Naem mynen broederen
vertellen

Smorgens van Purim

Sult ghy leesen des daegelyk
 Gebet in den Hamida het
 Capitel van Purim in plaes
 Van daegelyk Psalm, seght
 het psalm 22. in't bladt
 Eyndicht et gebeth.

Mincha van Purim

Sult ghy leesen des daeghe-
 lyks Mincha, in den Ha-
 mida het Capitel van Pu-
 rim. tot het eynde daer nae
 het psalm 22. Eynde

Voor uwe aengesichte aenbidden. Want het Konink-
rycke is des Heeren, ende hy Heersche onder der Hogen-
denen, alle vette op aorden sullen eten ende aenbidden
alle die in het stof neder daeden sullen voor syn aenge-
sichte neder trucken, ende die syne ziele by het leven niet
en kan houden. Het zaet sal hem dienen, het sal den
Heere aen geschreven worden tot in geslachten; Sy
sullen aenkeemen, ende syne gerechticheyt verkondi-
ghen den volcke, dat geboren veert, om dat hy't gedaen heeft.

Seght het daegelyke avont
gebeth, maer in den Hamida
het Capitel van Purim tot
het eynde van het gebeth.

smorgens

Sprak de geest van Godt, maer heden indien myne
 zonder my verdreven hebben, een vrient is hy my en-
 de syne.

Van doen af heeft hy my wel goets vergolden, die ondeckt
 bekent zyn aen de herten, al is het dat de benaetheyt
 nae hy, is veel al den geene die zynder verwachten.

Het bloet van die geene my opstaen wil ick vergieten en,
 de myn baniere wil ick op effen in den naeme van die't
 al siet, onse Godt is deese wylooper tot hem.

Heden wil ick ratsam spreken sy waeren van weor-
 mads bereyt, hy is in hem verwondert de verborgene
 secreeten, myn schieppen van den buyck tot een die-
 naer voor hem.

Ende het was ende daeghen van Achazvorts een Joo-
 ningh.

Sabbath-voor Purim; Mi. Camocho.

Leestmen het Sabbathis gebeth, en kom
mende in het bladt Zyt Heer wie is
als ghy volgt hier.

Wie is als ghy, maer niemant als ghy; En wie is uwe gelijck,
Oock niemant sal hem tot uwe vergelijcken.

Heere uwe goedertierenheyt sult ghy niet weygeren,
uwe waerheyt is een sterck Kasteel, ende Doorn, want
ghy waert der armen sterckte, ende een toevlughte der
nooddrustiche inden daegh zynder beroutheyt.

Inde daeghen mynder Sonckheyt van voorzmaels met my

sprack

Zyn mangel dat hem mach gebreecken.

Dey malckander waeren vergadert al de beninden
de Koninginne Vasti maektet oock een maeltijt der
vrouwen, en het kantsiet der vrouwen was gelyk de man-
nen seven daeghen telden men hem.

Doen des Koonincks herte vroelyk was met wyn, geboot
hy te brengen voor hem de schoone van aenschyn, waer-
zy en wilde niet naer zyn woort, seggende neen, zy en bes-
chaemde haer aensicht, en sprack alsoo tot hem.

Aen die het naesten by hem waeren die daer satten
in het gestede vraghten hy, ende hy raeden hem Me-
muchan, de welcke is Aman, tot Kuat beruyt zyn.
herte vergadert onrecht voor hem.

Haer raet als een wett wert gegeven, zy waeren voor

ningh vas opgericht als Beenen boomen hoed, ende
verheven van alle Heeren ende hoofden, en de Heere
liet hem toe.

Hy bereyden in het derde Jaer syns Keonikreijks,
om te toonen aen alle syn dienaeren syne staet ende
de gestenten van de Kytone waeren ongemeeen in syn
landt, ende vloeren van gout had hy

Hy gaf deel aen alle Kinder van Susan, ende de be-
reyden voer syne geredden als voer een bruydegom
inden hoove des dienesten die hy verkoose voer hem
ten weeninge.

Setiefde te doen, den wille van alle mannen, nae syne
apetyt, ende geene dwongh niemant, dan den wyn syn-
der stellinge, en geeven aen al die keychen genoegh naer

zyn

Haer bejegende gratis, ende gind derwaents, maer
 Ester wiert gewoert in des Koonincks huys geacht als
 een diemant, en Mordechay bevas haer te gaen met vre-
 den want hy is uwe Heer, en reeygt voor hem.

Serechtigheyt troock zy aen in haer vergeringe heeft en
 verken di diden niet haer noch geslachte, ende Kooninck
 hadde haer lief, ende vermeerderde haer schoonheyt
 wan van Godt was sy hem.

Vernemende ser vernemende kwam het buisclien
 myre, van de dienaeren des Koonincks, die geset zyn te
 bewaeren, en die selve docten over den Kooninck seggen,
 de, komt laet ons weylke handelen met hem.

Ester luyterden liet aen den Kooninck met schone
 weerden in den naem van Mordechay, ende wiede

My volk verborgene medezynen want ten waere de
eersten brieven oock geen ontkenninge soude voor hem
gewees hebben.

Daer wert beslooten onruyt te roepen in al zyn landen
dat men soude brengen alle schoone van gestaltenisse voor
hem, ende jonge dochter, die hem soude behagen in zyne
oogen, die soude hy begaven voor hem.

Een tack van Jahir was verlicht, en scheen hy was ver-
heucht als een Kintte wandelen een wech, eer de Kuetoure
verscheen bleeyden de medezyn, want de Heere is won-
derbaerlyk de vroomen voor hem.

Met hem was opgebracht Hadassa die perfecte, het is
Ester zyns conincs dochter, Kilaer als de Son, en in het ster-
ven van haer vader ende moeder, namse Mordechay voor
hem.

Haer

Ende heechte der bergen was hem.

Mordechay wygende hoe te buygen voor die boos-
wicht het Kint van Amalek, die van moeders lich-
aems af, heeft misdaden vermenichvuldicht op
syne sonden misdaet, de Heer wilde het hem niet vergeven.

Den daegh doen hem de dienaeren des Keenins
Jinielden, maer Mordechay ginck over endt, doen
socht hy te verwecken twist op het arm volck en verne-
derde, toe gaende en mengende hem ten vrende twist

Hy raetslachte listicheden gelyck doornen in zyn
zyde, ende versmaden in zyn cogen door de grootheyt
zyns lust om de handt te slaen aen Mordechay alle-
enichlyk, die een dink versmaet die sal hem benauwen.

Wiel silver en geuts sonden maeten, en endocht in

Geschreeven in het boeck, het wiert ondersocht en wiert
bevonden, voor den jongende, dat den beren op stent te-
gen hem.

Sylbeyden wierder aen een galge op geangen van Mor-
dechay hadde haer spracke gehoort, met raetslach laet
ons den Koonink te drincken geven het Kruyt des doots
meschien sal hy zy over spract en wy seuden mogen tegen
hem

Deese hulpe is verborghen voor het leste geslacht, wiert
geschreeven in het boeck der gedenkenisse, om hem van
den Koonink te zyn vergelden, ende geleent want het
werk des menschen sal hem betaelt worden.

Na alle deese woorden dede Achasveres aen
Haman verheffen, ende vertuef hem boven al de Her-
ren

ende

Geen op rysinge en sal hem zyn.

Ick wil beryden silver voor uwe, schact verheven om te vergelden die volck dat vermaect dat al de Kinie die haer niet buyggen willen voor den Bahal, ende monden die hem niet en kuisen.

Te brengen in het Thron des Kconincks, te samen tien duysent Sentenaeren silvers, ende zielen wil slaen aen het gehele huys Josephs, een mael, dat ick niet sal beheeven onder verft.

Ende Kconinck sprak tot hem, het sy uwe gekochte daer is uwe myn rinck, en myn rinck op uwe rechte handt, en het volck om met hem te doen als uwe velgevalt, dat ghy komt aen zyn eynde, geen hulpe zyn voor hem.

Hy ginck uyt ende schryvers des Kconincks wierden

Zyn herte dit is de tyt om te lachen; ende brecht van
veere raeden om een oninge te heeren, niet voor hem.

Ende wierp het liden op handt in de onwetende
ensach; dat in de maende. Adar gestorven was de wa-
den van de getuygenisse, inder hy endeicht niet dat de-
we tyt was van de geboorte, pynen van een baeren sullen
kommen op hem.

Een lonckende been met vrede raetlagen, en vrag-
den een vrage van zyn Heer, ceck zyne tanden waeren
leuwen tanden; en zyn werd ingewant brecht hem daer
toe

Siet een volck sy Keeren achterwaerts haer wetten
zy verandert, ende uwe wetten en bewaeren zy niet, de
wint salbe verspreyden en haer eynt sal afgesneden worden

geen

Voer hy gaen, wy en wetten niet wat hem was.

Kleederen stuerden sy om te kleeden, maer hy ontfingense niet, door bitterheyt zyns herten, en sy stuerden Hatach om hem te bevorschen en vernemen om te weet, tot wat hem soude geschiet zyn.

Zyn gemoet sterften hy uyt aen Hatach ende verkondichde de somma silvers waerdenden hy voor hem, ende coepe sondt hy, en op Ester geboedt, sy te kommen tot ten Koonink en lidden hem.

In haere antwoorde zyde zy, om hem te antwoeden, weet als hy een doet mensch is die niet geroepen is, en komt ten waere dat hem de Koonink ryckte zynen gouden septer in zyn genaken om hem, te buygen voor hem.

De weerdiche doen hy hoorde de woorden van Adasa

Screpen en geschreeven nae alles dat hun onderwe-
sen, en al het volck en natiën gingen uyt Couricurs de
posten te paerde die hem waeren. . .

Zyn weert was geopenbaert seggende den lustichen
wyn steck, in een daegh te brenyden, in den dertien den
van de maent Adar, begonnen orde volcyn, ick wil
niet meer dienen hem

Verlindense te verlinden de reste van myne overge-
blevene, wie heeft Jacob gegeven tot verbriselingen, aen
myne vervolgers, en Israel aen de vermaders, dat heeft
Godt gedaen, om dat wy hadden aen hem versondicht.

Esther Jonckvrouwen, verkiendichen haer de saekie
wy hebben gehoort en geschryt gelyck de truyt vogelen
inder veestyne en Mordechay gekleet in een sack Ruam

veerbij gaen

En sult myn bloet niet geven voor hem.

De verschende Godt sult ghy nae verschien met gans,
 chier herten want hy ontfermt zyne barmhertiche-
 den aen het volck dat hem aenroepen, ende hy heeft
 gezyt gedenckende wil ick hem gedencken, daarom he-
 eft myn ingewant geganckt naer hem.

Zy was bekleet met gratie in den derden daegh, en
 ginck, ende was zeer geert inde eogen des Kooninks
 en versmaden al wat hy regeert, ende over alles datter
 was voor hem.

Ghy schoonste van de vrouwen een plante van Na-
 haman, wat is uwe begeerte, want het is alles bereyt, en
 sy syde de Koonink Komme, oock Haman tot demal-
 tyt de gemackit heb voor hem.

Schreeuden hy helas want daer is geen vluchten
de toorne van der Heer wil ick dragen, want ick heb
gezondicht tot hem.

Hy tont tot haer segende, en laet uwe niet denken te
ontkemen het Konink huys, meer dan al myn volck want
ghy soude verlooren worden, ende misschien myn volck naer
verkoopinge sal een verlossinge syn voor hem.

Uyt een andere plaetse sal hy zyn vrede zenden, die vre-
de maect in zyn hemelen want zyne barmhertiche-
den, en zyn niet vleynt, daerom wil ick hoopen op hem.

Maer zy antwoerden hem daer op, versamelt alle
de heepers der verlossinge, ende vasten zy op my, drie
daeghen, nacht ende daegh, ende bidt barmhertiche-
den van den Godt die stercke, en vreselycken, ghy

en sult

126

In het boek der gedachtenisse, ende was morgen
ende Heer liet weeten wat was voer hem.

Deen hy vent desake van Mordechay Klaer, wat eer
re, en heerlickheyt is hem gedaen vragde hy, en sy zy-
den datet niet was verklaet wat sal hem werden gedaen.

Hy ontdeckte het hoor van Haman, met zyn spre-
cken wat sal men doen aen den man die de Koonink
begeert te eeren, en hy antwoorde, maer was bedroogen
met zyn reeden des setten mondt benaut hem selven.

Hy sprack om hem te versieren met Koonink-
lyke siiragie en te gaen voer hem een van de Princen
zyn hert in zyne gedachten wandelde donckerlyck,
en geen licht was by hem.

De Koonink antwoorden hem, ghy hebt recht ges-
preken

Des morgens riepe, syse maer wat secretlyck beslo-
ten, en Haman ginck wyt, in dien daegh vroelyck en
de loffelyck oock, om de Koningen, was hy verheven
en spetet met hem.

Hy brochte zyne vrienden en Zeres zyn vrouw en
vertelde hem zyn heerlickheyt, ende macht, ende sen-
tentie tont vor hem, wec die ghere die meerdert niet voor
hem.

Sy rieden hem maeken een galgh hoogh wyffigh alle
om te hangen daer op heylichen heylich, ende hem te
bereyden als zyn wil, aen alle meesters, een Jildecken me-
ester wert gevonden veez hem.

Godt besocht den herder van zyn schaepen ende vy-
ker den slaep van den Keorink, tot dat hy soude soeken

in het

Heer spot met hem.

Ende noch volcytt was het banquet des wyns zyde
de Koonink, tot de schoonste des aengesichts, wy ghy
want alles voor uwe is als niet, maer zy weenden zeer,
ende baet hem.

Myn ziele zy myn gegeven door myn biden, en myn
volck, myn Heer de Koonink door myn begeerte want
wy zyn verkocht aen den benauwer, en niet van de my-
nen verbont, zyn herten lust hebt ghy hem gegeven.

Want wat is myn begeerte nae deese pijn, ende wapenen
des Kreychs belegerden de poorten brult oock een leeuw
in de woude die geen roef en kryght.

Tot haer zyde hy, wie is deese van al myn mannen
of welcke is deese van alle myne inwonder, of wie van

Doet aen Mordechay de Jode nae alles wat ghy
gezyt hebt als uwe oordeelen die ghy hebt geoordeelt
nae dat recht alsoo sal hem werden gedaen.

Mordechay Keerden tot zyn bewaernisse, maer Ha-
man weert veerstooten naer zyn huys, ende synen vrien-
den en Sers zyne huys vrouwen wert gebotschappt te kom-
men en troosten hem.

Aen het zaet van de Jescerim dochten zyne verstandi-
che indien Mordechay is een van zyne seenen daer voor
ghy hebt begonnen te wallen, en sult ghy niet opkomen
tegen hem.

Syne wyse noch sprekende met hem, maer de Konink
dien aeren haesteden om hem te doen opstaen maer
hy ontsach niet dat den daegh was gekomen dat de

Keer

Keeren de brieven des toorns, ende gramſchape want
de Heer bedocht hem over ~~enke~~ ^{enke} ſterckte wont en
keerde enge ~~enke~~ ^{enke} ſterckte.

Beschriften verklaerden dat de Jooden ſouden zyn
te dooden hune vyanden bereyt want de angst van Mo-
dechay was gevallen op al de wederſpanninge en vrede was hem.

Hy bereet ~~Mordechay~~ ^{Mordechay} over een velck niet weedu en
helper, ende machtichende, en getrouwen Trins, en beval
het huys van Aman, coek over alles watter was voor hem.

Ik bereyt aen myn benaauwers een outaer ende reggen
voor hem een machtinge, om haerens vader zonden
die mordenaer, ende dit zyn de naemen van die hem
gebooren zyn.

Ik heb vernomen Parsandata. Daphon, Aspata

Mijn schuldenaren die ik u lieden heb verkocht aen hem

Zyn haester haer, hem te antwoorden Haman
deese, de boose, de ondeckinge aen recht volck heeft ont-
deckt, wee den Kuaden beswicht wan de vergeldinge
zynder handen sal hem worden gedaen.

Hy was met toorns vervult en stont op tot zyn heoff
ende deen hy weder Keerden sach Hy hem wallen
op zyn sitplac, de hemel ondeckte zyn zonde oock de
aerde stont op tegen hem.

Een Dienaer ondeckte zyn misdact, siet een galge he-
eft hy gemaect voor Mordechay aen zyn huys, ende
de Koonink geboot om hem te hangen aen den galge
die had bereyt voor hem.

Ester stont op te bidden over haer volck om te doen

Keeren

Darom hebben myne nieren gekastyt, hoop aen
de Heer ende prysyt uwe in hem.

Den daegh doen Pharaon ~~uyt~~ ^{ginc} achter my om te
verslinden als een leeuw myn Kuddes Stonden als muu-
ren de wateren van myne baeten ende sy Stormde
want hy was verstoort op hem.

Den verdere ginc achten zyn dieyligh volck om hen
te onderscheyden te zyn een schaduwe op zyn hooft om
te beschermen over hem.

Hy dede hem doorgaen in de droechste, maer zyne
benauwers verschrigten tuschen hem, en tuschen
zyne vervolgers, dede hy schyden om nae diepste af-
gronde dede hy se daelen, die in den steen rotse gra-
ven een weeninge voor hem.

Terata, Adalya, Aridata, Parmasta, Arisay, Ariday
Vaypata, oock geen begraffenisse vaser voor hem.

Ik heb betreest myne roovers, en wil klincken met ge-
klank want hy was, is opgereesen den nootdrustige van
de graeve al herschende, ende hy beschermende der armen
vant schryen en oock den weesen en was geen hulpe.

Dit zyn geschreeve voor den ~~late~~ geslachte en aen Jinds
Kinderen zy het voor een gedachte, al diese gedenken
sullen singen, wel die volck wien alsoe gaet.

Eet ghy geselschap, drink en zyt dronken, en al den dae-
ghen van Purim in vreugden bewaert, in uwe vrolijk-
heyt den noot drustigen bedenkt, oock stiert giften aen
die het noodich, en niet heeft voor hem.

De wonderen van Gode van doen aen hebben my op gene-
men.

daron

Een nieuw liet. Wie is als ghy onder de goeden o Heer.

Comt noe wederom daer ghy
gebleeven heeft zyt in het blad
cyndicht uwe gebet als alle Sabbats.

Gebeth van Vasten Daegh

Die geene die vasten wil, heeft nooden
dat hy den daegh van te voren, met
daegh, als hy de Mincha gebeth leet,
segge in het eynde van de Hamida, al-
waer zyt, mackende vrede in zyn
Heniklen. Volghet hier.

Heer van de Werelt, Sietick Komme voor uwe
met een willichen vaste voor morgen, laet uwe wille

In het weder Keeren van de zee tot haer Sterftheyt
versonck Pharao en al zyn heyr, want de zee heeft
bedeckt de ruyters zynder heerschappye, en sal datter
geen megentheyt wai voor hem.

De scharen der Stercken, in de Sterckte wateren vielen
en als leot in de weede watteren versoncken, maer de
Heere sochten leoden zyner ndemen met een psalter
van tien snaren, sungen zy hem.

Hy heeft ons vertoont zyne wonderlycke handt op
der hoever der zee vertoonde hyse, ick wil aen de He-
er staen singen, want hy heeft verheerlykt de heer-
schappye met psalmen willen wy singen tot hem.

Gewapen gingen zy door in de drochte, en voor hant Gode
versterckt, met heylicheyt als dan werden zy singen

een

Vlucht, en den Kuaden geest, Kuade bestendige-
 sicker, en Kuaden, en haerde geschiedenissen, en ge-
 biet over my goede sententien, en over al myn huys ge-
 sien, ende menght uwe barmherticheyt met uwe condtien
 van genade en barmherticheyt, en doet ons ingaen vatte
 voor het gerechte richte, en luytstert nae onse gebeden
 smekinghe, ende ons geroep, want ghy oer de gebeden van
 ment, antwoert my, my vader, antwoert my, in deesen
 daegh van vasten, want ick in een groot leet ben, over al
 van wat ick hebbe gezondich, verkeert, en misdaden
 hebben voor uwe van dien daeghe aff myns zyns, op het
 aertreyks, tot op deesen daegh toe, ick ben beschaemt van
 myne misdaden, ende verslagen verwerpen van myne
 zonden, en schuldich, maer ick hebbe uwe barmherticheyt

Zyn, voor uwe Heere myn Godt en Godt van myne
Vaderen dat ghy my ontfangt met liefde, en dat myn
gebet voor uwe Keerren, en antwert aen myn bidden,
ende maect myn geroete, door uwe vele barmherticheyt.
Want ghy hoort het gebet van alle menschen, maekende
vreede, in zyn hemelen, die sal door syne barmherticheyt
vreede stelle over ons, ~~en~~ **in** **der** **Hamida** **in** **het** **bladt** **al** **ghy** **zyt** **hoort** **onze** **stem** **volgt** **hier**.

Het smorgens gebet leest men als alle dae-
ghen, maer in der Hamida in het bladt
al ghy zyt. Hoort onze stem, volgt hier.
Heer, onse Godt hoort onse stemme, vergenadicht
en erbarmt uwe over ons en ontfangt met wille en barm-
herticheden, en bedwinght uwe toorn, ende Keert van
ons, sterfte, swaert, honger, gewan Kenisse, slaverneyen
Mucht

Uwe niet voor smekingē, zyt doch nae bey, tot myn roepen
 zult ghy antwoorden eer zy roepen, zult ghy hooren als
 daer is gezyt. Eer zy roepen soo wil ick hooren als noch
 sprekkende zy, soo wil ickse antwoorden, want ghy Heere
 verlossende, en beschermende, antwoorde, ende erbarmen-
 de in alle tyden van benautheyt ende bangheyt, ende
 heorende het gebet van alle menden, Gesegent zyt ghy
 Heer de gebeden aenheort.

Nee eyndicht men den Hamida daer
 men gebleven is tot het eynde toe, maer
 eermen drie treden achterwaerts gaet,
 Sytmen dit vaerolgende gebeth.

Heer van de werelt, den Godt van de goden en de
 Heer van de Heeren, van de vergiffnisse ende barmher-
 ticheden.

Voor my oogen gestelt, van uwe manier is en uwe toorn
lang op te houden, en uwe gewoonte om te cerbermen, o
ver uwe schepselen, want ghy zyt Godt, en vergeeft, en groot
van genade, aen alle die uwe aenroepen, en door uwe
overvloediche berherticheyt antwoedt my, in tyts, en
deesse ure, en laet zyn dat mynich van myn smeer; en
de bloet dat heden mindert door myn vasten geree-
kent, en ontfangen aengenaem voor uwe gelyk het smeer,
gelyk is op uwe outaer om te vergeven over al wat ick gezien
dicht hebbe, en verkeert, ende misdaen hebben voor uwe
het zy door behuwangh, off mit wille, en door onwetenheyt
off met moetwil, het zy door wetenschap, off mit misverstān,
ende verwillicht aen my, om uwe veelc berherticheden,
en keert uwe niet, naer my boose daden, ende verbercht

li niet voor

Teraden, geloogen, gespot, ick heb gellameert, ingelooer-
 saem geweest, weder spanicht, en vermaect, verteernit,
 en overpūt gedaen, ick heb vergeefs, en vallyck gewoo-
 ren, afgekeert, verkreemt, en voor uwe misdaden gedaen
 en haert herneekich geweest, ick heb benant, en myne
 wegen vernieticht, ~~Ik~~ ~~kuat~~ gedaen, verdoewen, verou-
 werdicht, gedoocht, en dede doolen, en hebbe afgekeert van
 uwe geboden, en van uwe rechten die geede, die myn niet
 preseterden, maer ghy zyt rechtveerdich, over al geene
 dat op my komt, want ghy hebt waerlyck gedaen en Ik
 kuat gedaen.

Laet welwillich zyn voor uwe Heer mijn Sedt en-
 de Sedt van myne vaderen, dat ghy myn vergeeft afneemt
 alle myne misdaden, ende myn vergeeft alle myne sonden

Tot uwe Heer is der eerherdicheyt, en my de beschaam-
heyt des aensichts, over de goetheden, en genaden die ghy
met myn hebt gedaen van dien daeghe aff dat ick ben
op de aerden tot op deese daeghe toe, maer niet naerdank-
baerheyt, heb ick uwe veragden, want ick hebt voor
uwe gesonden, en Kuat in uwe oogen gedaen, en heb
vermenichvuldicht om te misdoen, om uwe te vertoor-
nen, was myn meeninge, en nu wat wil ick klagen, en
wat wil ick seggen, en wat wil ick spreken, en met
wat wil ick my onschuldige, ick heb gezyt, ick wil be-
kennen over myne misdaden tot de Heer. Ick heb gezien
dicht in uwe wett, gevalt in uwen vreesen, gegreuwelt in
uwe geboden, Kuat gespreken, verkeert, en Kuat geda-
en, ick hebt gemectwillicht geregt, leugens, gepleekt, Kuat
geraden

Soe laet myn doot zyn, een vergiffenisse op alle myne
 zonden; Ick bid Heere myn Sedt, ende Sedt van myne
 vaderen verneemt myn geschry, ende antwoert demyn
 biddinge, en hoort myne gebeden wascht myn ryn van
 myne zonden, en van myn misdaden, reynicht my, be-
 vreyt my van Ierankheyt, ende van berbergentred en
 maeck my los q'dat ick mach zyn van demenschen
 kinderen die onder de schaduw van uwe vleugelen
 zyn geschuyt, ende worden versaet van de weticheyt
 uwer luyt, en van de beekie uwer gewicht sult ghyse doen
 drincken, ghy sult my lacten den wech der levens sa-
 licheyt van vreugden is veer uwe aenscheyn en liefdelicheyt
 tot uwer rechter hant eeuwicht, het zijt tot wille der ge-
 ringe myn myn monts ende gesynse myns herten veer

En doet voor by gaen alle myn schulden dat ick gesondicht hebbe, ende verkeert en misdaen hebbe voor uwe Heere, zyn door dwang, of door wille, het zy door onwetenheyt, ofte door meetwille, het zyt door onweten van my, off door verborgentheyt, of teniet openbaer, tzy met vlyte, het zy door inbeeldingh, of met gedachten, Van die daeghe af dat ick ben geweest op den aerden tot op deesen daegh toe, ende wanneer myn eynde sal Kommen, om te scheyden van deese werelt, ende nae uwe te Keeren; See laet uwe wille voor uwe zyn, Heer myn Godt, ende Godt van myne vaderen dat ghy myn ziele ontfangt met eerbeminge, wanneer ghyse van myn neemt, en stelt ende onder de steel uwe heerlijckheyt want van daer is zy gekomen ende sal ick sterve.

see laet

Iuwe oer tot my ten daeghe myner benauwtheyt ten
 daeghe als ick roep, verhoort my haestelyck. Want my-
 ne daeghen zyn vergaen als roock, ende myne gebeenten
 zyn uytgelrant als een licet. Myn herte is geslagen en-
 de verdorret als gras, soo dat ick vergeten hebbe myn
 broet te eten, myn gebeente kilceft aen myn vleesch van
 wegen de stemme myns suchters. Ick ben geworden als
 een steen-uyt der wildernissen, ick ben een roerdonup der
 woestyne gelyck geworden. Ick ben een been geworden
 als een ensame musche op het dack, ende myne ryanden
 smaden my al de daegh, die tegen my rasen, sweeren by
 my. Want ick ete asche als broet, ende vermenghe mynen
 drank met tranen. Van wegen uwe verstoortheyt en
 de uwe grooten toorn, want ghy hebt my verheven, ende

Uwe Heer myn Sedt, myn Stercke, en myn verlosser,
Deen de vrede in zyn hemelen, die sal doen door zyne
barmherticheden vrede op ons stellen, en op geheel Israel
Amen.

Nu sult ghy leesen alle gebeden van
Smandaegh, en donders daeghs in't
blat en vorders eyndicht het gebeth
van daeglyck, tot Komende aen den
dagelyckse psalm, soo seght deesen
naevolgende Psalm. 102.

Een gebedt des verdrukten, als hy overstelpt, ende
zyne Klachte uytstort voor het aengesichte des Heeren
O Heere hoort myn gebeth, ende laet myn geroep tot U
Komen. Verberght uwe aengesichte niet voor my, neyghit

Sal beschreven worden voor het naevolgende ge-
 slachte ende het volck dat geschapen sal worden
 sal den Heer loeren. Om dat hy uyt de hooghte
 seyns heylighdoms sal hebben nederwaert gien
 dat de Heere uyt den hemel op de aerde gecommt
 sal hebben. Om het suchten der gevangenen te ho-
 ren om los te maken de kinderen des doots op
 dat men des Heeren vertelle te Zion, ende synen
 lof te Iherusalem. Wanneer dandelen tesamen
 sullen vergadert worden oock de koninkrijken
 om de Heer te dienen. Hy heeft myne kracht op
 den wegh ter neder gedruickt, myn daeghen heeft hy
 verkortet, Ick sijde myn bedt en neem niet wech in
 het midden myner daeghen uwe jaeren syn van ge-
 slachte.

My weder neder geworpen. In myne daeghen zyn als
een afgaende schaduwe; ende verdoerre als gras. In aen-
ghy Heere blyft in eeuwicheyt; ende uwe gedachtenis,
se van geslachte tot geslachten. Ghy sult op staen ghy
sult uwe ontfermen over Zion, want den tyt om haer
genadich te zyn, want de bestemde tyt is gekomen.
Want uwer Knechten hebben een wel gevallen aen
haer steenen, ende hebben medelyden met haer gri-
p, dan sullen de Heydenen den name des Heeren
vreesen, ende alle Koningen der aerde uwe heerlik-
heyt. Als de Heere Zion sal opgeheurt hebben in syne
heerlikheyt verschenen zyn. Men gewendet sal heb-
ben tot het gebet des gener die gantsch ontbloet is,
ende niet vermaect hebben haer lieder gebet. Dat

sal bes-

Heer van der werelt, ick hebbe al reede my be-
 naut met het vasten van vandaegh voor uwe heit is
 bekent en openbaerlyck voor den stoel, van uwe heer-
 licheyt, dat inde tyt doen dat heylighe huys opgerecht
 was. Indien een man zondiche brochte hy voor uwe
 een hefferhanden, niet daer van dan, als zyn smeer,
 ende bloet, ende het was vergeven. Maer wy doornse
 veel zonden wille, en hielten wy geen Tempel noch
 geen altaer, noch geen Priester die voor ons soude
 megen vergeven. Daarom laet uwe wille zyn Heer
 myn Gede, en Gede van myne vaderen dat het zyn
 mach dat wy nich van myn smeer, ende bloet dat
 heden voor uwe vermindert is door myn vasten geacht-
 ende aengenaem voor den stoel uwer heerlichheit, als

Tot gestichte. Ghy hebt voormaels de aerde ge-
grondet, en de hemelen zyn't werck uwe handen
Die zullen vergaen, maer ghy sult staende blijven
ende sy alle sullen als een kleet verouden, ghy sult
se veranderen als een gewaelt, ende sy sullen veran-
dert zyn. Maer ghy zyt deselve, uwe jaeren en sul-
len niet gecyndicht worden. De Kinderen uwen
Knechten sullen wonen, ende haer zaet sal voor u
aengesicht bevestight worden.

Cyndicht nu het morgen gebet tot het
cynde

In't Avont gebet, eer ghy achterwaerts
gaet, in den Hamida, leest deese nae
volgende gebeth.

Heer

Gebedyt zyt ghy Heere onse Godt Koonink der werlt die ons geleycht heeft met zyne geboden ende heeft ons geboden om het licht van Hanuca aen te stecken.

Gebedyt zyt ghy Heere onse Godt Koonink der werlt die gedaen heeft wonderen aen onse voor vaderen in dien daeghe en indeese tyt. 3:

Gebedyt zyt ghy Heere onse Godt Koonink der werlt die ons heeft laten leven, ende ons lewacht ende heeft ons lachten genaederen tot deese tyt toe.

Deese Kacsen ontstecken wy, onse teekenen, ende om de verlossingen, om de krachten, en om de hulpe om de wonderen, en om de troostinge, die welcke ghy gedaen hebt aen onse vaderen, en die daeghe ende in

Ik geoffert hadde op deschouderen van uwe au-
taer, ende verwillicht myn door uwe veelbarmher-
tigheden wille. Sy sullen zyn tot wille deredenen myns
monds, ende gepynsen mynes herten voor uwe Heer-
mynschepper en myn verlosser. Maekende vrede
in zyn hemelen, diesal door zyn barmhertigheden
vrede op ons stellen, en op geheel Israel Amen.

Eyndicht uwe Gebeth.

Inde acht daeghen van Hanuca meetmen
de Kaerzen opstecken, naer het getal der dae-
ghen, den eersten avont een, den tweede twee, al
soo wort tot't achten toe, Segende den eersten a-
vont maer deese drie benedictie, den anderen
avonts, niet meer als twee.

Gebedyt

139

Benedyt zyt ghy Heere onse Godt Koonink
des werelts, die daer uyt haelde broot uyt de aerde.

Benedictie naer het Eeten

Geseget zy hy, geseget zy zyne naeme, ende geseget
zy zyne gadaditenisse voor ewichheit der ewichei-
den. Geseget zyt ghy Heere onse Godt Koonink der
werelts, die de gehele werelt spijst, met gracie, weldaet,
ende met barmherticheyt, geynde breekt aen alle crea-
turen want voor ewichlyck is zyn genade, ende zyn
groot goet, en heeft ons niet ontbrecken, noch en sal ons
niet ontbrecken gedueriche spysse van ewichheit, want
ghy spys, ende onderhout alle, als geyt is. Ghy opent
uwe hant, en versadicht alle wat er leeft met uwe wille

Deese tyt. Ende door de handen van uwe Pries-
ters de Heylichen, Ende al de acht daeghen van
Hanuca zyn deesen Jaerden Heylich, en wy heb-
ben geen eerloff om ons te dienen, dan alleenich sy
tesien, om te looven aen uwe name, voor de uwe tecke-
nen, en voor uwe helpen, en uwe wonderen. Een Psalm,
een liedt der inwyng van Davids huys. Eyndigh
het Psalm 30. in t'blad

Benedictie om de handen te wasschen.

Gebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Koning der
werelts, die ons geleylicht heeft met syne geboden
en heeft ons geboden op het wasschen der handen.

Benedictie voor het broot eten

Gebened.

Zyt genadich Heere onse Gode over ons, over uwe
 Volck Israel, ende over Jerusaleem uwe Stadt, over de
 Berch Sion wooninge van uwe Heerlicheyt, ende over
 het huys dat groete ende Heylige, waer in uwe naeme
 geroepen was, Onse vader leyt ons, ghyt ons, en trek van
 ons alle benautheden, laet ons noyt van deen hebben
 Heere onse Gode giften van menschen handen, want
 haere giften zyn luttel, ende verwerpinge veel, behat-
 ven uwe handt die volle, ende breede is, en dat wy sullen
 ons niet schaemen in deese werelt, niet in de toekende
 werelt, het Ryck des huys Davids uwe gewaldden doet
 haestelyk wederom komen in onse daeghen. Gesegeent
 zyt ghy Heere die bouwen sal door zyne hermherticheyt
 Jerusaleem Amen

Geſegent zyt ghy Heere die alles ſpyſt.

Wy werden uwe looven Heere onſe Godt, omdat
ghy hebt maeken erven aen onſe voorvaders, en gawent
landt, een verbont en wett, leven, ende ſpyſe, en om dat
ons uyt Egypten hebt gelyt, en ons verlost van den dienst
huysse, en uwe verbont dat ghy geteecken hebt aen onſe
vleesch, ende om de inſettingen van uwe wille, die ghy
ons hebt laten weten, om het leven, ende ſpyſe, want ghy
ſpyſt, ende onderhouet ons, ende alle deeſe bekenner wy
tot uwe Heere onſe Godt, ende ſegenen uwe Naem al
geeyt is. Ghy sult eeten, en uwe verſadichen en ſegenen
de Heer uwe Godt, om het goede landt dat uwe Godt
gegeven heeft. Geſegent zyt ghy Heere over het haert
ryck, en over het ſpyſe.

Zyt genadich

Onse vader, onse Koonink, onsen Stercken, onse schiepper,
 onse verlosser, onse heylighen, Heylich van Jacob, onse her-
 der, van Israel den Koonink, die goede, doende goets, een
 ygelyk die in alle daeghen sal verbeteren, en hy heeft ons
 verbeterd, en hy sal ons verbeteren, hy is onsen vergelder,
 hy heeft ons vergolden, hy sal ons vergolden voor eeuwich
 met gracie, veldact, ende barmherticheyt, bescherminge,
 ende alle goet. Den barmhertichen zy geprezen inde he-
 mel, en op de aerde.

Den barmhertichen zy geprezen van ons, van geslachte
 tot geslachte.

Den barmhertichen zy geglorificeert van ons van eeu-
 wicheyt tot eeuwichheit.

Den barmhertichen houderhout ons met eere.

Aen Sabbath

Wewillicht onbeschermt ons Heere onse Gode in
uwe geboden, ende in het gebot van de Sevensten da-
egh desen Sabbath den grooten, ende Heylichen want
groot, ende heylich is hy, van uwe willen, wy in dien vroe-
lyk zyn, en willen in rusten, nae de geboden ende wetten
van uwe wille, wy in dien sal geen dreefheyt, noch be-
nautheyt zyn. Dien daegh van onse blytschap, teont ons
in onse daeghen de troestinge. Gese gent zyt ghy Heere
die zyn volck Israel vertroosten sal met bouwinge van Je-
rusalem Amen. Tot hier.

In onse daeghen laet getimmeret worden de stadt
Sion, laet stellen tot Jerusalem den dienst. Gese gent zyt
Heer onse Gode Koning der werelt, voor eenwich Gode
onse vader

Van vrede.

Den barmhertighen sal ons geven leeven ende maken
 ons weerdich en laet ons naederen ten daeghe vanden
 Messias de bouwinge van het Heyliche huys tot't
 leeven van de toekomende werelt, ende vergroeten
 de salicheyt van zyne Keoninck, en doende weldaet
 aen David zyn gesalfden en aen zyne zaet inder ewich-
 eyt. De jonge leeden lyden aernede, ende hongeren
 maer die den Heeren soeken hebben geen gebreck van
 eenich goet. Het geen wy gegeten hebben zyt ons tot ver-
 sandige, en dat wy gedroncken hebben zyt ons tot mede-
 zyne, het gene ons overschiet zyt ons tot segeninge als
 geschreeven staet, ende hy settet hem voor, dat zy atten
 ende daer bleef, noch wat over, nae de woorden van de Heer

(Den barmhertichen geeft vrede onder ons.

(Den barmhertichen sent segeninge of verlossinge
in alle wercken onser handen

(Den barmhertichen sal veerspeet geven, in alle onse wegen.

(Den barmhertichen die sal den joek der volcken bree-
ken van onse necken.

(Den barmhertichen die sal ons lyden openbaerlyk
nae onse landen.

(Den barmhertichen die sal ons geneesen met volko-
me genesinge.

(Den barmhertichen die sal ^{ons} openen zyn breedehant

(Den barmhertichen die sal ons gebenedeyden een-
ygelyk van ons met zynen naeme

(Den barmherticheden die sal over ons spryghuitten

van vrede

Benedyt zyt ghy Heere onse Gode Koning
des werelts schepser des vrucht des aerden.

Benedictie eer te bedt gaeu

Benedyt zyt ghy Heere Koning des werelts, die
daer soeten van slaap op myne oogen doet vallen, ende
sluymeringe op myne oogen leden.

Het zy williglyk voor uwe Heere myn Gode ende
Gode myner vaderen dat ghy my in vrede wilt doen
nederligen, en doen my weder opstaen ten leven, en
vrede, en dat in my de goede genegentheyt moege
heerschen, en laeten de Kuade genegentheyt, in my
niet heerschen, en bewaar my van verleydinge, en Kuade

Gebedyt zyt ghy van den Heere maectet des hemels
ende aerde. Gesegent is de man die zyt betrouwt heeft
op de Heere, en aen de Heere sal zy toevlucht zyn. De
Heere sal zyn volck Israel stercke geven, den Heere
sal zyn volck segenen met Vrede. Amen.

Benedictie voor'twyn drinken

Gebedyt zyt ghy Heere onse Godt Koning des
werelts, scheypers vrucht des Wynstocks.

Benedictie der boom Vruchten

Gebedyt zyt ghy Heere onse Godt Koning der
werelt, scheyper des vrucht des booms.

Benedictie der aerde vruchten

Gebedyt

Als ghy in ~~u~~huys sittet, en in uwe gaen door den
wegh, en in uwe neder-liggen, en uwe opstaen, O-
eek sult ghyse tot een teeken binden op uwchant
ende sy sullen zyn tot voorhoestspanelen tuschen
uwe oogen. Ende sult beschryven op de poorten van
uwe huys, en aen uwe poorten.

Ende lieflickheyt van de Heere onse Godt zy
over ons, ende bevesticht ghy het werck onser han-
den over ons, ja het werck onser handen bevesticht dat.

Die inde schulplacts des aller hoechsten is ge-
seeten die sal vernachten in de schaduwe des Al-
machtichen. Ick sal tot de Heere seggen myn toe-
vlucht, ende myne burcht myn Godt op welck ick
betrouwe wan hy sal uwe reeden van den stricke

Bejegeringe, en dat my geen Kuade droomen, noch
Kuade gedachten mogen onrustig maecken en laet
myn beddeleger voor uwe anschyn volpackt wesen. En
wilt myne ogen doen verlichten, op dat ik niet in den
doet ontstapic. Gebenedyt zyt ghy Heere die de geheele
werelt verlicht met zynen eer.

Hoor Israel, de Heere onse Godt de Heere is eenigh.

Gebenedyt is de Naem des Eers syn Konink,
Ryks tot ewich ende ewichheyt.

Ende ghy sult lief hebben de Heer uwe Godt
met uwe gantsche herte, en met uwe gantsche ziele, en
de met al uwe vermogen; En deese worden die ick u
hebbe gebiede sullen zyn op uwe herte. Ende ghy sult oec
uwe Kinderen onder richten, en sult oec daer van spreken
als ghy

Vuldicht, vele staen tegen my op, vele seggen dat
 myne ziele geen heyl heeft by Godt Sela, doch ghy
 Heer zyt een schilt voor my myne eere, ende die
 myn heeft opheeft, ick riep met myne stemme tot
 de Heere en hy verhoorde my van den Berch syn-
 der Heylicheyt Sela. Ick lach neder, ende sliep, ick
 et waecte, de Heere ondersteunde me. Ick en sal
 niet vreesen voor tien duysenden der velcks die
 hen romtom tegen my setten. Staet op Heere ver-
 lost my myn Godt, want ghy hebt alle myn vyande
 op het Kinnelack en geslachtey, de tanden van de
 Luaden hebt ghy verbrocken. Het heyl is van de
 Heere u seegen is over u velck Sela. In u handt beve-
 le ick myn geest ghy hebt myn verlost my Godt.

Des regelvangers, van de oer verderfelycke pestilen-
tie, hy sal uwe deeden met zyne vlercken, ende mit
zyne vleugelen sult ghy behouwen, zyne waerheit is
en ronclasse, hy en sult niet vreesen vorden schrik
des nachts, voor den pyl die's daeghs vlieght, voor de
pestilentie die inde donckerheit wandelt, voor het
verderf dat op den middag verweestet, aen l' zyde
sullen der duysent vallen, ende tien duysent aen l'
rechterhandt. tot uwe en sal het niet geraeken, alleen-
lyck sult ghy het met uwe eogen aenschouwen en ghy
sult de velgedinge der godtloosen sien, wan ghy Heere
zyt myne toevlucht den alderhoogste hebt ghy ges-
telt tot uwe vertreck.

Heer hoe zyne myne teegen partyders vermenich
vuldicht

Register

Smorgens daeghelyks gebeth	Bladt. 1.
Daeghelyks Kaniida	38,,
Mincha	71,,
Avont gebeth	72,,
Sabbaths Avont gebeth	76,,
Smorgens Sabbaths gebeth	81,,
Mincha van Sabbath	100,,
Uytgaen van Sabbath	102,,
Avont gebeth van Nieuwe mane	103,,
Smorgens gebeth van Nieuwe mane	105,,
Halel	105,,
Gebeth van Nieuwe mane, als in Sabbath is	113,,

Godt der waerheyt. Sebenedyt zyt ghy Heere
Voor ewichheyt. Amen.

Benedictie van het geene
men ten eerstemael van'tjaer
nuttighit.

Sebenedyt zyt ghy Heere onse Godt Keonink
des Werelts, die ons heeft doen leven, en heeft ons
bestendighit, en heeft ons ghereyken tot deese tyt.

Benedictie van het geene men ten eerstmael

Van het jaer nuttigh. - - - - - 145ⁿ

Ordere van Hanuca Kaeisen.	121,,
Gebeth van Hanuca	115,,
Sabbath voor Purim	118,,
Gebeth van Purim	115,,
Gebeth voor het avont van de vasten.	130,,
Gebeth van de vasten. . .	130,,
Avont gebeth nae het vasten.	136,,
Benedictie om de handen te wasschen.	138,,
Benedictie voor het wyn drincken	142,,
Benedictie van het broet	138,,
Benedictie naer het eten.	139,,
Slaepen gebeth.	143,,
Benedictie der Boem vruchten.	142,,
Benedictie der Aerde vruchten.	142,,